

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET

Konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet

Hvordan involveres konfirmantene i gudstjenestearbeidet i menighetene i
Møre bispedømme?

Jon Ivar Tønnesen

Veileder:

Postdoktor Torgeir Sørensen

*Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved
Det teologiske Menighetsfakultet og er godkjent som del av denne utdanningen*

Det teologiske Menighetsfakultet, 2015, høst
AVH5040: Avhandling Master i kirkelig undervisning (30 stp)
Studieprogram: Master i kirkelig undervisning

Forord

Dette prosjektet ble påbegynt høsten 2014, men begynte å ta form allerede våren 2014 med valg av tema og metode i forbindelse med metodefaget i mastergraden. Skrivning av masteroppgave ved siden av full jobb som undervisningsleder i en menighet i Den norske kirke tar nødvendigvis en del mer tid enn normert studietid. Det tok også mer tid enn forventet, men er nå fullført.

Takk til kolleger og venner som gjennom samtaler og engasjement bidro til at jeg fant et tema for masteroppgaven. Det har vært spennende å jobbe med temaet konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet. Forhåpentligvis kan resultatene inspirere til gode refleksjoner over hvordan man involverer konfirmantene i gudstjenestearbeidet, både for min egen del og for kolleger sin del.

Takk til bispemøtet for oversending av digitaliserte protokoller fra 1917 og frem til i dag.

Takk til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) for oversending av bakgrunnsdata om Møre bispedømme.

Takk til kolleger i Kirkelig undervisningsforbund som velvillig meldte seg til «fokusgrupper» på facebook. Disse gav gode innspill i arbeidet med spørreundersøkelsen.

Takk til IT-avdelingen på MF som har vært behjelpelige med både LimeSurvey og SPSS.

Takk til kolleger i Møre bispedømme som tok seg tid til å svare på spørreundersøkelsen, selv om man sikkert hadde tusen andre ting å gjøre

Takk til veileder Torgeir Sørensen for god, konstruktiv og rett-på-sak veiledning.

Takk til svigerfar for utstrakt barnepass og hushjelpstjenester.

Takk til min kjære kone for mildt skrivepress og utholdenhet gjennom hele prosessen, og gjennomlesing av siste utkast.

Takk til barna for tålmodighet med en oppgaveskrivende pappa.

Ålesund, januar 2016

Sammendrag

Hovedproblemstillingen i denne oppgaven er: Hvordan involveres konfirmanter i gudstjenestearbeidet i menighetene i Møre bispedømme? Dette er forsøkt kartlagt ved hjelp av en spørreundersøkelse blant de hovedansvarlige for konfirmentarbeidet i menighetene i Møre.

Oppgaven starter med en gjennomgang av utviklingen av samtalegudstjenesten gjennom historien i Den norske kirke og prøver gjennom spørreundersøkelsen å finne ut hvordan ulike samtalegudstjenester blir gjennomført i nåtiden. Videre sammenlignes menigheter med og uten samtalegudstjeneste for å finne ut om det er forskjell på hvordan konfirmanter involveres i gudstjenestearbeidet i disse menighetene.

Spørreundersøkelsen kartlegger i hvor stor grad ulike oppgaver i gudstjenesten er tatt i bruk for å involvere konfirmanter som medarbeidere i gudstjenestene. Tre forskningsspørsmål utdyper problemstillingen. 1: Hvilke former for involvering av konfirmanter har menighetene i eller utenom samtalegudstjeneste? 2: Hvilke holdninger til konfirmentmedvirkning og til samtalegudstjeneste har de hovedansvarlige for konfirmentarbeidet i menighetene? 3: Har faktorer ved menigheten eller hovedansvarlig for konfirmentarbeidet sammenheng med hvordan konfirmanter involveres i gudstjenestearbeidet?

Med en kvantitativ forskningsstrategi forsøkes problemstillingen besvart ved hjelp av tall og statistikk.

Innhold

1	Innledning	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Interesseområde	3
1.3	Annen forskning	4
1.4	Disposisjon	4
2	Om samtalegudstjeneste og konfirmantmedvirkning	5
2.1	Situasjonsbeskrivelse.....	5
2.1.1	Pedagogiske planer.....	5
2.1.2	Liturgiske bestemmelser	6
2.1.3	Dagens praksis.....	7
2.2	Historisk utvikling	8
2.2.1	Etter reformasjonen i 1536.....	8
2.2.2	Konfirmasjonsforordningen av 1736	8
2.2.3	Alterboken av 1893	10
2.2.4	Alterboken av 1920	11
2.2.5	Konfirmantutvalget av 1949.....	12
2.2.6	Plan for konfirmasjonstiden	14
2.2.7	Oppsummering	15
2.3	Gudstjenestereformen.....	16
2.3.1	Involvering	16
2.3.2	Samtalegudstjenesten ikke nevnt	17
2.4	Annen litteratur og forskning	17
3	Materiale og metode	19
3.1	Problemstilling.....	19
3.2	Spørreskjema	19
3.2.1	Spørreskjema – del 1	20
3.2.2	Spørreskjema – del 2	21
3.2.3	Spørreskjema – del 3.....	22
3.3	Gjennomføring.....	22
3.3.1	Valg av materiale	22
3.3.2	Bakgrunnsopplysninger.....	22
3.3.3	Utsending	23
3.3.4	Svarprosent.....	24
3.4	Møre bispedømme	25
3.5	Forskningsetikk	28
3.6	Analyser.....	28
4	Resultater	30
4.1	Gudstjenester med konfirmantmedvirkning	30
4.1.1	Ulike typer gudstjenester.....	30
4.1.2	Plassering i menighetens gudstjenesteliv	31
4.1.3	Plassering i konfirmasjonstiden	32

4.1.4	Gjennomføring	33
4.2	Former for konfirmantmedvirkning.....	35
4.2.1	Praktiske oppgaver – liturgi	36
4.2.2	Praktiske oppgaver – støttefunksjoner	38
4.2.3	Høytlesing	39
4.2.4	Fremføring.....	40
4.2.5	Forberedelser.....	41
4.2.6	Typiske samtalegudstjeneste-oppgaver.....	42
4.2.7	Erstatninger for samtalegudstjeneste?	45
4.3	Holdninger til konfirmantmedvirkning	48
4.3.1	Hvor viktig er konfirmantmedvirkning?	48
4.3.2	Påstander om samtalegudstjeneste	50
4.3.3	Begrunnelser for samtalegudstjeneste	55
4.4	Sammenhenger	56
4.4.1	Menighetsstørrelse og oppgaver.....	56
4.4.2	Ansatt og oppgaver.....	60
4.4.3	Holdninger og oppgaver.....	61
4.4.4	Samtalegudstjeneste og oppgaver	62
5	Drøfting.....	67
5.1	Involvering av konfirmantene	67
5.1.1	Ulike typer gudstjenester.....	67
5.1.2	Ulike typer oppgaver.....	68
5.2	Holdninger	69
5.2.1	Påstandene	69
5.2.2	Begrunnelsene	71
5.3	Sammenhenger	72
5.3.1	Størrelse og oppgaver	72
5.3.2	Ansatt og oppgaver.....	73
5.3.3	Holdninger og oppgaver.....	73
5.3.4	Samtalegudstjeneste eller ikke?	73
5.4	Metodiske begrensninger.....	74
5.4.1	Reliabilitet	74
5.4.2	Validitet.....	75
5.4.3	Videre forskning.....	77
6	Avslutning.....	78
6.1	Oppsummering	78
6.2	Tanker om praksis	79
7	Kildeliste.....	80
8	Vedlegg.....	82

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Denne oppgaven handler om konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet. Bakgrunnen er en interesse for hva en samtalegudstjeneste egentlig innebærer.

Samtalegudstjeneste er et kjent begrep for de fleste ansatte i Den norske kirke og også for ansatte i noen andre kirkesamfunn i Norge. Personlig fikk jeg et forhold til samtalegudstjeneste den gangen jeg selv var konfirmant og tenkte ikke så mye mer på det før jeg selv begynte å jobbe i kirken. Folk flest jobber ikke i kirken og forholder seg dermed til samtalegudstjeneste de gangene det er aktuelt, nemlig når man er konfirmant selv eller har søsken som er konfirmanter, og senere i livet når man er blitt forelder til en konfirmant. Annen slekt og venner, samt faste eller tilfeldige kirkegjengere kan også komme borti en og annen samtalegudstjeneste.

Det er slett ikke sikkert at man som forelder eller besteforelder kjenner seg igjen fra sin egen samtalegudstjeneste, hvis det nå var samtalegudstjeneste det het den gangen man selv var konfirmant. Begreper som (konfirmant-)overhøring og spørresøndag (spørjarsøndag) er i bruk av en del og noen voksne og eldre synes også at konfirmantene slipper for billig unna nå til dags i forhold til det man selv en gang var igjennom.

Blant kolleger har jeg merket ulike holdninger til samtalegudstjeneste og jeg har et inntrykk av at det gjøres mye forskjellig fra menighet til menighet. Noen eksperimenterer med nye opplegg for samtalegudstjeneste og andre sier de har kuttet ut å ha samtalegudstjeneste. Å kartlegge denne variasjonen er noe av målet med denne undersøkelsen.

1.2 Interesseområde

Utgangspunktet er altså å finne ut hvordan ulike menigheter gjennomfører samtalegudstjeneste og hva de ansvarlige for konfirmantarbeidet mener om samtalegudstjeneste. Samtidig er det ønskelig å utvide perspektivet til alle gudstjenester med konfirmantmedvirkning. Da får vi med oss de menighetene som eventuelt ikke gjennomfører samtalegudstjeneste, men som kanskje involverer konfirmantene i andre gudstjenester. Samtidig får vi et bedre helhetsinntrykk av hvordan konfirmantene involveres i gudstjenestearbeidet i hver enkelt menighet.

Konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet er en del av et større bilde på to måter. For det første er det en del av menighetens gudstjenestearbeid der også andre enn konfirmantene er medvirkende. For det andre er det en del av menighetens konfirmantarbeid, som også omfatter undervisningstimer og andre typer samlinger for konfirmantene.

Uttrykket *konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet* er valgt for å avgrense fra vanlig deltakelse i en gudstjeneste. Medvirkning er når en person har en oppgave som skal utføres som en del av gudstjenesten, eller i forbindelse med gudstjenesten. De som medvirker underveis i gudstjenesten kalles ofte *medliturger* eller *ministranter*.

Resultatene fra undersøkelsen kan være interessante for alle som jobber med samtalegudstjeneste.

1.3 Annen forskning

Det har vært lite å finne av forskning på dette området. Søk etter forskningslitteratur og annen litteratur er hovedsakelig gjort i litteratursøketjenesten Oria. Søkeordet *samtalegudstjeneste* gav ingen treff der. Søkeord som gav treff var: *konfirma**, *gudstjeneste**, *medliturg** og *ministrant**. Stjerne ble brukt på slutten av hvert ord for å fange opp alle ulike endelser og ordsammensetninger. *Konfirma** er ikke et ord, men finner alle ord som starter med både konfirmant og konfirmasjon. Av treffene var det ikke mange som var direkte relevante for denne oppgaven. De få som var å finne blir presentert mot slutten av neste kapittel.

1.4 Disposisjon

Neste kapittel vil presentere nødvendig bakgrunnsinformasjon om samtalegudstjeneste og konfirmantmedvirkning og dermed vise hvilken sammenheng denne oppgaven står i. Etter det kommer et kapittel om materiale og metode. Problemstillingen vil bli presentert i starten av dette kapitlet. Deretter beskrives utarbeidelsen av spørreskjemaet, gjennomføringen av undersøkelsen og Møre bispedømme som er valgt som materiale for undersøkelsen. Mot slutten av kapitlet er det tatt med et nødvendig avsnitt om forskningsetikk og en presentasjon av hvordan datamaterialet er analysert. Resultatene blir presentert med figurer og tabeller i kapittel 4 og drøftet i kapittel 5 før det hele oppsummeres i kapittel 6.

2 OM SAMTALEGUDSTJENESTE OG KONFIRMANTMEDVIRKNING

I dette kapittelet skal vi først se på hva som står i gjeldende planer og liturgier for Den norske kirke om hva samtalegudstjeneste skal være. Deretter skal vi se på hvordan ordningen med samtalegudstjeneste har blitt til, for å se om det finnes en utvikling i tankegangen gjennom historien. Etter å ha trukket trådene mellom fortid og nåtid må vi også innom begrepet *involvering*, som er et av tre kjernebegreper i Den norske kirkes gudstjenestereform av 2011.

2.1 Situasjonsbeskrivelse

2.1.1 Pedagogiske planer

I 2010 kom *Gud gir – vi deler : Plan for trosopplæring i Den norske kirke*. Planen er et resultat av trosopplæringsreformen som ble vedtatt av stortinget i 2003 og er utarbeidet på bakgrunn av en prosjektfase over flere år i Den norske kirke. Ulike tiltak har blitt prøvd ut og man har gjennom prøving og feiling, utredning og høring, kommet frem til en Plan for trosopplæring i Den norske kirke. Planen har tatt opp i seg mye av den erfaringen kirken har gjort i prosjektfasen.

Den tidligere *Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke* ble vedtatt i 1978 og kom i revidert utgave i 1998. Denne er nå erstattet av og blitt en integrert del av *Gud gir – vi deler*, noe som er naturlig for en plan som har målgruppen alle dømte i alderen 0-18 år. Den nye planen inneholder et eget kapittel som omhandler konfirmasjonstiden. I dette kapittelet er det lite som er nytt i forhold til den tidligere planen. I kapittel 5, *Konfirmasjonstida*, står det blant annet følgende om gudstjenestene i konfirmasjonstiden:

Det er positivt både for konfirmantane og for heile kyrkjelyden som lærande fellesskap at konfirmantane blir involverte i førebuing og gjennomføring av heile eller delar av gudstenesta.

(...)

I konfirmasjonstida skal det vere minst åtte gudstenester. Dei særskilde gudstenestene som er knytte til konfirmasjonstida, er gudsteneste med presentasjon, samtalegudsteneste(r) og konfirmasjonsgudsteneste med forbønn for kvar konfirmant. Konfirmantane bør møte ulike former for gudsteneste i konfirmasjonstida, jf. gjeldande reglar i Gudstenestebok for Den norske kyrkja. Arbeidet med gudstenestene må leggje til rette for både variasjon og mangfald, samtidig som ein legg vekt på attkjenning og lokalt særpreg.

(Den norske kyrkja, kyrkjerådet 2010:24-25)

1998-planen inneholder tilsvarende bestemmelser om antall og typer gudstjenester:

... og minimum åtte gudstjenester, medrekna dei faste gudstjenestene i konfirmasjonstida: Gudstjeneste med presentasjon, samtalegudstjeneste(r) og konfirmasjonsgudstjeneste med bøn for kvar einskild konfirmant, jfr. Gudstjenestebok for Den norske kyrkja. (Kyrkerådet 1998:16)

Dette sier ikke mye om hva en samtalegudstjeneste skal være. Det virker enklere å tenke seg hva en gudstjeneste med presentasjon og en konfirmasjonsgudstjeneste innebærer enn hva en samtalegudstjeneste (eller flere) innebærer, annet enn at samtalegudstjeneste må innebære en eller annen form for samtale. Planen viser til *Gudstjenestebok for Den norske kyrkja*. Hva den sier om disse gudstjenestene skal vi straks komme tilbake til, men først skal vi ta med oss et sitat fra 1998-planen som ikke er videreført i 2010-planen:

Konfirmantane skal vere med på éi eller fleire tema- eller samtalegudstjenester (jfr. Forskriftene i gudstjenesteboka), der dei på ulike måtar kan framstille delar av den kristne trua, til dømes gjennom aktualiserande, dramatiserande eller aktiviserande innslag. (Kyrkerådet 1998:28)

I dette sitatet ser det ut til at begrepene *temagudstjeneste* og *samtalegudstjeneste* er likestilt. Det er også tydelig i eksemplene som gis, der konfirmantene deltar som medvirkende i gudstjenesten uten at det nødvendigvis ligger en konkret samtale i disse innslagene.

2.1.2 Liturgiske bestemmelser

Gud gir – vi deler refererer ikke til bestemmelsene i gudstjenestereformen av 2011, siden denne planen kom året før, men til *Gudstjenestebok for Den norske kyrkja* fra 1992. Vi kommer som nevnt tilbake til gudstjenestereformen av 2011 mot slutten av kapittelet.

I *Gudstjenestebok for den norske kyrkja* finner vi to formuleringer om samtalegudstjeneste. Boka er i to deler og konfirmasjonstidens gudstjenester er faktisk nevnt i begge. Det ene sitatet tilsvarer det første sitatet fra trosopplæringsplanen:

Konfirmasjonstida har desse spesielle gudstjenestene: Gudstjeneste med presentasjon, gudstjeneste med samtale og konfirmasjonsgudstjeneste med bøn for kvar einskild. (Den norske kyrkja 1992a:196 og Den norske kyrkja 1992b:74)

Den andre formuleringen ligner sitatet fra 1998-planen for konfirmasjonstiden. Under overskriften *Samtalegudstjeneste* står dette:

Medan konfirmasjonstida varer, er konfirmantane med i ei eller fleire samtalegudstenester. Der kan dei på ulik måte ta opp tema og føra dei fram for kyrkjelyden, eller dei kan i samtale gå gjennom hovudspørsmål i kristen tru og kristent liv. (Den norske kyrkja 1992a:199 og Den norske kyrkja 1992b:77)

Her er det å «ta opp tema og føre dei fram for kyrkjelyden» likestilt med «i samtale gå gjennom hovudspørsmål i kristen tru og kristent liv». Begrepet *samtalegudstjeneste* står som en samlebetegnelse på begge alternativene. Der *Plan for konfirmasjonstida* kommer med utdypende eksempler, står det i dette sitatet bare «på ulik måte».

De to sitatene er alt som står i Gudstjenesteboka om samtalegudstjeneste. Det er ikke utformet noen liturgi eller gitt andre bestemmelser for hva en samtalegudstjeneste skal være. Dette i motsetning til de to andre gudstjenestetypene. Presentasjonsgudstjenesten har egne bestemmelser om selve presentasjonen og om den etterfølgende forbønnen og konfirmasjonsgudstjenesten har en helt egen liturgi. (Den norske kyrkja 1992a:196-205 og Den norske kyrkja 1992b:72-83)

2.1.3 Dagens praksis

Formuleringene fra planer og liturgi som er tatt med i dette delkapittelet sier lite om hvordan en samtalegudstjeneste skal gjennomføres og åpner dermed for stor fleksibilitet i hvordan samtalegudstjenester faktisk gjennomføres i ulike menigheter. Dette gjenspeiles i at ordningene og tradisjonene for samtalegudstjeneste ser ut til å variere fra menighet til menighet. Om dette inntrykket stemmer eller ikke vil vise seg når vi ser på resultatene fra undersøkelsen.

Hva som skal være mål og hensikt med en samtalegudstjeneste finner vi heller ikke mye om i de sitatene vi hittil har sett på. Det kan nok være mulig å tenke seg til hva mål og hensikt kan være, men sammenligner vi med læreplaner i skoleverket så ser vi at mål og hensikt er en naturlig del av en læreplan, som *Gud gir – vi deler* faktisk er, nemlig en trosopplæringsplan.

Vi forlater nåtiden og fortsetter med et tilbakeblikk på historien for å finne ut hvordan ordningen med samtalegudstjeneste har blitt til og om det er skrevet ned noe mer om mål og hensikt for samtalegudstjeneste i tidligere kilder.

2.2 Historisk utvikling

2.2.1 Etter reformasjonen i 1536

Reformasjonen ble innført i Danmark-Norge i 1536. Luther forkastet den katolske forståelsen av konfirmasjonen som et sakrament og dermed forsvant også konfirmasjonen en stund som kirkelig handling på luthersk mark. Undervisningen i seg selv, både av voksne og barn, var derimot noe Luther satte høyt og som fortsatte etter reformasjonen i Danmark-Norge. Selv om det på kontinentet tidlig ble utformet lutherske konfirmasjonsritualer så ble landet vårt værende uten konfirmasjon i 200 år. Det som derimot var en ordning var at barn før de kunne begynne å gå til nattverd måtte gå til skriftemål og prøves ved et nattverdførhør hos presten for å vise at de hadde nok kristendoms-kunnskap. Den første altergangen var også en begivenhet som ble markert. (Elstad 2007:145-147 og Konfirmantutvalget 1952:9-11)

2.2.2 Konfirmasjonsforordningen av 1736

I 1736 ble konfirmasjonen innført som en kirkelig handling i Danmark-Norge (Elstad 2007:148). Det nye i forhold til praksisen med nattverdførhør og den første altergangen var at konfirmasjonen nå ble lovfestet som en offentlig, kirkelig handling. Den ble også gjort obligatorisk:

Skal Børnenes Confirmation og Indvielse saavel som deres offentlige Examen og Prøvelse, være **en almindelig Regel og skyldig Pligt**, som alle Børnene udi Menigheden, ingen undtagen, af hvad Stand og Condition de end maatte være, skal nødvendig være bunden til, paa det ikke Persons Anseelse skal gjøre nogen Spliid udi Menigheden.
(Konfirmasjonsforordningen 1736:pkt1, min uthevelse)

Forordningen beskriver meget detaljert hvordan prestene skal gå frem og hvordan ordningene skal være. I moderne tid er nok tilsvarende bestemmelser fordelt på både lovverk, liturgiske ordninger og pedagogiske planer. Det å kunne nok var en forutsetning for å bli konfirmert. Det ser vi tydelig i disse to sitatene:

Men i Fald de paa ingen slags Maade have villet lade deres Bøn underviise, og Børnene naar de kommer frem, **blive befundne u-dygtige**, da skal Læreren **afholde dem fra Confirmationen**, indtil de have faaet nogen bedre Underviisning.
(Konfirmasjonsforordningen 1736:pkt3, min uthevelse)

Skulde Læreren, efter noksom Underviisning finde, **at de eller de Børn ikke vare i den Stand, at han kunde lade dem komme til Confirmation**, bør han i ald Venlighed forestille dem og deres Forældre saadant, overbeviise dennem der om, og raade dem at sætte saa vigtig Verk op til næste Tiid igien, og saafremt de ikke vil lade sig bevæge med det Gode, da viise dem bort, dog med Forsigtighed, at hvad han udi dette Fald gjør, han altid er vis paa, det at kunde forsvare, saasom Barnet eller dets Forældre kand paa behørige Stæder besværges sig over Læreren, saafremt de finde sig aabenbare af hannem graverede;

(Konfirmasjonsforordningen 1736:pkt8, min uthevelse)

Kongen legger her opp til at presten i første omgang i all vennlighet skal prøve å overbevise barnet og foreldrene om å utsette konfirmasjonen til barnet er i rett stand til å kunne konfirmeres. Hvis de ikke lar seg overbevise så skal presten vise dem bort, men fremdeles med forsiktighet. Punkt 8 i forordningen fortsetter med: «Men de Børn, som han finder dygtige og beqvemme (...)». De skal altså få bli konfirmert.

På selve konfirmasjonsdagen burde det altså etter kongens intensjon kun være barn tilstede som presten mente hadde tilstrekkelig kunnskap og som dermed var i rett stand til å konfirmeres. I forordningens punkt 10 beskrives det som vi gjerne kaller for konfirmasjonsforhøret. Punktet begynner med at det etter preken skal synges en bestemt salme (to titler å velge mellom) og fortsetter slik:

Derpaa lader Læreren **Børnene op for Alteret, eller** og han gaar ned **paa Kirke-Gulvet, og lader Drengene staae paa den eene, og Pigerne paa den anden Side**, saa begynder han da denne Hellige Forretning med en hjertelig Bøn, holder en kort Tale, uden vitløftig harangveren, saasom hans Embede da fornemmelig er, ved Spørsmaal, at give Børnene Anledning til at gjøre den gandske Meenighed reede for det Haab, som er udi dem;

(Konfirmasjonsforordningen 1736:pkt10, min uthevelse)

Her ser vi oppstillingen, enten for alteret eller guttene og jentene på hver sin side av midtgangen. Videre beskrives hva som skal gjennomgås og hvordan det skal gjøres:

Men udi Overhøringen i sig selv, gaaer han enten Catechismi fem Hovedparter igiennem, eller han tager Saliggjorelsens Orden for sig, eller og Poenitenses Parterne, og søger at faa dem de øvrige Troens Articler indpræntede; Herpaa gaaer han fra Barn til Barn, **og ikke af Passion eller Affecter, gaaer et eeneste forbi**, saasom hvert Barn maae lade Menigheden høre, hvad det haver lært; **Er det et Barn, som ikke kand svare til et eller andet Spørsmaal, da gaaer han det forbi, og spørger det andet derom, som staaer næst ved, og det uden at beskæmme det andet Barn med noget Ord for Menigheden**, saasom Læreren ved dette hellig Verk, overalt maae holde sig fra ald Partiskhed og Persons Anseelse; Og formerker han, at Børnene ikke svarer tydelig og forstaaelig nok, saa opmunterer han dem med Sagtmodighed til at tale frit, høyt og saa Folk kand forstaae det.

(Konfirmasjonsforordningen 1736:pkt10, min uthevelse)

Følger vi tankegangen i de sitatene som er tatt med her så er altså de barna, eller ungdommene som vi ville kalt dem i dag, som står på kirkegulvet allerede skikket til å konfirmeres. Presten skal ha overtalt de såkalt udyktige til å utsette konfirmasjonen (eller vist dem bort med forsiktighet) slik at de som står der faktisk skal kunne det som presten spør om. I det siste sitatet ser vi også at presten ikke skal skjemme ut et barn som ikke greier å svare.

2.2.3 Alterboken av 1893

I alterboken av 1893 kjenner vi igjen bestemmelsene fra forordningen, men vel og merke noe forkortet. Også her angis hvilken salme som skal synges (også her er det to valg) før teksten fortsetter slik:

(...) hvorefter Presten træder frem i Kordøren og indleder den hele Handling med en Tale over et passende Skriftord.

Derefter forrettes Overhøring saaledes, at Konfirmanderne faa Anledning til at **gjøre Rede for de vigtigste Stykker af den kristne Tro** efter vor Kirkes Barnelærdom. **Til hver Konfirmand stilles i det mindste eet Spørgsmaal.** Overhøringen maa ikke medtage saa lang Tid, at de unges og Menighedens Deltagelse for Handlingen derved svækkes. Presten slutter Overhøringen med Bøn. (Den norske kirke 1893:81)

Her er opplistingen av hvilket lærestoff som gjelder kortet ned til «de viktigste stykker av den kristne tro». Her er det enten selvsagt for samtiden hva dette innebærer, eller så har det vært opp til hver enkelt prest å velge innhold, eller kanskje helst en kombinasjon.

Det understrekes at det skal stilles minst et spørsmål til hver konfirmant. Det finnes også igjen i forordningen, jamfør det siste sitatet fra punkt 10. Det som ikke er med i alterboken er

detaljene om at konfirmanter ikke skal skjemmes ut av presten foran menigheten. Kanskje var det tenkt som en selvfølge og dermed unødvendig å ta med? Eller kanskje det faktisk var et ønske om en strengere praksis? Det vet vi ikke noe om. Uansett står det heller ikke i alterboken av 1893 noe om å bortvise konfirmanter på konfirmasjonsdagen. Det står imidlertid noe helt nytt med tanke på overhøringen:

Hvor det er eller bliver bestemt*), at Overhøringen skal foretages under en Høymesse- eller Aftensangs-Gudstjeneste paa en Søndag før Konfirmationsdagen, forrettes den efter Salmen efter Prædikenen, indledes med et Salmevers og en Tiltale og sluttet med en Bøn af Presten og en kort Salme, hvorefter den sedvanlige Kollekt følger, og Gudstjenesten fortsættes indtil Enden. Forrettes Overhøringen ved Aftensang, kan Prædikenen med den efterfølgende Salme bortfalde. (Den norske kirke 1893:85)

En mulighet for å flytte overhøringen til en søndag før konfirmasjonen har altså kommet inn i alterboken. Det er nærliggende å tro at dette har med tidsbruk på selve konfirmasjonsdagen å gjøre. I fotnoten tilhørende stjernen i sitatet går det frem at en slik beslutning må tas av «Menighedens Husfædre».

2.2.4 Alterboken av 1920

I alterboken av 1920 har det kommet med 2 ulike ordninger for selve konfirmasjonshandlingen. Det er interessant nok, men vi skal se videre på utviklingen til overhøringen. Teksten kjenner vi igjen fra forrige alterbok, men noe er likevel forandret:

Hvis presten holder præken, kan talen i kordøren erstattes med en fri bøn.

Derefter samtaler han med konfirmanterne om barnelærdommen, dersom en saadan samtale ikke er lagt til en søndag før konfirmationsdagen. Samtalen maa ikke tage saa lang tid at de unge og menigheten blir for trøtte til at følge med i konfirmationshandlingen. Presten slutter samtalen med bøn. (Den norske kirke 1920:104)

Hele begrepet *overhøring* er nå tatt ut av alterboken og erstattet med begrepet *samtale*. Det er ikke lenger nevnt at presten skal spørre konfirmanter minst ett spørsmål hver, men det nevnes at samtalen ikke må ta for lang tid slik at menigheten ikke blir for trøtte til å følge med i den påfølgende konfirmasjonshandlingen. Menighetens mulighet til å velge er også tydeligere enn i den forrige alterboken, noe som kan tyde på at dette begynner å bre om seg. Bestemmelsene om beslutning og gjennomføring er som før, i oppdatert språkdrakt:

Samtalen om barnelærdommen kan av menighetsmøtet besluttes lagt til en høimesse- eller aftensangsgudstjeneste paa en søndag før konfirmationsdagen. Den holdes da efter den salme som følger efter prækenen, indledes med et salmevers og en kort tale, og slutter med en bøn av presten og en kort salme; derefter følger den vanlige kollekt, og gudstjenesten fortsætter indtil enden. Finder samtalen sted ved aftensang, kan prækenen med den efterfølgende salme falde bort. (Den norske kirke 1920:115)

2.2.5 Konfirmanutvalget av 1949

Bispemøtet hadde en sak på programmet i 1938 med tittelen *Plan for konfirmandundervisningen*, men det ble ikke tid på møtet til å behandle saken. Saken ble utsatt og så ser det ut til at krigen avbrøt fortsettelsen, men i 1949 satte Bispemøtet ned et utvalg for å utrede spørsmålet om konfirmandforberedelsen. Utvalget kom med sin innstilling i 1951 og bispemøtet kom med en uttalelse i forhold til komiteens konklusjoner. Hele innstillingen ble gitt ut sammen med uttalelsen fra bispemøtet i bokform i 1952. (Bispemøtet, upublisert:449 og 730)

I innledningen skriver utvalget at «hele spørsmålet om konfirmandforberedelse og konfirmasjon i dag stiller en overfor store vanskeligheter» (Konfirmanutvalget 1952:6). Videre gjør de rede for disse vanskelighetene. Vi skal ta med oss punkt 2:

Uklarheten angående konfirmasjonens vesen [nevnt i punkt 1] motsvares av en økende usikkerhet om selve *det mål som skal tilsiktes gjennom konfirmandforberedelsen*. Noen legger all vekt på en innøving av barnelærdommen, andre ser helt bort fra det kunnskapsmessige og ser målet utelukkende i personlig kristelig påvirkning. En samlet kirkelig plan mangler fullstendig. (Konfirmanutvalget 1952:6, mitt innskudd)

Den siste setningen oppsummerer noe av det vi har sett også med overhøring og samtalegudstjeneste. Bestemmelser om innhold og metode var en gang nedfelt i kongelig lov. Senere blir det en del av liturgien, i det minste for samtalegudstjenesten sin del, men innhold og metode forsvinner også gradvis derfra. Da ser man behovet for en plan.

Utvalget kommer også med noen bemerkninger om samtalegudstjenesten.

Det har i den senere tid vært en tilbøyelighet til å **reducere betydningen av samtalen med konfirmantene**, og det enten denne holdes på selve konfirmasjonsdagen eller er henlagt til en tidligere søndag. Mot dette finner utvalget grunn til å fremheve **samtalen på kirkegulvet som et vesentlig ledd i konfirmasjonen**.

I vår lutherske kirke er denne **samtale** (examen catecheticum) eldre enn konfirmasjonshandlingen, og **sammen med selve konfirmasjonen var den konfirmantforberedelsens mål**: konfirmanten blir først opptatt i den nattverdberettigede menighet etter at han i menighetens påhør har lagt for dagen at han har tilegnet seg de grunnleggende frelsessannheter. (Konfirmantutvalget 1952:47, min utheving)

Dette er en veldig tydelig framheving av hvor viktig utvalget mener at samtalen med konfirmantene er. Som vi var inne på i starten av dette delkapittelet så ble konfirmasjonen inngangsbilletten til nattverdbordet. Det var også tradisjon at konfirmantene gikk til nattverd enten på konfirmasjonsdagen, dagen etter eller søndagen etter, og det varierte hvor «obligatorisk» denne konfirmantalergangen var for konfirmantene.

Utvalget gir så en beskrivelse av hvordan virkeligheten har vært:

Men samtidig må det betones at denne «eksamen» aldri mer må bli **den store skrekk** for konfirmantene eller «det trange nåløye» som **de gruer for** å skulle igjennom. Ingen konfirmant må blottstilles på kirkegulvet, ved at han ikke kan svare, og det må presten gjøre konfirmantene klar over på forhånd. (Konfirmantutvalget 1952:47, min utheving)

Her ser vi at utvalget kjenner til at dette fortsatt er noe konfirmantene gruer seg til. Det på tross av den utviklingen vi har sett på fra det lett skremmende ordet *overhøring* til det mer uskyldige ordet *samtale*, og på tross av at ordene som var skrevet i konfirmasjonsforordningen drøyt 200 år tidligere så ut til å vise en god omtanke for konfirmantene. Utvalget foreslår også hvordan dette kan løses:

Begge hensyn kan lett imøtekommes, dels ved **at man samler samtalen om sentralt kunnskapsstoff**, som alle kan noe om, og dels ved **at spørsmålene stilles gruppevis**, og at den som kan svare, får tilkjenne dette ved et tegn.

Samtalen med konfirmantene, tatt på en enkel og naturlig måte, kan bli **et av de store øyeblikk i menighetens liv**. Her skal det vise seg at den kristne kunnskap er **noe levende og omskapende i menneskelivet**, og her skal de eldre **minnes om sin egen barnelærdom**. (Konfirmantutvalget 1952:48, min utheving)

Her foreslås det med andre ord en oppmykning av hvordan samtalen skal gjennomføres. Nå er det ikke nødvendigvis lenger sånn at hver konfirmant skal ha hvert sitt spørsmål, men spørsmålene kan altså stilles gruppevis og bør ikke være for vanskelige. Videre kommer utvalget med to setninger om hva samtalen med konfirmantene kan være godt for, ut over det at den er en offentlig «eksaminasjon» som inngang til å kunne delta i nattverden. At samtalen

kan bli et høydepunkt i menighetens liv, at kristen kunnskap vises som noe levende og omskapende og at de som hører på minnes om sin egen barnelærdom. Dette er store ord, og spennende i forhold til vårt tema. Men dette var jo et utvalg sin uttalelse, så da spør det om disse tankene blir med videre til en plan som en gang kanskje skulle komme.

2.2.6 Plan for konfirmasjonstiden

Bispedømmenes Fellesmøte gjorde i 1963 vedtak om å få utarbeidet en normalplan for konfirmantundervisningen. Forsøk ble satt i gang og resultatet forelå i 1968 med tittelen *Konfirmantåret. Normalordning*. Den ble framlagt Bispemøtet og anbefalt av dette, men viste seg for krevende for alle menighetene å gjennomføre. Et nytt forslag var klart i 1976 med navnet *Ny-ordning for konfirmasjonstiden – en helhetsplan for konfirmantopplæringen i Den norske kirke*. Dette framlegget ble grunnlag for en 2-års forsøksperiode. Etter forsøksperioden ble denne planen bearbeidet og deretter framlagt og vedtatt på Bispedømmerådernes Fellesmøte i 1978 og utgitt i 1979. (Kirkerådet 1979:3-4)

Nå er vi nesten tilbake der vi startet. Vi har vært inne på 1998-planen som var en revisjon av 1978-planen som vi har kommet til nå. Den siste revisjonen er imidlertid en kraftig reduksjon når det gjelder sidetall, fra 62 sider (111 sider hvis vedleggene regnes med) i 1978 til 32 sider i 1998. Derfor må vi innom 1978-planen også. Der står det nemlig noe om samtalegudstjenesten som har forsvunnet i revisjonen:

I løpet av konfirmasjonstiden deltar konfirmantene i en eller flere gudstjenester hvor de på forskjellig måte kan fremstille og samtale om temaer eller hovedspørsmål i kristen tro og kristent liv. **Hensikten er** å levendegjøre det kristne budskap og summere opp noe av innholdet i konfirmasjonstiden. På denne måten kan også menigheten bli orientert om noe av konfirmasjonstidens innhold (Kirkerådet 1979:30).

Første setning er omtrent som i 1998-versjonen, mens resten har forsvunnet i revisjonen. Vi kjenner de to siste setningene igjen fra konfirmantutvalget sin innstilling, selv om ordbruken her er litt mer forsiktig og avmålt enn i 1952.

De to planene sier noe om konfirmantene sin deltakelse på andre gudstjenester. I 1978-planen står det at «Enklere gudstjenestetyper kan være en mulighet til å føre de unge inn i det ordinære gudstjenesteliv». Det står også at «Konfirmantene kan delta i disse på forskjellig måte...». I 1998-planen står det at «Dei skal få høve til å vere aktive i gudstjenestene i kyrkjelyden med til dømes tekstlesing, dramatisering av preiketekst, salmesong og praktiske oppgaver.». Med andre ord åpner 1998-planen for konfirmantmedvirkning i alle

gudstjenester, ikke bare i *enklere gudstjenestetyper* slik det står i 1978-planen. (Kirkerådet 1979:29 og Kyrkjerådet 1998:28)

Det finnes også en *Håndbok til Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke* som utdyper litt i forhold det som står i selve planen:

Det er mange måter å legge til rette for konfirmantenes deltakelse på. Særlig gjelder dette samtalegudstjenesten, som enten kan være en oppsummerende gudstjeneste mot slutten av konfirmasjonsopplæringen, eller flere gudstjenester spredt utover året. (Kirkerådet 1998:105-106)

Videre på samme side nevnes flere andre gudstjenestetyper som konfirmantene også kan delta i, og gudstjenesteverksted som en måte å arbeide med konfirmanter og gudstjeneste.

2.2.7 Oppsummering

Vi kan følge utviklingen til samtalegudstjenesten gjennom historien med ulike tilnærminger. Her skal vi summere opp historien langs to linjer.

Den første linjen er tradisjonen. Det går en ubrutt tradisjon fra innføringen av konfirmasjonen i 1736 til i dag. Det er til og med mulig å trekke linjen enda lenger bakover i historien når vi ser på nattverdforhøret som en forløper til konfirmasjonen. Vi følger begrepene fra *nattverdforhør*, til *konfirmantforhør* eller *overhøring*, til kun *overhøring* og til slutt *samtale* og *samtalegudstjeneste*. Dermed er det ikke feil å si at samtalegudstjeneste er det som tidligere ble kalt overhøring.

Den andre linjen er form og innhold, der vi ser vesentlige endringer. Vi startet med kongens forordning i 1736 der kongen ser ut til å ha de beste hensikter. På tross av disse har nok overhøringen vært en skrekk for mange, pluss at noen aldri ble skikket til konfirmasjon på grunn av kunnskapskravene. Så sent som i 1952 innrømmes det at samtalen med konfirmantene har vært noe konfirmantene har gruet seg til. Utviklingen har gått fra noe som ligner en offentlig muntlig eksamen, der det skal stilles minst ett spørsmål til hver konfirmant, til en samtale eller generell medvirkning i gudstjenesten.

En ting å nevne til slutt er at samtalegudstjenesten og konfirmasjonen ikke lenger er en inngangsbillett til nattverdbordet. Nattverden er for alle døpte. De av konfirmantene som ikke har gått til nattverd tidligere blir oppfordret og veiledet til å begynne med dette i løpet av konfirmasjonstiden.

2.3 Gudstjenestereformen

2.3.1 Involvering

I gudstjenestereformen er det lagt tre kjernebegrep: Stedegengjøring, involvering og fleksibilitet. Under overskriften *Involvering* finner vi dette i *Gudstjeneste for Den norske kyrkja*:

Lokal stadeingjering inneber ikkje minst det å bli involvert – at menneske i alle generasjonar og ulike kulturelle, sosiale og etniske grupper som høyrer til i og kjenner lokalsamfunnet, kan delta i gudstenesta og setja sitt preg på henne. (Kyrkjerådet 2011:7.6)

Deretter står det noe om at grunnleggende involvering er å delta i selve liturgien, rett og slett å være med på gudstjenesten. Til slutt i avsnittet står dette:

På vegner av heile fellesskapet som deltek, er det nokre personar som får i oppgåve å førebu og gjera teneste i kyrkjelyden som liturg og medliturgar. (2011:7.6)

Det står også et avsnitt med tittelen *Medliturgar representerer kyrkjelyden*, der det tydeliggjøres hva som menes med å ha en oppgave på vegne av fellesskapet:

Alle som utfører oppgaver i gudstenesta, gjer det representativt. Eit så representativt utval av kyrkjelyden som råd er, bør vera medliturgar, når det gjeld både alder, kjønn, bustad og sosial og kulturell bakgrunn. For dei som sit i kyrkjebenkene, skal kunna identifisera seg med medliturgane. Når nokon på vår eigen alder, eller frå nabolaget, ber prosesjonskross, heller vatn i døypefonten, les samlingsbøna eller ein bibeltekst, er forsongarar, samlar inn offer eller ber fram brød og vin til nattverden, blir vi lettare delaktige i gudstenesta. Dette er med på å gjera alle som er i kyrkja, til medeigarar av gudstenesta, og kan gje ei viktig oppleving av at gudstenesta ikkje berre er for oss, men også med oss. (2011:7.28)

Tilsvarende tanke er også nevnt i avsnittet med overskriften *Dei unge i gudstenesta*:

Konfirmantane deltek i gudstjenester. Dei kan kanskje engasjerast som medliturgar i alle gudstjenester der dei er med. Når nokon av kameratane eller venninnene er kyrkjevartar, les ei bøn, samlar inn offer og liknande, kan det gje ei oppleving av at «slike som meg blir rekna med her i kyrkja». (2011:7.20)

Det er lagt vekt på bruk av medliturger i den nye liturgien. Disse bør altså representere alle som deltar på gudstjenesten med tanke på alder, kjønn, bosted og sosial og kulturell bakgrunn.

Det betyr at konfirmanter bør være medvirkende dersom det er konfirmanter til stede, samtidig som at også andre grupper enn konfirmantene bør være representert.

2.3.2 Samtalegudstjenesten ikke nevnt

Mot slutten av kapitlet *Hovudgudsteneste på særskilde dagar i kyrkjeåret* står det en del med overskriften *Gudstenester i konfirmasjonstida*. Den delen er delt inn i to avsnitt der det første omhandler *Gudsteneste med presentasjon* og det andre omhandler *Konfirmasjonsgudsteneste med forbøn for den enkelte*. (Kyrkjerådet 2011:2.104-2.105)

Det betyr at samtalegudstjeneste ikke er nevnt i nåværende gudstjenesteordning. Dette er interessant. Hver av de to andre gudstjenestene er nevnt med både bestemmelser, forslag og anbefalinger. Det kan bety at samtalegudstjenesten bevisst eller ubevisst er på vei ut. Eventuelt så kan det bety at det har vært uråd å lage nye bestemmelser for samtalegudstjeneste, eller at nye bestemmelser ikke er ferdige ennå. Er man på jakt etter bestemmelser for samtalegudstjeneste så er det altså Gudstjenesteboken fra 1992 man må støtte seg til.

2.4 Annen litteratur og forskning

I IKO-forlagets bokserie *Trosopplæring i praksis* kom det i 2010 en bok med tittelen *Duften av nardus*, med Sindre Eide som redaktør. Undertittelen forklarer hva boken handler om: *Barn og unge som ministranter og medliturger i gudstjenesten*. Det er noe av det samme temaområdet som i denne oppgaven, men vi skal fokusere kun på konfirmanter og ikke andre barn og unge. Boken inneholder et kapittel der fire menigheter forteller om hvordan de involverer barn og unge i gudstjenestearbeidet. To av disse menighetene forteller om konfirmanter som ministranter/medliturger.

Kenneth Hansen skrev i 2011 en artikkel i *Nytt norsk kirkeblad* med tittelen *Samtalegudstjenesten*. Artikkelen tar for seg et konfirmasjonshistorisk riss med fokus på samtalegudstjenesten og selve konfirmasjonen. Dette gav inspirasjon til arbeidet med den historiske gjennomgangen som nettopp er presentert i denne oppgaven. Han avslutter med å beskrive en empirisk undersøkelse han har gjennomført og konkluderer slik på bakgrunn av den:

Det er tydelig to fløyer i Norge i dag: De som gjerne vil beholde en slags overhøringsgudstjeneste, hvor gudstjenesten stort sett er en lang dialog mellom prest og konfirmanter. Den andre fløyen satser på temagudstjenester; der konfirmantene er aktiv i planlegging og arbeider med et tydelig tema (eksempel fasteaksjonen). (Hansen 2011,17-18)

Til god hjelp i arbeidet med den historiske gjennomgangen var også en oversikt over Den norske kirkes alterbøker funnet på et blogginnlegg i en blogg med tittelen *Liturgibloggen*. Forfatteren er ikke navngitt og alle innleggene er lagt ut i januar 2010. Ingen tillitvekkende kilde, men opplysningene om alterbøkene viste seg å stemme.

Av masteroppgavene som ble funnet i litteratursøket er det nok Anny Holien sin masteroppgave fra 2011 som ligger nærmest vårt tema. Den har tittelen *Gudstjenesten - "et sted å være, et sted å lære" : en studie av hvordan noen gudstjenesteledere lar barn delta*. Holien bruker observasjon og intervju som metode og har undersøkt og sammenlignet 3 ulike menigheter. Fokuset er involvering av barn i gudstjenester i trosopplæringen, altså en yngre aldersgruppe enn i denne oppgaven.

3 MATERIALE OG METODE

3.1 Problemstilling

Med gjennomgangen av planer, liturgier og annen litteratur som bakteppe er det på sin plass å konkretisere problemstillingen. Den er allerede formulert i denne oppgavens undertittel:

Hvordan involveres konfirmantene i gudstjenestearbeidet i menighetene i Møre bispedømme?

Dette er interessant med tanke på den utviklingen av form og innhold som vi har tatt for oss. Det blir ikke mindre interessant når man har et bestemt inntrykk av at det er stor variasjon i praksis fra menighet til menighet. Problemstillingen er konkretisert og utdypet med følgende tre forskningsspørsmål:

1. Hvilke former for involvering av konfirmantene har menighetene i eller utenom samtalegudstjeneste?
2. Hvilke holdninger til konfirmantmedvirkning og til samtalegudstjeneste har de hovedansvarlige for konfirmantarbeidet i menighetene?
3. Har faktorer ved menigheten eller hovedansvarlig for konfirmantarbeidet sammenheng med hvordan konfirmantene involveres i gudstjenestearbeidet?

3.2 Spørreskjema

Det ble utviklet et eget spørreskjema for denne undersøkelsen (se Vedlegg 2). Noen tanker, ideer og spørsmål ble presentert for 12 kolleger som var rekruttert på facebook og fordelt i to ulike «fokusgrupper» opprettet på facebook. Det var et kriterium at ingen av dem var fra Møre bispedømme. I disse gruppene kom det verdifulle innspill til utviklingen av spørreskjemaet. Andre verdifulle innspill kom fra kolleger i egen menighet og fra veileder for prosjektet.

Skjemaet er i tre deler, der den første delen er den desidert største. Det starter med et spørsmål om menigheten har gudstjenester der konfirmanter medvirker. De som har dette blir bedt om å registrere disse gudstjenestene. De som eventuelt ikke har dette blir sendt direkte til del 2 av spørreskjemaet.

Startspørsmålet har også et alternativ for respondenter som vil slå sammen to eller flere menigheter i ett skjema. Det kan være naturlig å gjøre dersom konfirmantene i to eller flere

menigheter har det samme opplegget, eller dersom menighetene samarbeider så tett at det er naturlig å registrere oppleggene i det samme skjemaet. Startspørsmålet for den eller de andre menighet(en) besvares da med «Ja, men alle oppleggene er allerede registrert under en annen menighet», pluss at respondenten skriver inn navnet på den menigheten. På den måten holdes det enkelt oversikt over hvem som har svart for hvem og respondentene slipper unødvendige påminnelser om å svare for en menighet som allerede er registrert sammen med en annen.

3.2.1 Spørreskjema - del 1

Del 1 av spørreskjemaet består av 2 sider. Her blir respondentene bedt om å registrere alle gudstjenesteopplegg der konfirmanter er medvirkende. Skjemaet har plass til at de kan registrere inntil 5 gudstjenesteopplegg med konfirquantmedvirkning. Det er presisert at presentasjonsgudstjeneste og konfirmasjonsgudstjeneste kun skal registreres dersom konfirquantene medvirker med andre ting enn ved selve presentasjonen eller konfirmasjonen (selv forbønnshandlingen inkludert lystenning og andre ting tilknyttet denne).

På første side i del 1 registreres navn på gudstjenesteopplegget og bakgrunnsopplysninger om dette, slik som tid/sted, antall konfirmanter per gjennomføring og antall ganger opplegget gjennomføres i menigheten. Disse opplysningene gir oss en pekepinn på hvor gudstjenesteopplegget er plassert i forhold til menighetens øvrige gudstjenesteliv, om det skjer i eller utenom menighetens hovedgudstjeneste og eventuelt hvor ofte menigheten har konfirmanter som medvirker i gudstjenesten. Et spørsmål går på om menigheten kaller dette en samtalegudstjeneste. Fra konfirmantens perspektiv spørres det hvor mange ganger i løpet av året en konfirquant deltar på en slik gudstjeneste og hvor lang tid før konfirmasjonsdagen gudstjenesteopplegget blir gjennomført.

På andre side i del 1 er det listet opp en rekke oppgaver som konfirmanter kan tenkes å ha i en gudstjeneste. Listen ble utarbeidet på bakgrunn av alle oppgaver i 2011-liturgien som det er mulig å bruke medliturgen til. Den ble deretter supplert med oppgaver hentet fra egen erfaring med konfirquantmedvirkning i gudstjenester. Til slutt ble lista lagt ut på facebook-«fokusgruppene» og supplert av medlemmene der. For oversiktens del ble de 46 oppgavene delt inn i 5 kategorier. Øverst på denne siden i spørreskjemaet er det et spørsmål om hvor opplysningene er hentet fra, mest for å synliggjøre for respondenten at det er ulike måter å svare på. Det er også presisert i skjemaet at tallene ikke trenger å være nøyaktige dersom dette er vanskelig å finne ut av. Nederst på siden er det anledning til å fylle inn andre oppgaver dersom man har en oppgave som ikke finnes i listen.

Spørsmålene om konfirmantoppgavene besvares ved hjelp av skyvekontroll, en peker som skyves mellom minimum og maksimum antall konfirmanter som kan ha den aktuelle oppgaven. Minimum er null og maksimum er svaret fra spørsmålet på den forrige siden i skjemaet om antall konfirmanter som er medvirkende ved denne gudstjenesten. Skyvekontrollen ble valgt for å gjøre det enklere og mer oversiktlig å svare enn hvis man skulle tastet inn et tall for hver enkelt oppgave. En løsning med svaralternativer JA/NEI, eller en skala fra «ingen» til «alle», for hver oppgave ble vurdert, men droppet til fordel for et ønske om mer detaljerte opplysninger om hvor mange av konfirmantene på en gudstjeneste som var med på hver enkelt oppgave. Selv om noen oppgaver vanskelig kan gjøres av flere enn 1-2 konfirmanter og godt kunne hatt et JA/NEI-svar, ble skyvekontrollen valgt også på disse for å gjøre skjemaet enhetlig og oversiktlig.

Etter andre side i del 1 får respondenten et spørsmål om menigheten har flere gudstjenesteopplegg (med konfirmantmedvirkning) å registrere. Dette spørsmålet dukker opp hver gang et gudstjenesteopplegg med konfirmantoppgaver er ferdig registrert. Over spørsmålet er det også listet opp navnene på de gudstjenesteoppleggene som respondenten allerede har registrert. Som i startspørsmålet blir de som har dette bedt om å registrere det (i en ny utgave av del 1 i spørreskjemaet). De som ikke har dette blir sendt direkte til del 2 av spørreskjemaet. Etter den femte registreringen har ikke skjemaet plass til flere registreringer, og respondenten sendes til del 2 av spørreskjemaet uten dette spørsmålet. Fem ble valgt som maksimum ut fra en antakelse om at svært få menigheter ville ha så mange gudstjenesteopplegg å registrere.

3.2.2 Spørreskjema - del 2

Del 2 av spørreskjemaet består av én side. Her blir respondentene spurt om holdninger til konfirmantmedvirkning og samtalegudstjeneste.

Det første spørsmålet i denne delen inneholder to delspørsmål som spør etter hvor viktig det er at en konfirmant får *være medvirkende i gjennomføringen* eller *være med i planleggingen* av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden. Det besvares på en 6-punkts Likert-skala fra «veldig viktig» til «helt uvesentlig». Skalaen har ikke et nøytralt midtpunkt, siden det er unaturlig at noe verken er viktig eller uvesentlig.

Det andre spørsmålet ber respondenten ta stilling til ulike påstander og besvares på en 7-punkts Likert-skala fra «helt enig» til «helt uenig». Et oddetall er valgt slik at det er mulig for respondenten å svare midt på skalaen med merkelappen «verken enig eller uenig». Påstandene

er mer eller mindre ladet (noen positivt og noen negativt). Til disse påstandene kom det innspill om at de kanskje var *for* ladet, men samtidig at de kunne være vanskelige å få gode utslag på. Etter en vurdering ble påstandene beholdt uten store endringer, mens Likert-skalaen ble økt fra en opprinnelig plan om 5 punkter til 7 punkter slik at respondentene har flere grader av det å være enig eller uenig å velge mellom.

De som har registrert minst 1 samtalegudstjeneste i del 1 får også et spørsmål der de blir bedt om å vurdere *ulike begrunnelser for å gjennomføre samtalegudstjeneste*. Svaralternativene er den samme 6-punkts Likert-skalaen som på det første spørsmålet, fra «veldig viktig» til «helt uvesentlig».

3.2.3 Spørreskjema - del 3

Del 3 av spørreskjemaet består også av én side. Her blir respondentene spurt etter opplysninger om den personen som har hovedansvaret for menighetens konfirmantarbeid, med andre ord om den som er bedt om å fylle ut skjemaet. Opplysningene det spørres etter er stillingstittel, utdanning, fartstid i menigheten og tidligere arbeidserfaring.

Nederst på siden er det mulig for respondentene å komme med kommentarer til undersøkelsen eller andre opplysninger som de vil ha frem.

3.3 Gjennomføring

3.3.1 Valg av materiale

Menighetene i Møre bispedømme ble valgt som materiale i denne undersøkelsen. Det er i hovedsak to grunner til det. For det første var det for undertegnede mest nærliggende å forske på menigheter i eget bispedømme. Tanken var også at kolleger i samme bispedømme ville være mer villige til å svare på et spørreskjema enn kolleger i andre deler av landet som ikke kjenner avsenderen. For det andre ble Møre bispedømme vurdert som et stort nok materiale for en slik undersøkelse. Det hadde dessuten vært mye mer tid- og ressurskrevende å finne et passende utvalg av menigheter fra hele landet. Med ett enkelt bispedømme som materiale er kirke- og kristenlivet i menighetene likere enn i et utvalg fra hele landet. Samtidig er det både store og små menigheter i bispedømmet, samt menigheter i både tettbygde og spredtbygde strøk.

3.3.2 Bakgrunnsopplysninger

I forkant av undersøkelsen ble det hentet inn statistikk for menighetene i Møre bispedømme fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS (NSD) sin kirke database. Opplysningene

ble sendt fra NSD per e-post 29. oktober 2014. De var delt inn per prosti og per menighet i Møre bispedømme og omfattet følgende tall:

- Medlemmer i Den norske kirke (2010-2012)
- Tilhørige i Den norske kirke (2010-2012)
- Sum, medlemmer og tilhørige, Dnk (2010-2013)
- Dåpshandlinger (2010-2013)
- Herav dåpshandlinger med bostedsadresse i soknet (2010-2013)
- Konfirmerte (deltatt i forbønnshandlingen) (2010-2013)

Når disse opplysningene var samlet inn på forhånd kunne de utelates fra spørreskjemaet. Dermed slapp respondentene å lete frem disse tallene selv.

3.3.3 Utsending

På grunnlag av navn på menighetene i statistikken fra NSD så ble det utarbeidet en liste med e-postadresser til antatt hovedansvarlig for konfirmantarbeidet i menighetene. E-postadressene ble hentet fra offentlig tilgjengelig informasjon. I første omgang fra nettsidene til menighetene i Møre, for de menighetene der nettsider var mulig å finne. Deretter ble lista sett over og supplert av bispekontoret slik at den ble komplett. Til menighetene som har en kateketstilling ble denne ansattes e-postadresse brukt. Til menighetene uten kateketstilling ble stort sett sokneprestens e-postadresse brukt.

Undersøkelsen ble gjennomført ved hjelp av LimeSurvey. Det er en gratis plattform for nettbaserte undersøkelser. Den ble gjort tilgjengelig via en installasjon på en server tilhørende Det teologiske Menighetsfakultet. LimeSurvey brukes via et web-grensesnitt, med andre ord ved hjelp av en vanlig nettleser. Dette gjelder både programmering av undersøkelsen, utsending av invitasjoner, innsamling av besvarelser og eksport av resultatene.

Det ble sendt ut invitasjon til å delta i undersøkelsen til alle menighetene per e-post. Hver menighet fikk tilsendt en e-post med en unik lenke til spørreskjemaet som identifiserte hvilken menighet som fylte ut skjemaet. I invitasjonen var det skrevet at den kunne videresendes dersom det var noen andre enn den første mottakeren som var hovedansvarlig for konfirmantopplegget i menigheten. I e-posten ble det også henvist og lenket til et mer utførlig informasjonsskriv om undersøkelsen. Informasjonsskrivet finnes i Vedlegg 1.

I forkant av undersøkelsen fikk undertegnede holde en kort presentasjon av prosjektet på en fagdag i bispedømmet, med en oppfordring til å svare når undersøkelsen ble sendt ut. En tid etter utsending ble det sendt en e-post fra bispedømmekontoret som, sammen med annen informasjon, inneholdt en oppfordring til å delta i undersøkelsen i.

Det ble sendt ut puring i form av en e-post med påminnelse og ny oppfordring om å svare på undersøkelsen. I tillegg til lenker til spørreskjemaet og informasjonsskrivet inneholdt puringen også en lenke å klikke på for å reservere seg mot å motta eventuelt flere påminnelser om undersøkelsen. Det ble vurdert å sende en andre puring. En av grunnene til at det ikke ble gjort var at det gikk relativt lang tid mellom utsendelsen og den første puringen.

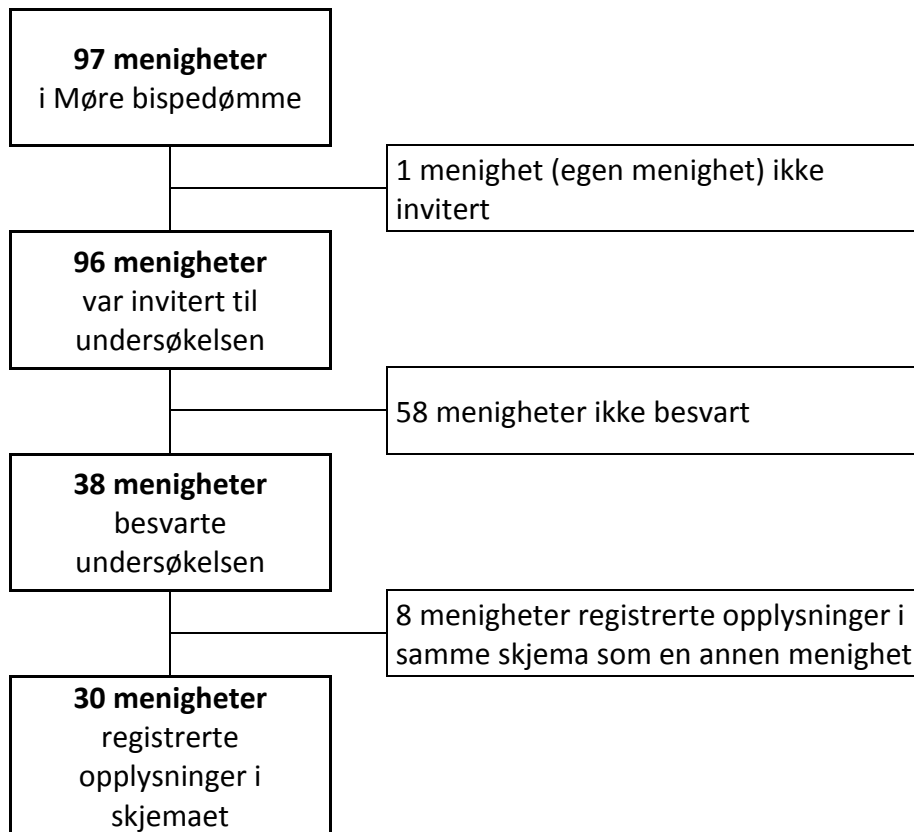
3.3.4 Svarprosent

Dataene fra NSD viser at det er 97 menigheter i Møre bispedømme. 96 av disse ble invitert til å delta i spørreundersøkelsen. Den menigheten som ikke ble invitert er Spjelkavik. Grunnen til det er at Spjelkavik er undertegnede egen menighet. Rent metodisk ville det være vanskelig og problematisk å svare på sine egne spørsmål. Det kunne fungert med de konkrete tallene, men ville ikke fungert med holdningsspørsmålene. I tillegg har Spjelkavik menighet ekstreme tall med tanke på størrelsen i forhold til andre menigheter, så det kan være greit å avgrense av den grunn også.

58 menigheter deltok ikke i undersøkelsen. To av disse menighetene (én respondent) valgte å reservere seg mot flere puringer. Fem menigheter hadde åpnet skjemaet, men uten å fylle ut noe. Tre menigheter hadde begynt å fylle ut opplysninger om en gudstjeneste, men har tilsynelatende gitt opp når de kom til andre side i del 1 av undersøkelsen.

38 besvarelser fra 96 inviterte menigheter gir en svarprosent på 39,6 %. Det gir ikke et helhetsbilde av Møre bispedømme, men vi har nok data som kan analyseres og vi kan skaffe oss et godt bilde av konfirmantmedvirkning i de menighetene som har svart på spørreskjemaet. 8 av disse menighetene har registrert sine gudstjenester sammen med en annen menighet. Derfor står vi igjen med 30 menighetene som har registrert opplysninger om gudstjenester med konfirmantmedvirkning. Til sammen er det registrert 66 gudstjenester. Samtidig er det 24 ulike personer som har besvart undersøkelsen. Figur 1 oppsummerer disse tallene på en skjematisk måte.

Figur 1

3.4 Møre bispedømme

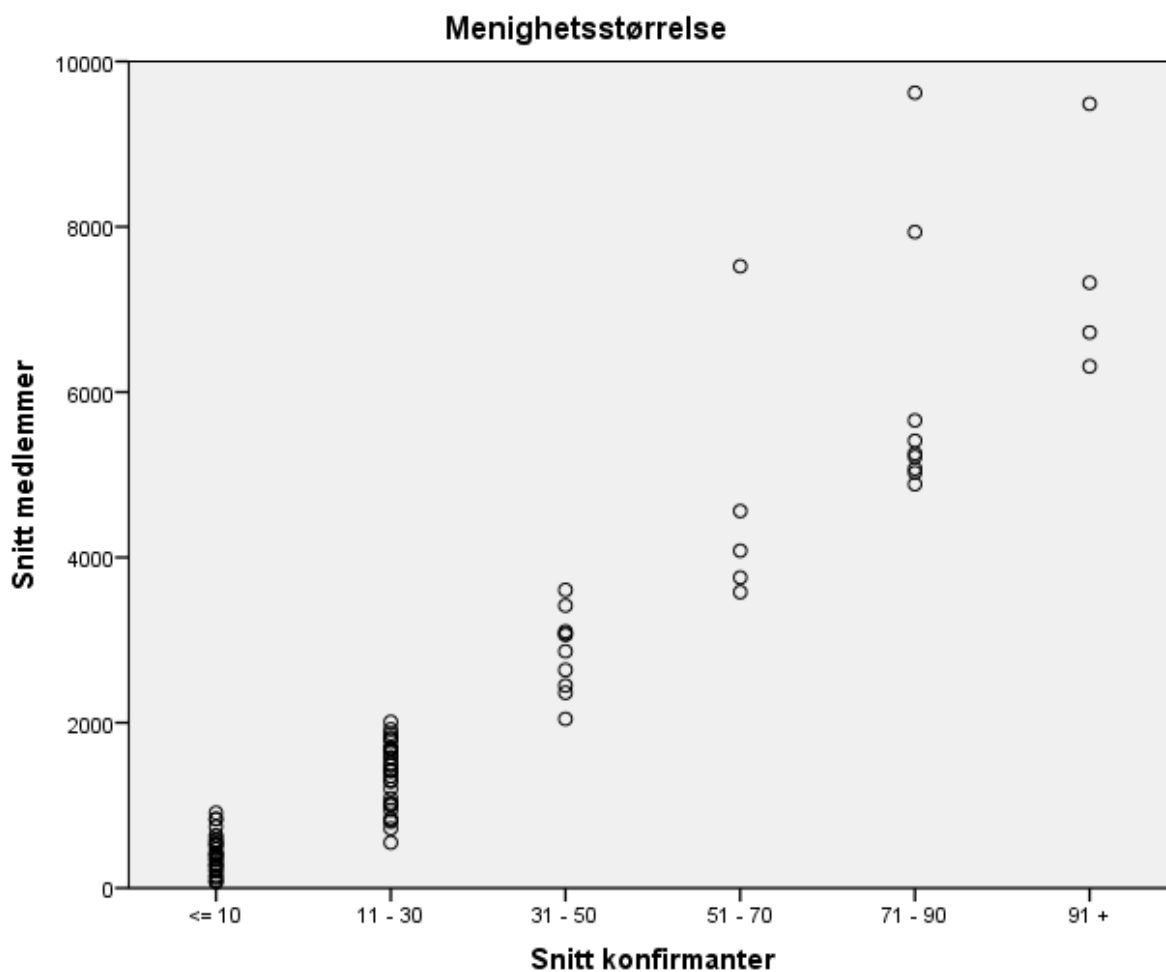
Det finnes flere måter å presentere menighetene i et bispedømme på, men vi skal i denne sammenhengen konsentrere oss om tallene fra NSD og vi skal først og fremst se på størrelsen på menighetene. Dåpstallene viser ikke hvor mange i soknet som blir døpt, men hvor mange som blir døpt i soknet. I tillegg er det tall på hvor mange av de døde som faktisk tilhører soknet. En god del barn døpes i et annet sokn enn der de hører til, dermed er det vanskelig å måle menighetsstørrelse med dåpstallene. Da står vi igjen med to variabler som kan beskrive menighetsstørrelse, nemlig medlemstall og konfirmanttall.

Siden vi har data fra flere år, bruker vi gjennomsnittet av tallene. Selvfølgelig kunne vi brukt kun det nyeste tallet, men når vi bruker gjennomsnittet jevner vi ut svingninger i tallene. Særlig kan konfirmantkullet variere noe i antall fra år til år. Når det gjelder medlemstallene bruker vi et gjennomsnitt av medlemstallene for 2010, 2011 og 2012. Når det gjelder konfirmanttallene bruker vi et gjennomsnitt for årene 2011, 2012 og 2013. De to gjennomsnittstallene er et år forskjøvet i forhold til hverandre (medlemstallene for 2013 var ikke klare når dataene ble hentet ut) men det er godt nok for en sammenligning av de to størrelsene.

Blant de 96 menighetene er det mange små og noen store menigheter. Den minste menigheten har et medlemssnitt på 72. 25 % av menighetene har under 528,7 medlemmer og 75 % av menighetene har under 2750,8 medlemmer. I andre enden av skalaen finner vi 7 menigheter med over 6000 medlemmer. To av disse har over 9000 medlemmer. Verdiene for konfirmantsnittet varierer fra 0 konfirmanter til 110 konfirmanter. Til sammenlikning har Spjelkavik menighet et medlemssnitt på rundt 17500 og konfirmanttall på rundt 250.

Figur 2 viser medlemssnitt sammenlignet med konfirmantsnitt. Konfirmantsnittet er gruppert i intervaller. Hver sirkel representerer en menighet. Ikke overraskende har små menigheter få konfirmanter og store menigheter flere. Andelen konfirmanter i forhold til antall medlemmer varierer fra 0,0 % til 2,6 %. Tar vi vekk de to mest ekstreme utslagene i hver ende av skalaen varierer det mellom 0,75 % og 2,11 % konfirmanter per medlem.

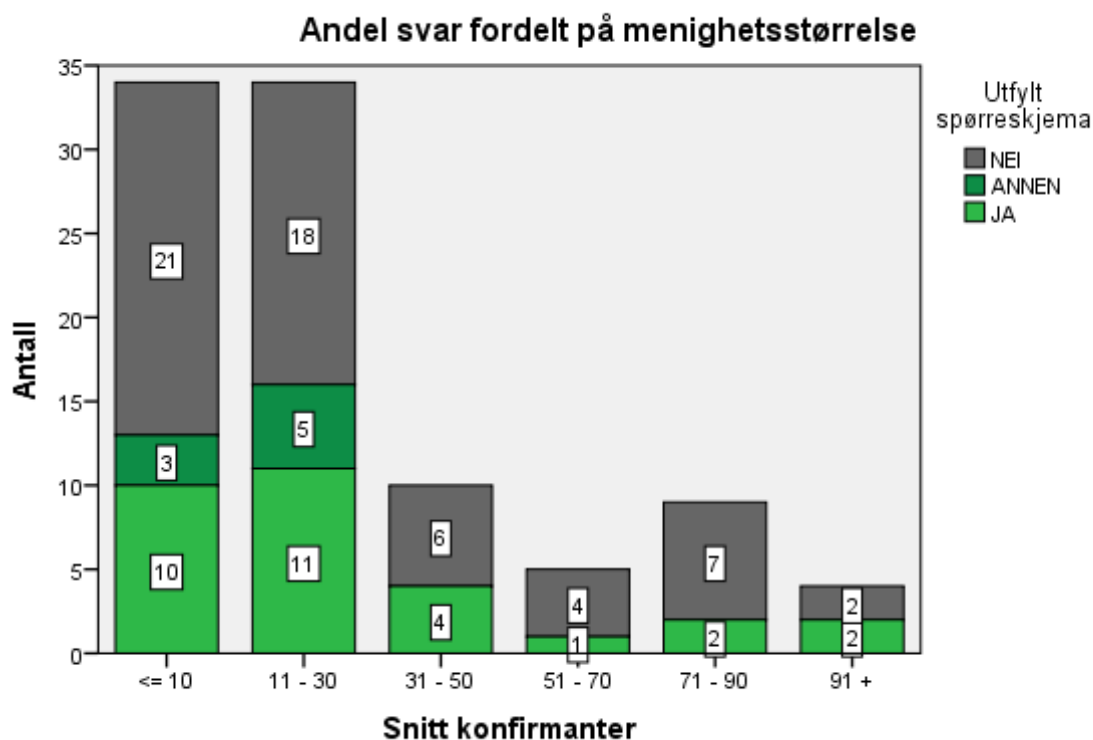
Figur 2

Selv om de tre gruppene med over 50 konfirmanter per menighet har noe ulikt medlemstall per menighet så kan dette være en hensiktsmessig inndeling når vi på en enkel måte skal snakke om menighetsstørrelse. Dessuten er konfirnanttallet en mer nærliggende størrelse enn medlemstallet når det er konfirmanter det forskes på. Vi kan bruke denne inndelingen når vi skal sammenligne resultater i undersøkelsen med størrelse på menighetene.

Fordelingen mellom menigheter som har svart og menigheter som ikke har svart ser vi i Figur 3. Den viser at vi har fått opplysninger fra menigheter i alle størrelses-gruppene, og fra en god del av de minste menighetene. De tre gruppene med over 50 konfirmanter har kun 5 besvarelser totalt. Med et så tynt grunnlag per gruppe blir det vanskelig å trekke konklusjoner på grunnlag av de tallene vi finner for disse gruppene. Muligens må vi se på de 5 største menighetene i én gruppe. I de to gruppene lengst til venstre i figuren finner vi også igjen de 8 menighetene som har besvart undersøkelsen på samme skjema som en annen menighet, markert med «Annen» og mørkegrønn farge i figuren. Det er altså kun menigheter med 30 eller færre konfirmanter som har registrert gudstjenesteopplegg på samme skjema som en annen menighet.

Figur 3

3.5 Forskningsetikk

Prosjektet ble meldt til NSD Personvernombud for forskning.

I informasjonsskrivet som det var lenket til i invitasjons-e-posten gikk det klart frem at det var frivillig å delta i prosjektet, at respondenten samtykket til å delta i undersøkelsen ved å fylle ut spørreskjemaet, at det var mulig å trekke seg underveis ved å la være å gjøre skjemaet ferdig, og at det også var mulig å trekke seg etter å ha sendt inn spørreskjemaet ved å ta kontakt og be om å bli slettet.

Av direkte eller indirekte personidentifiserbare opplysninger ble det i forkant av undersøkelsen samlet inn e-postadresser. Disse identifiserer hvilken menighet det svares for, men ikke med sikkerhet hvem som har svart på undersøkelsen. Det er likevel stor sannsynlighet for at den som har fått e-posten også har svart på skjemaet. E-postadressene er ikke en del av datamaterialet, men hver adresse er erstattet med et nummer og på den måten anonymisert.

I del 3 av spørreskjemaet innhentes opplysninger om yrke, utdanning med mer om hovedansvarlig for konfirmantarbeidet. Dette kan indirekte identifisere hvem som har svart på undersøkelsen. Sammen med holdningsspørsmålene i del 2 av spørreskjemaet er dette de mest sensitive opplysningene som samles inn i undersøkelsen. Etter at prosjektet er ferdig skal opplysninger fra del 2 og del 3 av spørreskjemaet slettes. Opplysningene fra del 1 av spørreskjemaet, inkludert navn på menigheten, blir tatt vare på. Dette er i tråd med opplysningene om anonymisering slik de er presentert i informasjonsskrivet.

3.6 Analyser

Analysene av datamaterialet er gjort i IBM SPSS, versjonene 22 og 23. Mange av analysene gjøres på to variabler samtidig, såkalt bivariat analyse. Noen av analysene er av én variabel av gangen (univariat analyse) og noen er av tre variabler på en gang (multivariat/trivariat analyse).

SPSS har også vært brukt til nødvendig behandling av variablene. Det innebærer å regne ut nye variabler på bakgrunn av de innsamlede variablene, å omkode variabler (for eksempel fra skala til intervaller), samt å regne om (aggregere) variabler fra gudstjenester til menigheter og fra menigheter til respondenter. En del kontrollregning har vært utført i Microsoft Excel.

Resultatene er presentert ved hjelp av spredningsdiagram og søylediagram som er produsert og redigert i SPSS. Presentasjonen inneholder også en del tabeller. Disse er produsert i SPSS og redigert i Excel.

4 RESULTATER

4.1 Gudstjenester med konfirmantmedvirkning

Av de 30 menighetene som har registrert gudstjenester med konfirmantmedvirkning har 13 menigheter registrert 1 gudstjeneste, 3 menigheter registrert 2 gudstjenester, 10 menigheter registrert 3 gudstjenester, 3 menigheter registrert 4 gudstjenester og 1 menighet registrert 5 gudstjenester. Til sammen er det registrert 66 gudstjenester.

4.1.1 Ulike typer gudstjenester

Med utgangspunkt i opplysningene om hver enkelt gudstjeneste, først og fremst navn og beskrivelse, kan gudstjenestene kategoriseres slik vi ser det i Tabell 1. En tredjedel av gudstjenestene er det som mange kaller *ministranttjeneste*. Noen bruker uttrykket *tjenesteoppgave*. Det går ut på at konfirmanter hjelper til ved en vanlig gudstjeneste, og mange har da også kalt dette rett fram for *gudstjeneste* eller *høgmesse*. Alle disse gudstjenestene er samlet i kategorien *Ministranttjeneste*.

En knapp fjerdedel av gudstjenestene er plassert i kategorien *Samtalegudstjeneste*. Disse kunne kategoriseres både ut fra navnet og det direkte spørsmålet «Kaller dere dette en samtalegudstjeneste». En sjettedel av gudstjenestene er i kategorien *Lysmesse*. Denne kategorien står sammen med de to andre som allerede er nevnt som de tre store kategoriene.

Tabell 1

Gudstjenestekategori	Antall	N %
Ministranttjeneste	22	33,3%
Samtalegudstjeneste	16	24,2%
Lysmesse	11	16,7%
Flere ulike gudstjenester	6	9,1%
Leir og tur	3	4,5%
Ungdomsgudstjeneste	3	4,5%
Temagudstjeneste	2	3,0%
Trosopplæring	2	3,0%
Presentasjonsgudstjeneste	1	1,5%
Total	66	100,0%

Kategorien *Flere ulike gudstjenester* er en samlekategori for 6 menigheter som har slått sammen flere ulike gudstjenesteopplegg i samme side på spørreskjemaet. Disse gudstjenesteoppleggene kunne vært i flere av de andre kategoriene og er dermed umulig å

kategorisere. Én av disse var avkrysset som samtalegudstjeneste og én annen var navngitt som både samtalegudstjeneste og andre gudstjenestetyper, og er dermed plassert i samlekategori. Andre typer gudstjenester som er nevnt i denne kategorien er *ungmesse, konfirmantleirgudstjeneste, lysmesse, presentasjonsgudstjeneste, temagudstjeneste* og *vanlig gudstjeneste*.

De 11 siste gudstjenesteoppleggene er fordelt på fem kategorier med tre eller færre gudstjenesteopplegg i hver kategori. Det er ingen menigheter som har registrert selve konfirmasjonsgudstjenesten i sitt spørreskjema.

Ingen av menighetene har registrert mer enn én samtalegudstjeneste. Inkludert de to oppføringene av samtalegudstjeneste i samlekategori er det 18 menigheter som har registrert samtalegudstjeneste. 13 av disse har registrert ett eller flere andre gudstjenesteopplegg i tillegg til samtalegudstjenesten mens 5 av disse kun har registrert samtalegudstjenesten. De siste 12 menighetene har ikke registrert noen samtalegudstjeneste, men mellom ett og fire andre gudstjenesteopplegg. Legger vi til de åtte menighetene som er registrert i samme skjema som en annen menighet, er resultatet 21 menigheter med samtalegudstjeneste og 17 menigheter uten samtalegudstjeneste.

4.1.2 Plassering i menighetens gudstjenesteliv

Hvis vi ser videre på om gudstjenestene gjennomføres som menighetens hovedgudstjeneste, og hvor de gjennomføres, viser Tabell 2 at hele 53 av gudstjenesteoppleggene gjennomføres i menighetens faste gudstjenestelokale som menighetens hovedgudstjeneste. 6 (37,5 %) av samtalegudstjenestene, samt 1 lysmesse og 2 ungdomsgudstjenester gjennomføres i menighetens faste gudstjenestelokale, men ikke som menighetens hovedgudstjeneste. Det vil si at disse sannsynligvis er på andre tidspunkt enn søndag klokken 11.

2 gudstjenesteopplegg gjennomføres i forsamlingslokale på leirsted. Det siste gudstjenesteopplegget i kategorien *Leir og tur* gjennomføres som hovedgudstjeneste i menighetens faste gudstjenestelokale, så der kan ikke konfirmantene være langt unna på tur. Den ene av de to Trosopplæring-gudstjenestene gjennomføres som hovedgudstjeneste, men er et samarbeid med en annen menighet og dermed i den andre menigheten sin kirke.

Tabell 2

Hvor gjennomføres gudstjenesteopplegget?		Menighetens faste gudstjenestelokale		Forsamlingslokale på leirsted		Annet sted		Total	
		Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei	Ja	Nei
Gjennomføres gudstjenesteopplegget som menighetens hovedgudstjeneste?									
Gudstjenestekategori	Ministranttjeneste	22	0	0	0	0	0	22	0
	Samtalegudstjeneste	10	6	0	0	0	0	10	6
	Lysmesse	10	1	0	0	0	0	10	1
	Flere gudstjenester	5	0	0	0	1	0	6	0
	Leir og tur	1	0	0	2	0	0	1	2
	Ungdomsgudstjeneste	1	2	0	0	0	0	1	2
	Temagudstjeneste	2	0	0	0	0	0	2	0
	Trosopplæring	1	0	0	0	1	0	2	0
	Presentasjonsgudstjeneste	1	0	0	0	0	0	1	0
	Total	53	9	0	2	2	0	55	11

4.1.3 Plassering i konfirmasjonstiden

Ingen menigheter rapporterte at de gjennomfører et gudstjenesteopplegg dagen før konfirmasjonsdagen. I Tabell 3 ser vi at de fleste ministranttjenestene havner i kolonnen for repetisjoner, altså at gudstjenesteopplegget gjennomføres flere ganger i menigheten. De to siste gudstjenesteoppleggene i denne kategorien blir også repetert, men respondenten har plassert dem på mindre enn 6 måneder før konfirmasjonsdagen, så det er nærliggende å tolke at alle gjennomføringene skjer det siste halvåret.

Lysmesse er en tradisjon som hører hjemme i adventstiden. At disse gjennomføres mindre enn 6 måneder før konfirmasjonsdagen (det ene unntaket er presisert til 6-7 måneder før) passer godt med advent dersom konfirmasjonsdagen er i mai. Samtalegudstjenestene skiller seg ut ved at de fleste gjennomføres mindre enn 1 måned før konfirmasjonsdagen. Dette kan være en indikasjon på at samtalegudstjenestene fortsatt har en slags avsluttende og oppsummerende karakter slik vi i den historiske gjennomgangen har sett at den både har vært og kan være. Tar vi med alt som skjer mindre enn 3 måneder før konfirmasjonsdagen ser vi at i tillegg til nesten alle samtalegudstjenestene blir 2 av ungdomsgudstjenestene og de 2 temagudstjenestene gjennomført i denne perioden. Disse kan derfor være verd å se nærmere på med tanke på om de ligner en samtalegudstjeneste også på andre måter.

Tabell 3

Hvor lang tid før konfirmasjonsdagen gjennomføres dette gudstjenesteopplegget?		< 6 mnd. Før	< 3 mnd. før	< 1 mnd. før	< 2 uker før	< 1 uke før	Rep./ annet	Total
Gudstjenestekategori	Ministranttjeneste	2	0	0	0	0	20	22
	Samtalegudstjeneste	1	1	11	3	0	0	16
	Lysmesse	10	0	0	0	0	1	11
	Flere gudstjenester	0	0	0	0	2	4	6
	Leir og tur	2	0	0	0	0	1	3
	Ungdomsgudstjeneste	1	0	2	0	0	0	3
	Temagudstjeneste	0	2	0	0	0	0	2
	Trosoplæring	2	0	0	0	0	0	2
	Presentasjonsgudstjeneste	0	0	0	0	1	0	1
	Total	18	3	13	3	3	26	66

4.1.4 Gjennomføring

Tallene for antall konfirmanter på én gudstjeneste, antall deltakelser for hver konfirmant og antall gjennomføringer i menigheten er det hensiktsmessig å se på litt i sammenheng. Her er det mulig å gjøre noen utregninger for å kontrollere om respondentene har forstått spørsmålene slik de var ment. Verdiene kan korrigeres hvis det går klart frem at respondentene har misforstått.

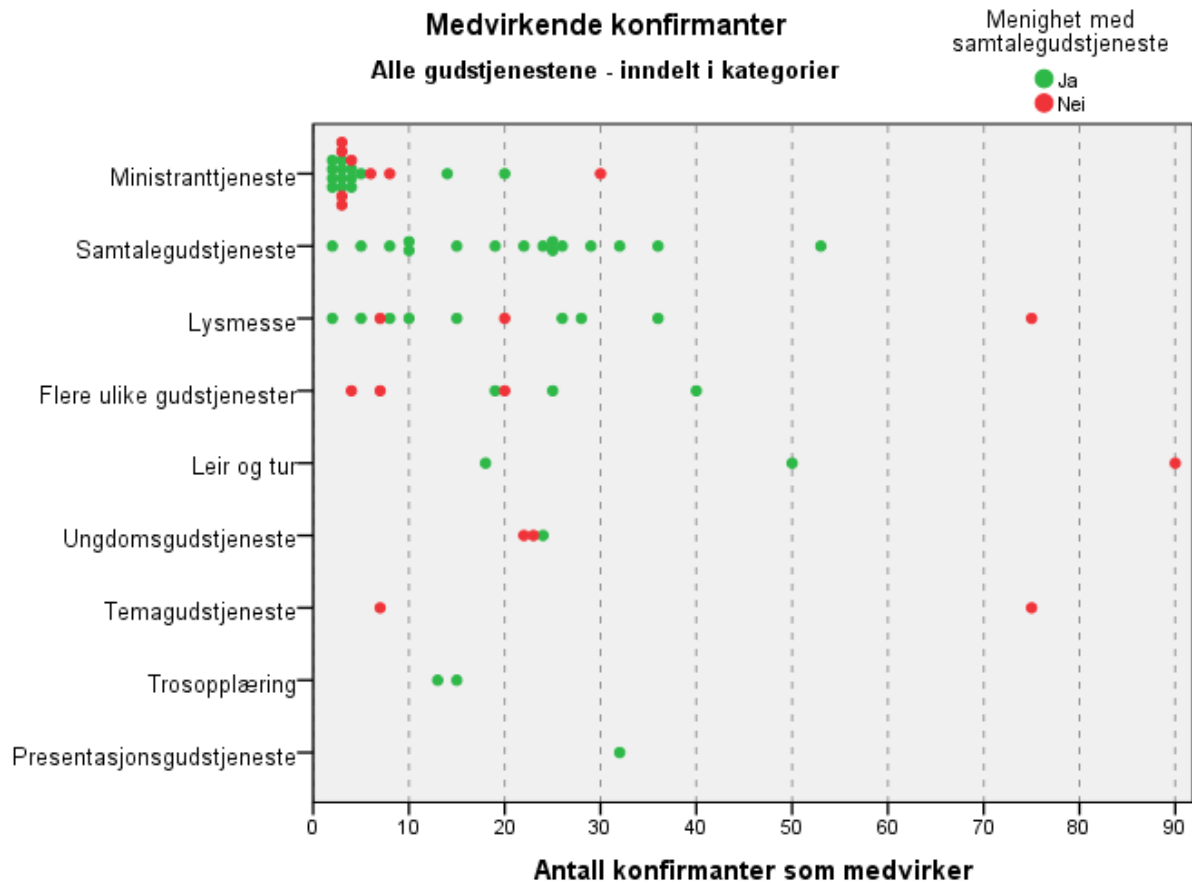
For det første kan antall gjennomføringer i menigheten ikke være færre enn antall deltakelser for hver konfirmant. For to av de registrerte gudstjenesteoppleggene kunne tallet for antall gjennomføringer i menigheten korrigeres opp til tallet for antall deltakelser for hver konfirmant. For det andre kan det regnes ut antall konfirmanter i menigheten som er med på et gudstjenesteopplegg ved å gange antall konfirmanter på én gudstjeneste med antall gjennomføringer i menigheten og deretter dele på antall deltakelser for hver konfirmant. Dersom dette tallet blir større enn konfirmantsnittet i menigheten så er det noe som ikke stemmer: enten at det nåværende konfirmantkullet ligger over gjennomsnittet, eller at minst et av tallene i utregningen er feil.

På bakgrunn av denne kontrollregningen og opplysninger i beskrivelsen av gudstjenesten kunne tre av gudstjenestene korrigeres med tanke på antall medvirkende konfirmanter. To av disse gudstjenestene fikk som en følge av dette også korrigert antall konfirmanter på hver

oppgave. Det korrigerte antallet medvirkende konfirmanter per gudstjeneste vises i Figur 4. Hver prikk representerer ett gudstjenesteopplegg.

I fortsettelsen skiller vi mellom menigheter med og menigheter uten samtalegudstjeneste, for å se om vi finner noen forskjeller. Menigheter med samtalegudstjeneste markeres med grønt og menigheter uten samtalegudstjeneste markeres med rødt.

Figur 4

I Figur 4 ser vi at de fleste *ministranttjenestene* er for mindre enn 10 konfirmanter. Bare 3 tilfeller skiller seg ut i forhold til de andre, særlig gudstjenestene med 20 og 30 konfirmanter. De to andre kategoriene med mange gudstjenester, *Samtalegudstjeneste* og *Lysmesse*, varierer fra 2 medvirkende konfirmanter på det minste og opp til henholdsvis 53 og 75 på det meste. En av temagudstjenestene har også 75 medvirkende konfirmanter mens en gudstjeneste i kategorien *Leir og tur* har 90 medvirkende konfirmanter. Det kan være verdt å nevne at det er én og samme menighet som har de tre gudstjenestene med flest medvirkende konfirmanter og at denne menigheten også har registrert gudstjenestene sammen med en annen menighet.

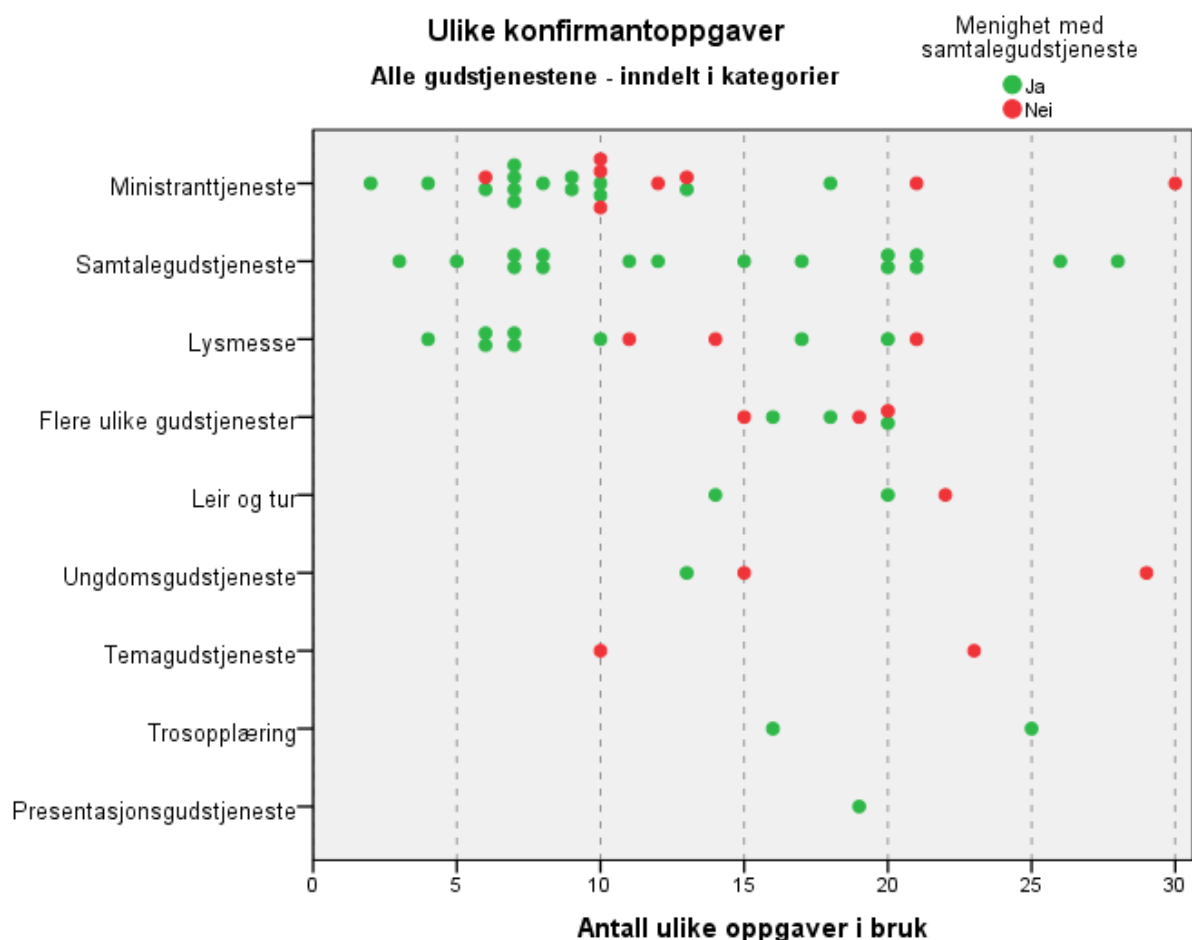
Antall deltakelser for hver konfirmant varierer fra 1 til 10 på de ulike gudstjenesteoppleggene. Hvis vi ser bort fra samlekategoriene vår, er det kun to kategorier som inneholder gudstjenesteopplegg med flere deltakelser for hver konfirmant: På 1 av *samtalegudstjenestene* deltar konfirmantene 2 ganger og på 10 av de 22 *ministranttjenestene* deltar konfirmantene mer enn 1 gang. En menighet oppgir 10 deltakelser for hver konfirmant på ministranttjenesten. Det er flere gudstjenester enn det vi har sett at trosopplæringsplanen krever. Det kan være en feiloppføring, men det kan også hende at det er et reelt tall. 10 deltakelser per konfirmant er mulig i en liten menighet.

Mønsteret for antall gjennomføringer i menigheten ligner litt på mønsteret for antall deltakelser for hver konfirmant. Foruten samlekategoriene er det gudstjenester i kategoriene *Ministranttjeneste*, *Samtalegudstjeneste* og *Leir og tur* som gjennomføres flere ganger. Kategorien *Ministranttjeneste* peker seg naturlig nok ut med høye tall. Skal konfirmantene gjøre det flere ganger må også menigheten arrangere det flere ganger, og er det mange konfirmanter i en menighet blir desto flere repetisjoner nødvendig. Noen kjører ministranttjeneste mer eller mindre fast på alle gudstjenester. En del av de høyeste tallene for antall gjennomføringer i menigheten stemmer ikke i forhold til kontrollregningen nevnt tidligere. Det er rimelig å anta at noen av de høyeste tallene i kategorien *Ministranttjeneste* er omtrentlige anslag over hvor mange ganger menigheten har gudstjenester med konfirmanter som ministranter.

4.2 Former for konfirmantmedvirkning

I spørreskjemaet var det listet opp 46 mulige oppgaver for konfirmantene. Før vi går videre og ser på hvilke oppgaver menighetene har tatt i bruk, skal vi ta med oss en oversikt over hvor mange av disse oppgavene som er i bruk på hvert gudstjenesteopplegg. Figur 5 viser oss at dette varierer mellom 2 og 30 oppgaver i bruk på et gudstjenesteopplegg. Begge ytterpunktene finner vi i kategorien *Ministranttjeneste*. I kategorien *Samtalegudstjeneste* varierer bruken av oppgaver mellom 3 og 28, og samtalegudstjenestene er ganske jevnt fordelt utover dette spennet. Det viser seg også en viss tendens til at det på gudstjenestene i menigheter med samtalegudstjeneste er tatt i bruk færre oppgaver enn i de andre gudstjenestene i samme kategori. Det kan indikere at menigheter med samtalegudstjeneste reserverer noen oppgaver for samtalegudstjenesten og ikke bruker disse på andre gudstjenesteopplegg.

Figur 5

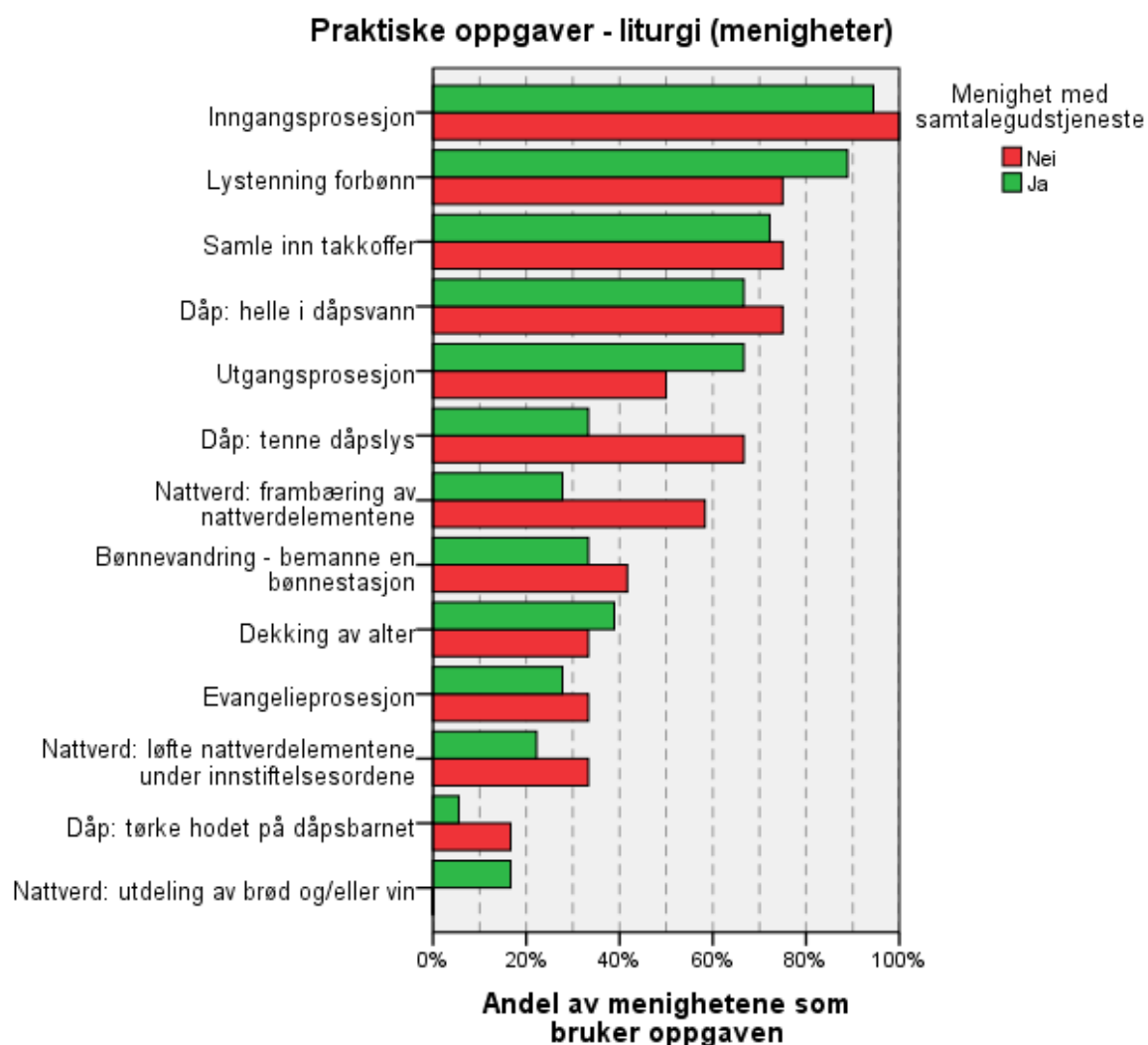

De 46 konfirmantoppgavene var delt inn i 5 oppgavekategorier. Vi skal se på hver av disse kategoriene for å se hvilke oppgaver som er i bruk i mange menigheter og hvilke som er i bruk i få menigheter. Samtidig ser vi på om oppgavene er mest i bruk i menigheter med eller i menigheter uten samtalegudstjeneste. Antall menigheter med samtalegudstjeneste er 18 og antall menigheter uten samtalegudstjeneste er 12. For å sammenligne bruker vi derfor prosent. For hver kategori tar vi også med oss opplysninger om oppgaver som ikke var en del av de forhåndslistede oppgavene i spørreskjemaet, men som respondentene skrev inn selv.

4.2.1 Praktiske oppgaver - liturgi

Vi ser av Figur 6 at det er 4 oppgaver som skiller seg ut ved at søylene både for menighetene med og menighetene uten samtalegudstjeneste går over 50 %. Videre er det 3 oppgaver der den ene søylen går over 50 %. På andre enden av skalaen er det 2 oppgaver som skiller seg ut ved at begge søylene er under 20 %.

Figur 6

For de fire mest brukte oppgavene er det liten forskjell mellom menigheter med og uten samtalegudstjeneste. *Lystening forbønn* har et lite utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste. *Utgangsprosesjon* er den femte mest brukte oppgaven og har et noe tydeligere utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste. *Dåp: tenne dåpslys* og *Nattverd: frambæring av nattverdelementene* har store utslag i favør menigheter uten samtalegudstjeneste. Av de mindre brukte oppgavene har *Dekking av alter* og *Nattverd: Utdeling av brød og/eller vin* utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste.

Av oppgaver som respondentene skrev inn selv er det på 4 av gudstjenestene notert lystening på lysmesse, på 2 er det notert tenning av adventslys og på 1 er det notert tenning av fastelys. En oppgave er å slå tre slag på ei lita klokke i starten av gudstjenesten (den klokka er tydeligvis inne i kirkerommet). Andre oppgaver er å komme med dåpskluten (sannsynligvis er det prest eller familien som tørker hodet på dåpsbarnet), å hente/vise ting under prekenen og å

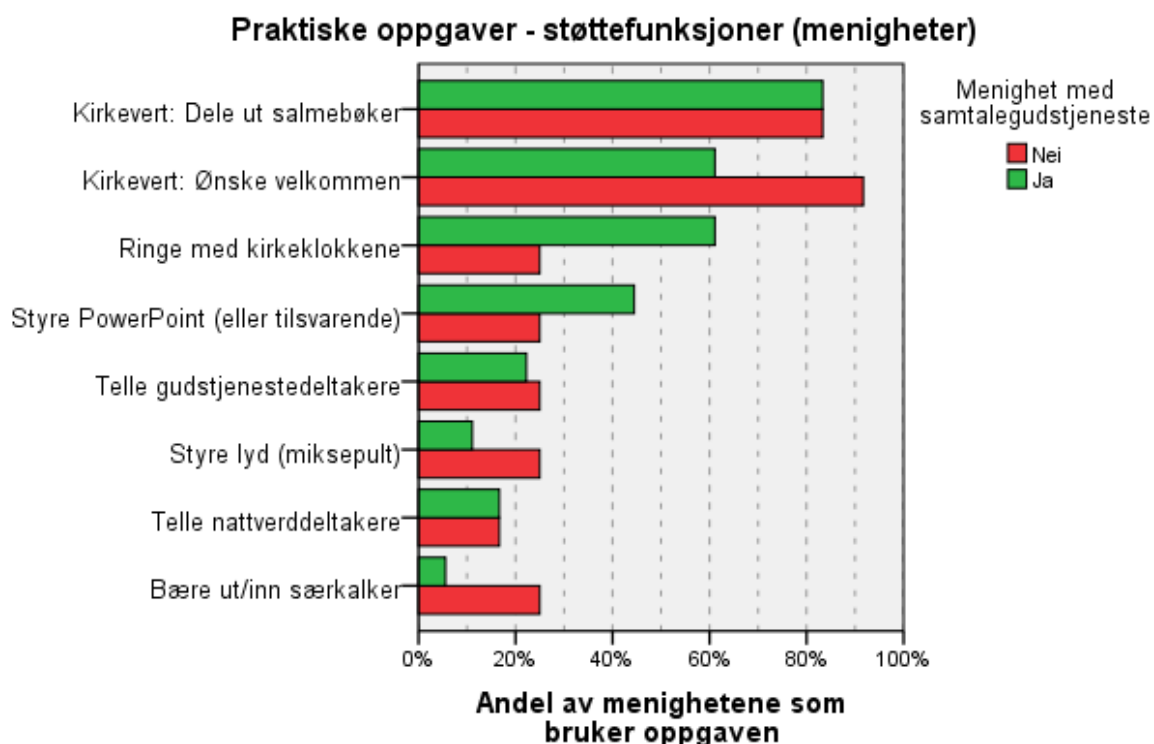
ta imot og løfte offeret når presten ber for det. Korsbærer inn og ut er også nevnt, men den kunne også vært satt under inngangsprosesjon.

4.2.2 Praktiske oppgaver – støttefunksjoner

Figur 7 inneholder praktiske oppgaver som ikke er direkte tilknyttet gjennomføringen av liturgien i gudstjenesten. Her er det litt større variasjon i hvilken karakter oppgavene har.

Det er de to kirkevert-oppgavene som er mest brukt. Det er ikke spesifisert i skjemaet på hvilken måte konfirmanter ønsker velkommen, det kan for eksempel skje i det man gir en salmebok eller det kan skje ved å håndhilse i kirkedøra uten å dele ut salmebøker. Det er absolutt mulig at noen menigheter ser dette som to aspekter ved samme oppgave, men det er 3 flere menigheter som har konfirmanter til å dele ut salmebøker enn menigheter som har konfirmanter til å ønske velkommen. Dermed er det i det minste noen som gir konfirmanter i oppgave å dele ut salmebøker uten at de nødvendigvis må ønske folk velkommen også.

Figur 7

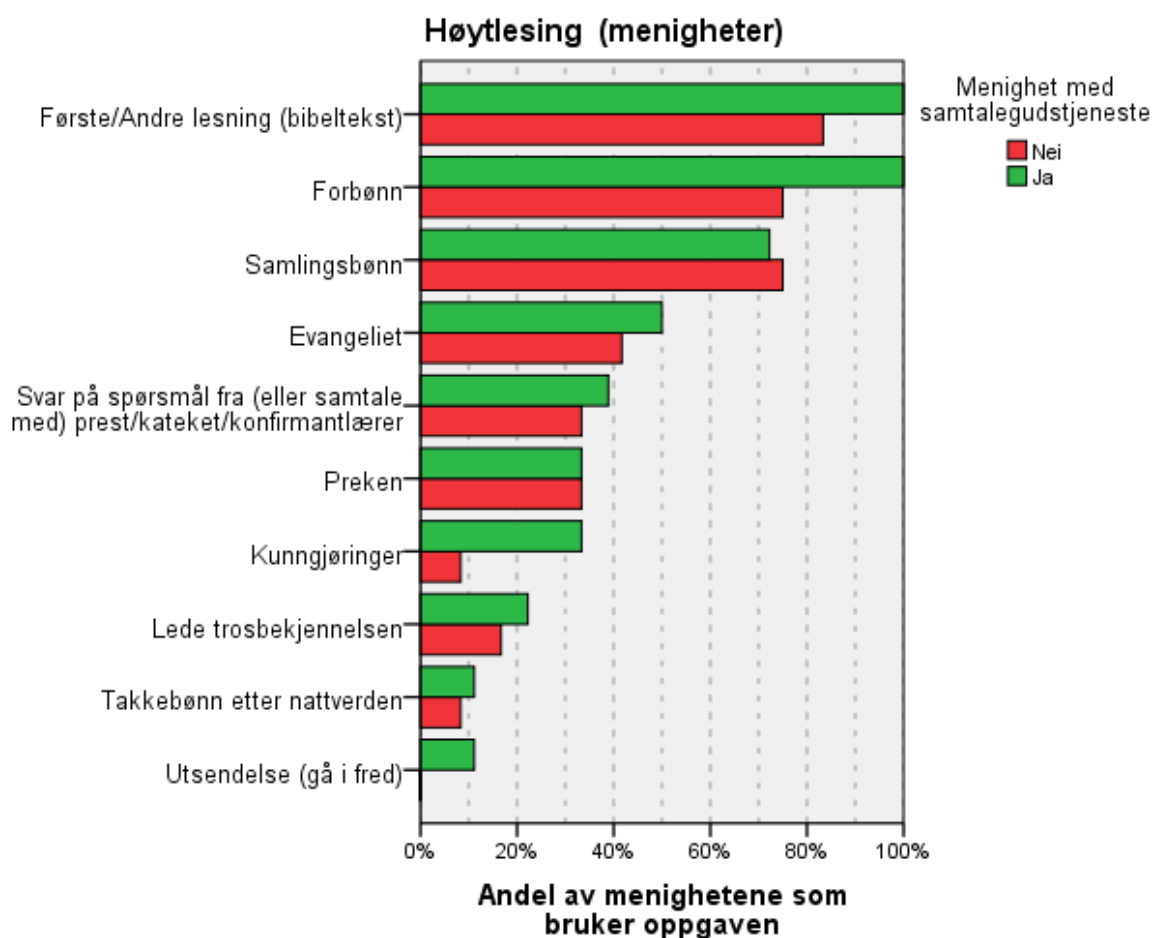
Oppgavene *Ringte med kirkeklokkene* og *Styre PowerPoint* ligger på en klar tredje- og fjerdeplass, med henholdsvis et stort og et litt mindre utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste. De fire siste oppgavene i denne kategorien brukes i under 30 % av menighetene. Kirkevertoppgavene brukes like mye eller mer i menigheter uten samtalegudstjeneste enn i menigheter med samtalegudstjeneste.

En oppgave som er ført på i tillegg er å løfte nattverdelement under spørsmål om hva nattverd er. Det er tydeligvis en gudstjeneste der nattverd er en del av spørsmålene som snakkes om. En annen oppgave er å bla om noteark for organisten. På 5 gudstjenester er det her oppført å hjelpe til med kirkekaffen. Dette har ikke direkte med gudstjenesten å gjøre, men er en del av helhetsopplegget både for menigheten som fellesskap og når det gjelder fordeling av konfirmantoppgaver.

4.2.3 Høytlesing

I denne kategorien er det tre oppgaver som skiller seg ut (Figur 8). Mange av menighetene lar konfirmantene lese *samlingsbønn*. Mange av menighetene uten samtalegudstjeneste og alle menighetene med samtalegudstjeneste lar konfirmantene lese *forbønn* og *bibeltekst*. Interessant er det at bare halvparten så mange menigheter lar konfirmantene lese evangelieteksten i forhold til menigheter som lar konfirmantene lese første og/eller andre lesning i gudstjenesten. Kanskje er det fordi evangelielesningen gjerne blir gjort av presten selv.

Figur 8

Det er også interessant at såpass mange menigheter har konfirmanter med på preken. Det er ikke spesifisert hva konfirmantene gjør når de er med på en preken annet enn at oppgaven er plassert i kategorien høytlesing. Eventuelt andre typer innslag i forbindelse med prekenen, for eksempel dramatisering, bør derfor være plassert i kategorien fremføring. De fleste menighetene som benytter konfirmanter i prekenen har ført opp flere konfirmanter på denne oppgaven. Dermed kan det tenkes at konfirmantene leser hver sin del av en preken eller har innlegg i prekenen i dialog med presten eller andre, en såkalt samtalepreken. En slik preken kan ha «stjålet» noen oppføringer fra *Svar på spørsmål fra (eller samtale med) prest/kateket/konfirmantlærer*. Det er vanskelig å si noe om, men kun 3 av menighetene bruker både preken og spørsmål. De må derfor ha definert dette som to ulike ting, mens 15 menigheter kun har registrert enten preken eller spørsmål.

Alle oppgavene i denne kategorien, så nær som *Samlingsbønn* og *Takkebønn etter nattverden* har utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste. Størst er utslaget på *Kunngjøringer*, men den oppgaven er kun i bruk i en tredel av disse menighetene. Nest størst er utslaget på *Forbønn*. Det er overraskende at så mange menigheter uten samtalegudstjeneste faktisk har *Svar på spørsmål fra (eller samtale med) prest/kateket/konfirmantlærer*, siden dette historisk sett har vært noe av definisjonen på en samtalegudstjeneste.

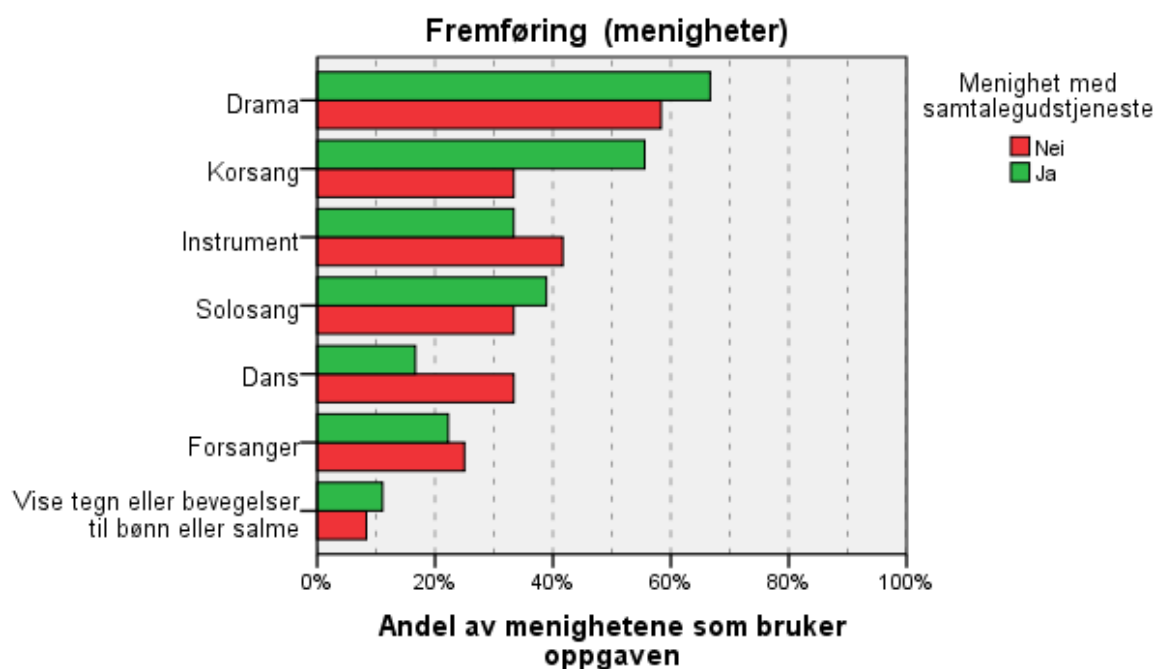
Flere menigheter har rapportert lesing av Messias-profetier som en oppgave i forbindelse med lysmesse, men dette er for så vidt dekket ved at de også har ført konfirmanter opp på tekstlesing. Andre høytlesinger som er ført opp er tekster om advent, misjonsinfo, kyrie til fasteaksjonen, fastelys-tekster, bønn for offer og evangelietekstene i dåpen.

4.2.4 Fremføring

Oppgavene i kategorien fremføring er oppgaver som krever noe mer, eller noe annet, enn å lese en tekst for en forsamling.

I Figur 9 er det *Drama* og *Korsang* som skiller seg ut som de mest brukte konfirmantoppgavene, men *Drama* er den eneste der begge søylene går over 50 %. Nesten dobbelt så mange menigheter med samtalegudstjeneste bruker *Korsang* som konfirmantoppgave i forhold til menigheter uten samtalegudstjeneste. *Solosang* og *Instrument* blir brukt i en drøy tredjedel av menighetene og *Solosang* har et lite utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste.

Figur 9

For 2 gudstjenester (i samme menighet) er det spesifisert Kyrie-drama etter Kyrie av Oslo Gospel Choir og dramatisering til preika, men for statistikken sin del er de dekket av tallene for *Drama*.

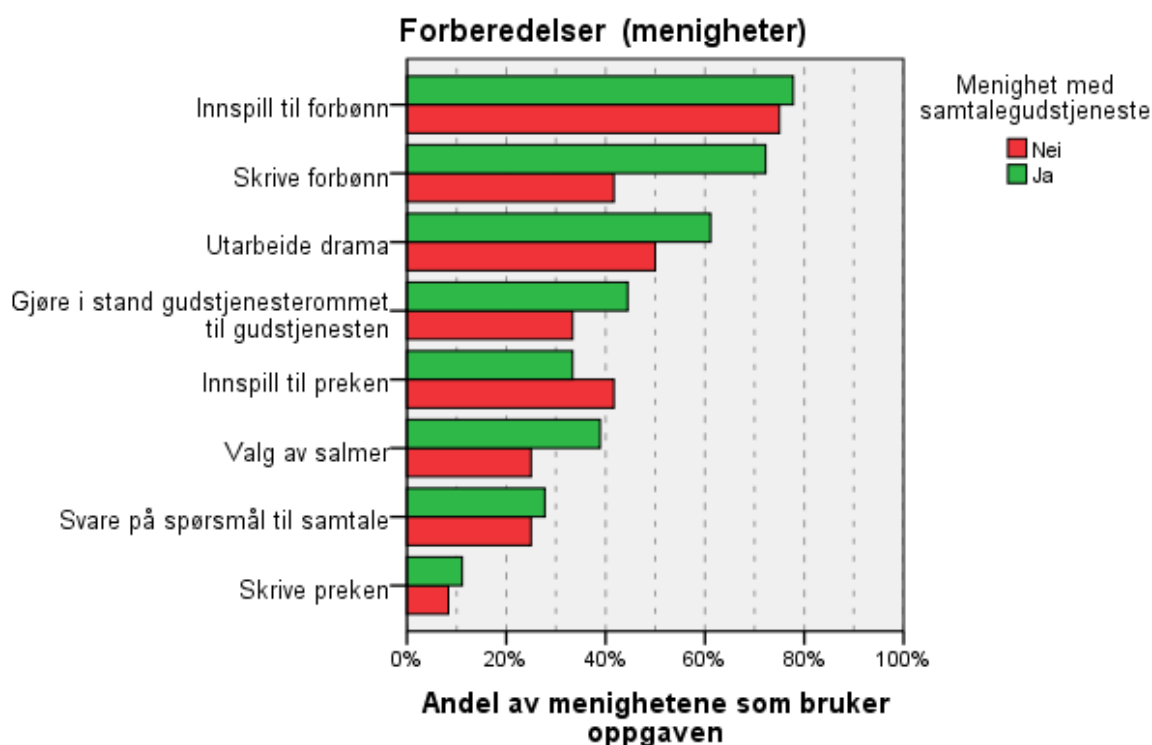
4.2.5 Forberedelser

I kategorien *Forberedelser* finner vi forberedelser som involverer konfirmantene utover ren øving.

I Figur 10 ser vi at for to av konfirmantoppgavene går begge søylene opp til eller over 50 %: *Utarbeide drama* og *Innspill til forbønn*, begge oppgavene med et lite utslag i favør menigheter med samtalegudstjeneste. Oppgaven *Skrive forbønn* ligger på rett over 70 % i menigheter med samtalegudstjeneste, ganske mye høyere enn i menigheter uten samtalegudstjeneste.

Her er det interessant at oppgavene *Innspill til preken* og *Svare på spørsmål til samtale* er såpass mye i bruk i menigheter uten samtalegudstjeneste. Sammenlignet med punktene under høytlesing ser vi at litt flere menigheter har konfirmanter med på forberedelse av preken enn i gjennomføring av preken. For spørsmål til samtale er situasjonen motsatt: Litt færre menigheter har konfirmantene med på forberedelsen enn i gjennomføringen.

Figur 10

Hvis vi regner med at menigheter uten drama i gudstjenesten heller ikke har konfirmanter med på å utarbeide noe drama i forkant, ser vi at nesten alle menighetene med dramastykke i gudstjenesten har konfirmanter med på å utarbeide dette. Noen *kan* ha krysset av her og ment ren øving, men vi kan uansett anta at mange av menighetene lar konfirmanter lage eller ha innvirkning på dramastykket.

Mange av menighetene har konfirmanter med på forberedelse av forbønnen. En god del lar konfirmanter både komme med innspill og skrive bønnene mens noen lar konfirmanter komme med innspill og overlater til noen andre enn konfirmanter å skrive bønnene ferdig.

2 ulike menigheter har i tillegg registrert at konfirmanter lager animasjonsfilm(er) til bibeltekster i gudstjenesten. 2 andre menigheter har registrert at konfirmanter får komme med innspill til syndsbekjennelsen. Og enda 2 menigheter har opplyst at konfirmanter henger opp og/eller tar ned salmenummer. Rydding er også nevnt av 2 menigheter. Én menighet nevner formingsaktiviteter/bilder som illustrerer teksten.

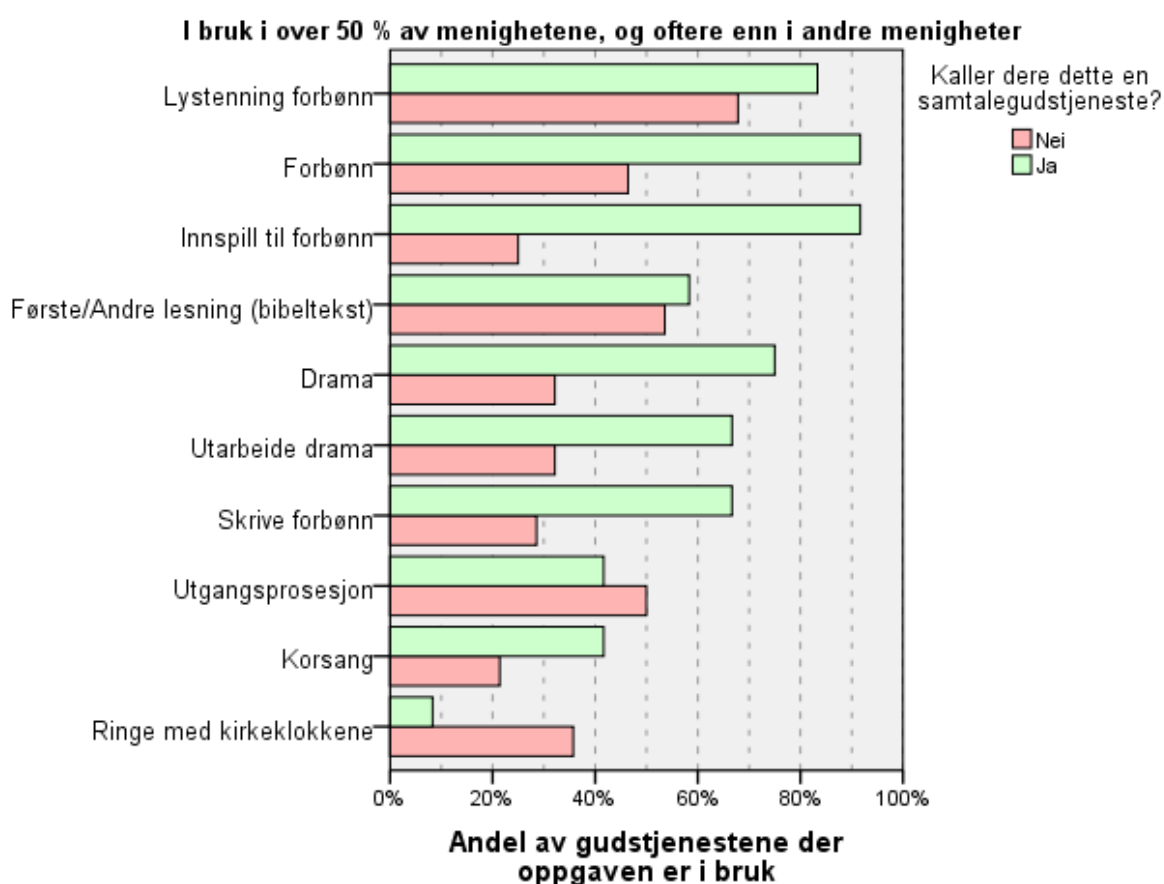
4.2.6 Typiske samtalegudstjeneste-oppgaver

Vi skal nå ta utgangspunkt i de menighetene som har registrert både samtalegudstjeneste og minst én annen gudstjeneste for å se om noen av de mest brukte oppgavene i menigheter med samtalegudstjeneste er typiske for samtalegudstjenestene, eller om de også er i bruk på andre

gudstjenester i disse menighetene. Vi fjerner den ene av disse menighetene, siden denne har registrert samtalegudstjenesten i samme skjema som andre gudstjenester. De 12 gjenstående menighetene har til sammen registrert 12 samtalegudstjenester og 28 andre gudstjenester. I Figur 11 ser vi de konfirmantoppgavene som er i bruk i over 50 % av menighetene med samtalegudstjeneste og som oftere blir brukt i menigheter med samtalegudstjeneste enn i menigheter uten samtalegudstjeneste. Samtalegudstjenestene er markert med lysegrønt og de andre gudstjenestene med lyserødt.

Figur 11

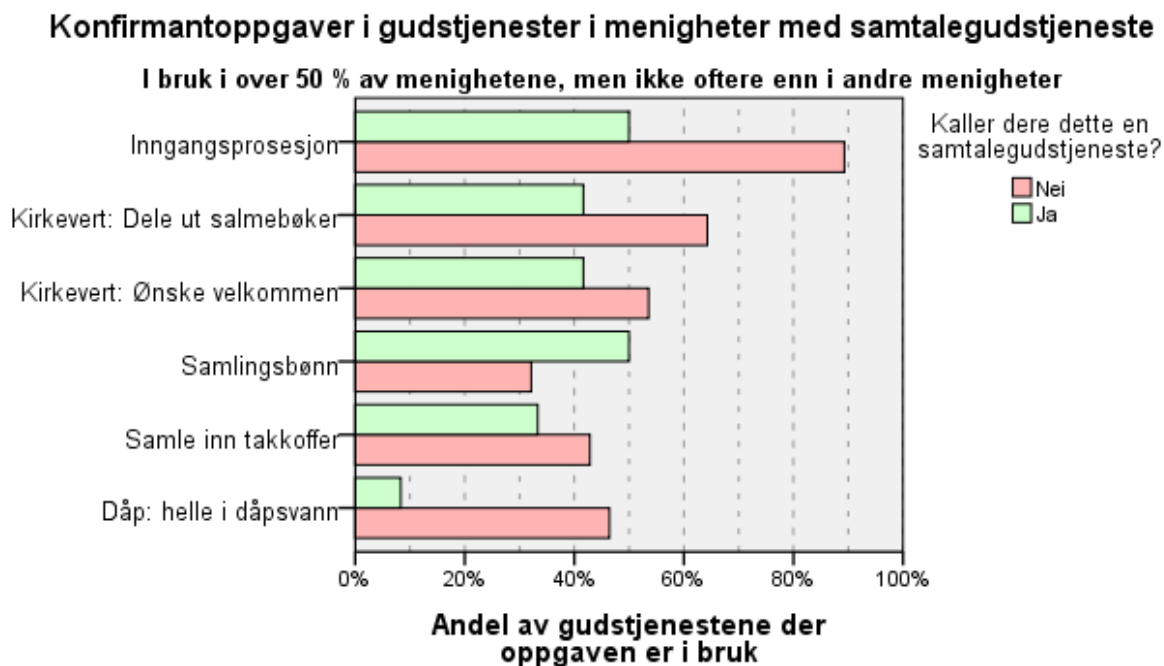
Konfirmantoppgaver i gudstjenester i menigheter med samtalegudstjeneste

Konfirmantoppgavene *Utgangsprosesjon* og *Ringe med kirkeklokkene* viser seg å ikke være typiske for samtalegudstjenestene i disse menighetene. *Lystening forbønn* og *Første/andre lesning (bibeltekst)* er litt mer i bruk på samtalegudstjenestene enn på andre gudstjenester. *Forbønn*, *Innspill til forbønn*, *Drama*, *Utarbeide drama*, *Skrive forbønn* og *Korsang* brukes vesentlig mer på samtalegudstjenester enn på andre gudstjenester i disse menighetene. Av disse er *Korsang* minst i bruk totalt sett.

Figur 12 viser konfirmantoppgavene som er i bruk i over 50 % av menighetene med samtalegudstjeneste, men som er minst like mye i bruk blant menighetene uten samtalegudstjeneste. Disse oppgavene er også sjeldnere i bruk i samtalegudstjenester enn i andre gudstjenester i menighetene med begge typer gudstjenester. *Samlingsbønn* er det eneste unntaket, med en del mer bruk på samtalegudstjenestene enn på de andre gudstjenestene.

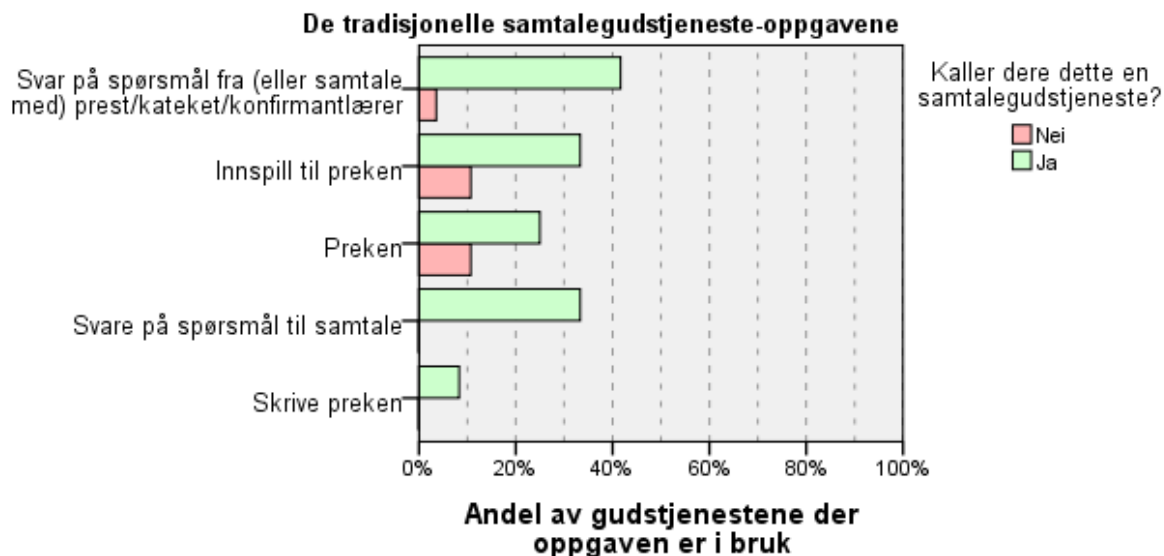
Figur 12

Fra et historisk perspektiv er det noen oppgaver som skiller seg ut som tradisjonelle samtalegudstjeneste-oppgaver. Å svare på spørsmål fra presten har gjennom historien vært en del av definisjonen av en samtalegudstjeneste. Som tidligere nevnt kan dette i vår tid være en del av en preken. Figur 13 viser disse to konfirmantoppgavene sammen med oppgavene med å forberede dem. Her ser vi at de nesten utelukkende brukes på samtalegudstjenester, men samtidig er de i bruk bare på et mindretall av disse. De tradisjonelle samtalegudstjeneste-oppgavene er altså ikke de mest typiske konfirmantoppgavene på samtalegudstjenester i disse menighetene.

Figur 13

Konfirmantoppgaver i gudstjenester i menigheter med samtalegudstjeneste

Forbønn og drama, begge med konfirmantmedvirkning i forberedelsene, peker seg ut som de mest typiske samtalegudstjeneste-oppgavene. Vi har til sammen identifisert 14 konfirmantoppgaver som i større eller mindre grad kan kalles typiske samtalegudstjeneste-oppgaver. 4 tilknyttet forbønn, 3 tilknyttet preken, 2 tilknyttet drama, 2 tilknyttet samtale (eller spørsmål og svar) og de 3 siste som er *Første/Andre lesing (bibeltekst)*, *Samlingsbønn* og *korsang*.

4.2.7 Erstatninger for samtalegudstjeneste?

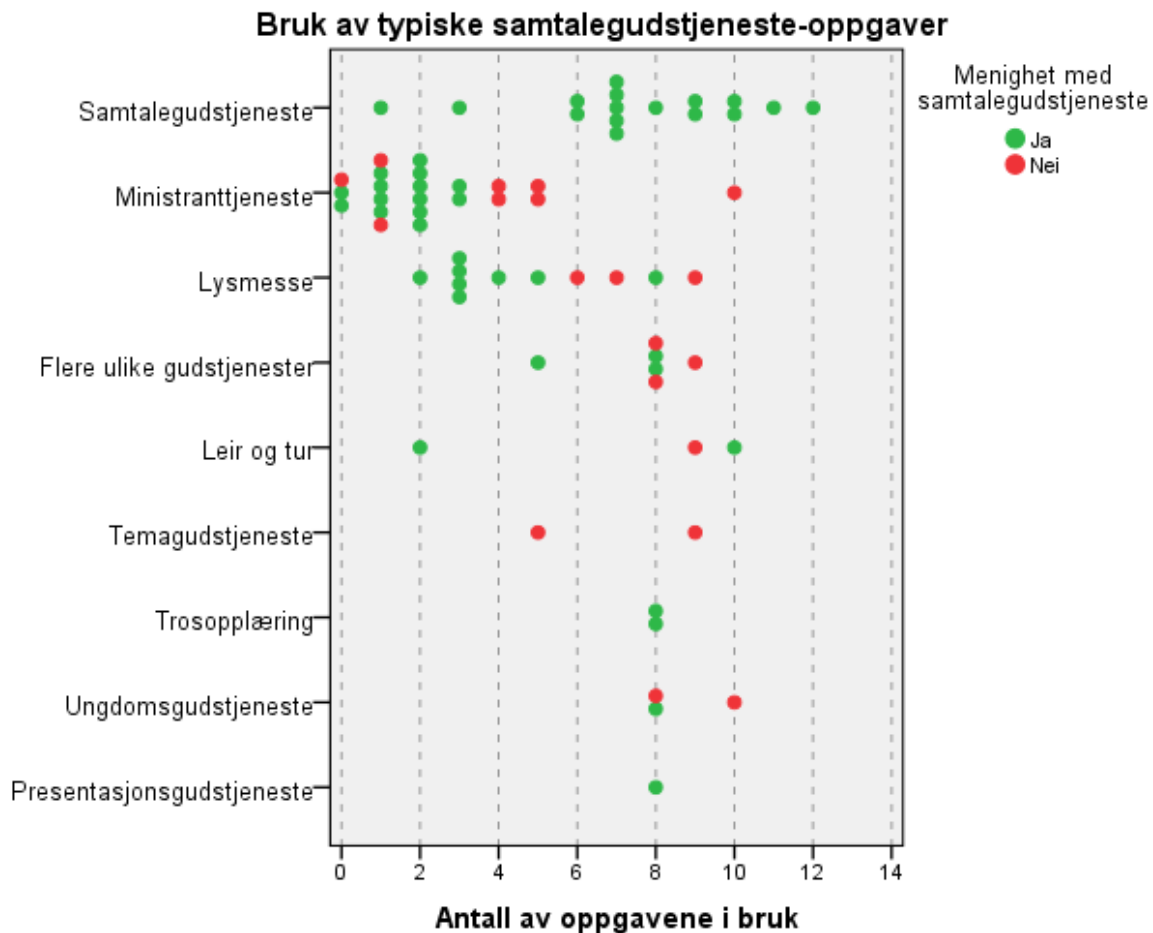
Vi tar utgangspunkt i de 14 typiske samtalegudstjeneste-oppgavene fra 4.2.6 for å se om menigheter uten samtalegudstjeneste bruker disse konfirmantoppgavene på sine gudstjenester eller om de i liten grad bruker disse oppgavene. På den måten kan vi se etter gudstjenesteopplegg som ligner på samtalegudstjenester uten at de kalles det.

Bruken av oppgavene kan både måles i antall oppgaver per konfirmant i en gudstjeneste og i hvor mange av oppgavene som er tatt i bruk på et gudstjenesteopplegg. Først ser vi på antall av oppgavene som er tatt i bruk. Vi må være oppmerksom på at respondentene hadde mulighet til å registrere gudstjenestene med «Konfirmantoppgaver som kan fordeles (men ikke alle brukes hver gang)». Derfor gjelder tallene i Figur 14 gudstjenesteopplegget i sin helhet, og ikke nødvendigvis hver enkelt gudstjeneste.

Det kan bemerkes at 2 av de 16 samtalegudstjenesteoppleggene skiller seg ut ved at de har langt færre av de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene i bruk enn det de andre

samtalegudstjenestene har. En nærmere titt på disse to viser at de er av den tradisjonelle typen samtalegudstjeneste der konfirmantene svarer på spørsmål, men de har få eller ingen andre oppgaver i gudstjenesten. I de andre 14 samtalegudstjenestene er det fra 6 til 12 av de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene som er i bruk. Gjennomsnittet for bruken av disse oppgavene på de 16 samtalegudstjenestene ligger på 7,5.

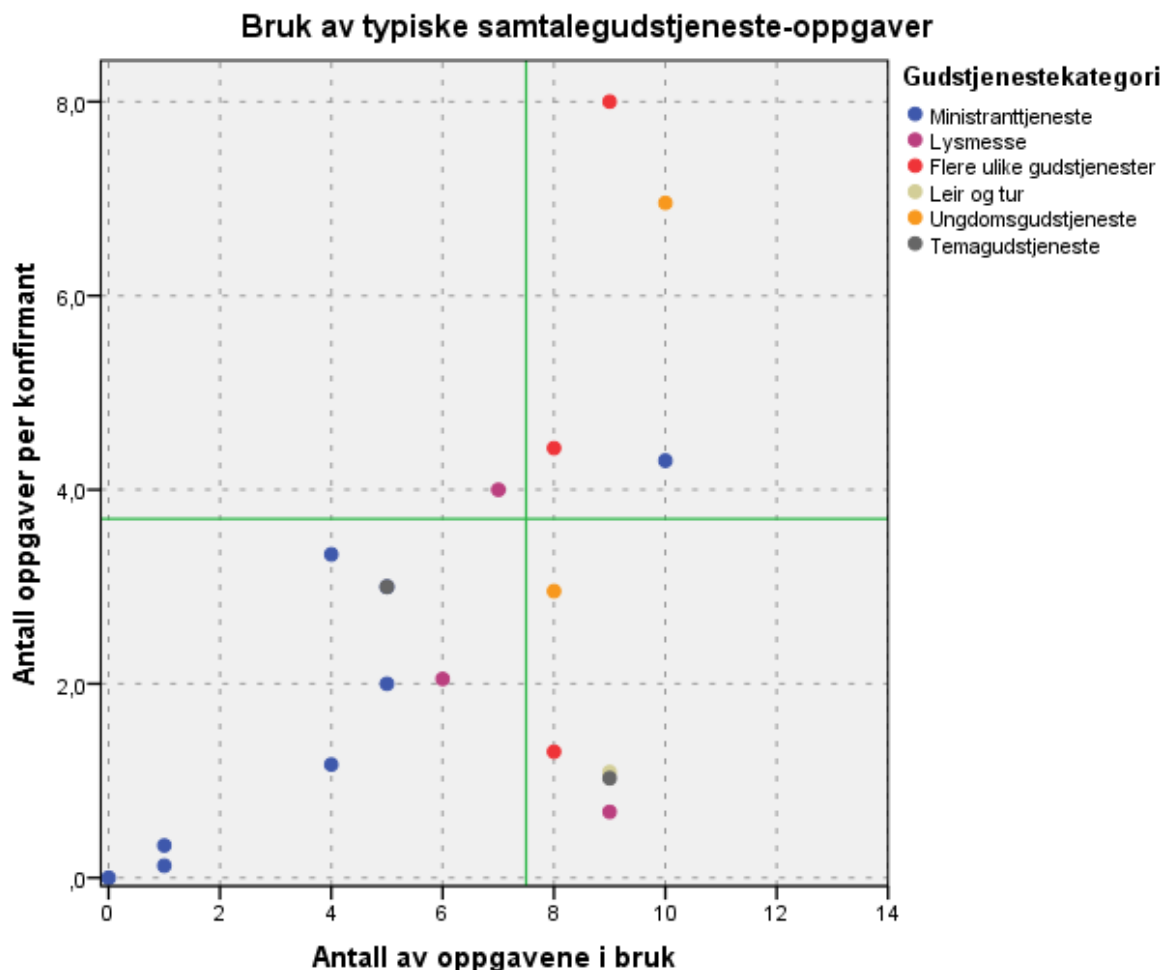
Figur 14

Vi ser at 10 av gudstjenestene i menigheter uten samtalegudstjeneste ligger over gjennomsnittet for samtalegudstjenester. Ytterligere 2 lysmesser ligger rett under snittet, på nivå med flere av samtalegudstjenestene, med 7 og 6 av disse oppgavene i bruk. Disse 12 gudstjenesteoppleggene kan vi si ligner samtalegudstjenestene på den måten at gjennomføringen bærer tydelig preg av at konfirmantene er med. Vi skal se nærmere på om disse ligner samtalegudstjenestene også når det gjelder antall oppgaver per konfirmant i en gudstjeneste. Her må vi igjen være oppmerksomme på at noen gudstjenesteopplegg er registrert med oppgaver som kan brukes, men som ikke er i bruk hver gang. Derfor er noen av verdiene noe høyere enn det som er reelt, uten at vi vet hvor stort avviket er.

I Figur 15 sammenlignes gudstjenestene i menigheter uten samtalegudstjeneste med gjennomsnittet for samtalegudstjenestene. Gjennomsnittet for samtalegudstjenestene er markert med grønne referanselinjer i figuren. Fire av gudstjenestene i skjemaet ligger over gjennomsnittet for samtalegudstjenestene både for antall av oppgavene i bruk og antall oppgaver per konfirmant: 2 i kategorien *Flere ulike gudstjenester*, 1 i kategorien *Ministranttjeneste* og 1 i kategorien *Ungdomsgudstjeneste*. To andre gudstjenester ligger nært opp til gjennomsnittet for hver sin variabel og rett over gjennomsnittet for den andre variabelen. Dette er 1 *ungdomsgudstjeneste* og 1 *lysmesse*.

Figur 15

Den *ungdomsgudstjenesten* som kom høyest på statistikken er den eneste av disse 6 gudstjenestene som er registrert med «Konfirmantoppgaver som kan fordeles (men ikke alle brukes hver gang)». Selv om verdien for oppgaver per konfirmant kan være kunstig høy for

denne ene gudstjenesten så har den en så god margin at det er rimelig å tro at den fortsatt ville vært på nivå med samtalegudstjenestene hvis en korreksjon var mulig.

For de to gudstjenesteoppleggene som ligner på en samtalegudstjeneste og ligger i kategorien *Flere ulike gudstjenester*, kan vi ikke fastslå om de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene er i bruk på hver gudstjeneste eller bare på noen. Dermed står vi igjen med de fire andre gudstjenestene som vi kan si ligner en samtalegudstjeneste. Hadde vi brukt mindre strenge kriterier så kunne vi fått et høyere tall.

4.3 Holdninger til konfirmantmedvirkning

I analysen av andre del av undersøkelsen slår vi sammen svarene for de menighetene der samme person har fylt ut spørreskjemaet på vegne av flere menigheter. Utgangspunktet er de 30 menighetene som har registrert gudstjenester. 3 personer har fylt ut skjema for 2 menigheter hver og 1 person har fylt ut skjema for 4 menigheter. Da ender vi opp med 24 respondenter på disse spørsmålene. 14 av disse har samtalegudstjeneste i menigheten og 10 har ikke det. De 4 personene som har fylt ut skjema for flere menigheter måtte besvare holdningsspørsmålene for hver menighet. Dette innebærer en risiko for at samme respondent har ulike svar på spørsmålene, noe som er tilfelle for 2 av disse 4 respondentene. For disse to respondentene er det regnet ut gjennomsnittet av svarene. Holdningsskalaene gikk fra «helt uenig» til «helt enig» og fra «helt uvesentlig» til «veldig viktig». Der gjennomsnittet havnet midt mellom to nivåer ble det rundet av mot midten av skalaen. På den måten dempes utslaget i stedet for at det forskyves eller økes.

4.3.1 Hvor viktig er konfirmantmedvirkning?

På spørsmålene om hvor viktig det er med konfirmantmedvirkning gikk skalaen fra «Helt uvesentlig» til «Veldig viktig», men ingen av respondentene svarte på den negative enden av skalaen på noen av de to spørsmålene. På det første spørsmålet, om medvirkning i gjennomføringen, (Tabell 4) har alle respondentene svart enten «Ganske viktig» eller «Veldig viktig». Forskjellen mellom respondenter med og uten samtalegudstjeneste i menigheten er liten.

Tabell 4

Hvor viktig er det at en konfirmant får være medvirkende i gjennomføringen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden?		Ganske viktig		Veldig viktig	
		Antall	Rad N %	Antall	Rad N %
Samtalegudstjeneste i menigheten	JA	2	14,3%	12	85,7%
	NEI	1	10,0%	9	90,0%
Total		3	12,5%	21	87,5%

På det andre spørsmålet, om medvirkning i planleggingen, (Tabell 5) ligger hovedvekten på «Ganske viktig» og det er 5 respondenter som er nede på «Litt viktig». Også her er forskjellen mellom menigheter med og uten samtalegudstjeneste liten.

Tabell 5

Hvor viktig er det at en konfirmant får være med i planleggingen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden?		Litt viktig		Ganske viktig		Veldig viktig	
		Antall	Rad N %	Antall	Rad N %	Antall	Rad N %
Samtalegudstjeneste i menigheten	JA	3	21,4%	7	50,0%	4	28,6%
	NEI	2	20,0%	5	50,0%	3	30,0%
Total		5	20,8%	12	50,0%	7	29,2%

En sammenligning av svarene på de to spørsmålene viser at medvirkning i gjennomføringen blir betraktet som litt viktigere enn medvirkning i planleggingen. Vi tar også med oss forskjellen i svarene mellom kateketer og sokneprester på det siste av disse to spørsmålene. Av de 24 respondentene er det 14 sokneprester, 8 kateketer og 2 ansatte i andre stillinger. Tabell 6 viser at medvirkning i planleggingen vurderes som viktigere av kateketene enn av sokneprestene. Selv om forskjellene i prosentene er tydelig må det understrekes både at antallet respondenter ikke er mange og at svarene ligger samlet på den ene halvdel av skalaen (ingen har vurdert dette som uvesentlig).

Tabell 6

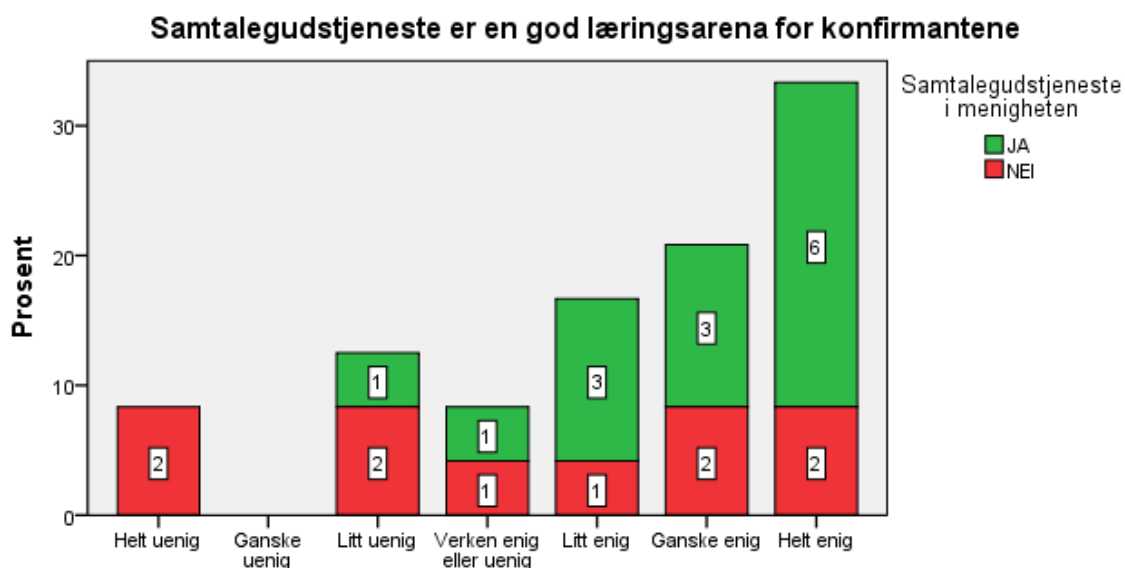
Hvor viktig er det at en konfirmant får være med i planleggingen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden?		Litt viktig		Ganske viktig		Veldig viktig	
		Antall	Rad N %	Antall	Rad N %	Antall	Rad N %
Hvilken stilling har personen med det overordnede ansvaret for konfirmantarbeidet i menigheten?	Sokneprest	4	28,6%	8	57,1%	2	14,3%
	Kateket	0	0,0%	3	37,5%	5	62,5%
	Andre stillinger	1	50,0%	1	50,0%	0	0,0%
Total		5	20,8%	12	50,0%	7	29,2%

4.3.2 Påstander om samtalegudstjeneste

Påstandene om samtalegudstjeneste var i utgangspunktet satt opp slik at noen skulle reflektere positivitet og noen negativitet overfor samtalegudstjeneste. Hvis noen av respondentene har krysset av for det samme på alle påstandene, et såkalt responssett, er det sannsynlig at vedkommende ikke har lest eller vurdert hver påstand så nøye som vi skulle ønske. Vi finner ett slikt responssett i svarene på disse påstandene: én av respondentene har svart det samme («Helt uenig») på alle de 6 påstandene. Vi tar likevel denne med i statistikken, siden det er en liten mulighet for at det går an å være uenig i alle påstandene samtidig.

Vi skal kort se på responsen på hver enkelt påstand før vi går videre og ser om noen av svarene peker i samme retning.

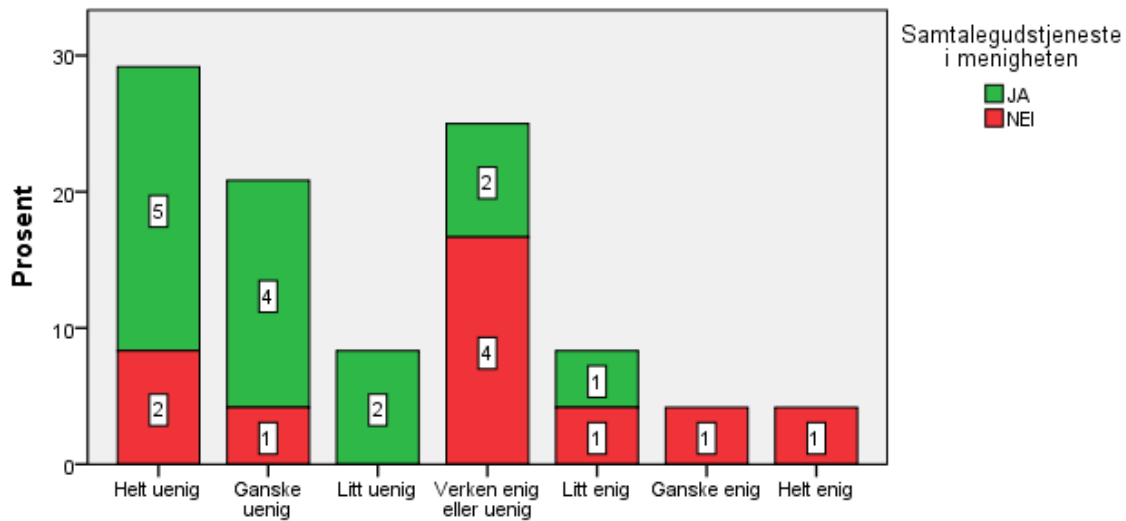
Figur 16

«Samtalegudstjeneste er en god læringsarena for konfirmantene» er en påstand som peker på en mulig positiv dimensjon ved samtalegudstjeneste. I Figur 16 ser vi at personene *uten* samtalegudstjeneste i menigheten fordeler seg ganske jevnt utover skalaen. Alle så nær som to av personene *med* samtalegudstjeneste i menigheten er på den positive siden av skalaen.

Figur 17

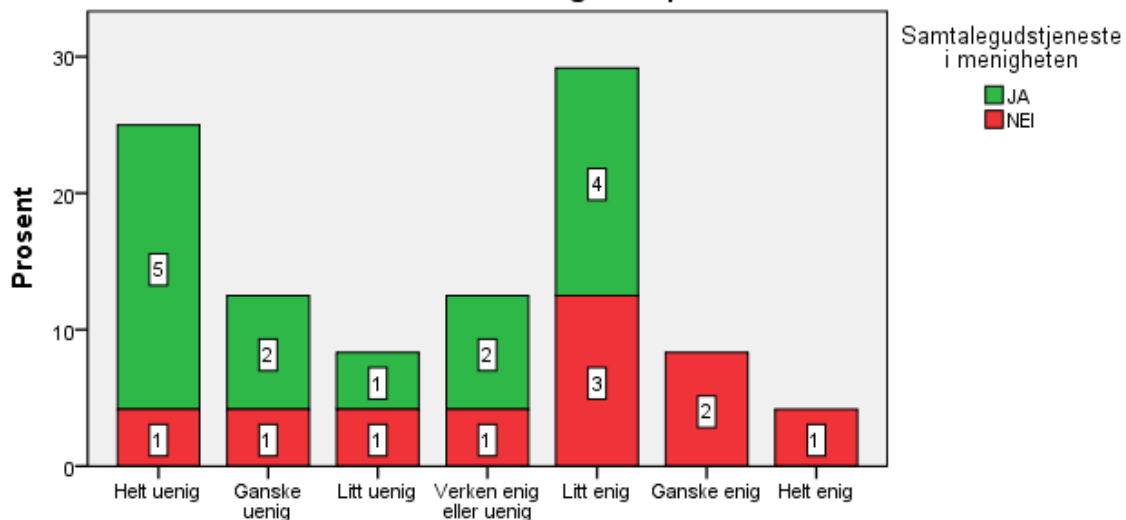
Samtalegudstjeneste er bare et forsøk på å presse en gammel ordning inn i noe nytt

«Samtalegudstjeneste er bare et forsøk på å presse en gammel ordning inn i noe nytt» er en ganske negativ påstand. Den kan kanskje oppfattes som surmaget og usaklig. Svarfordelingen vises i Figur 17. Her har en fjerdedel av respondentene svart «Verken enig eller uenig», noe som kan fortelle oss at påstanden har vært vanskelig å ta stilling til. Blant personene med samtalegudstjeneste i menigheten så er alle utenom tre av dem på den negative siden av skalaen.

Figur 18

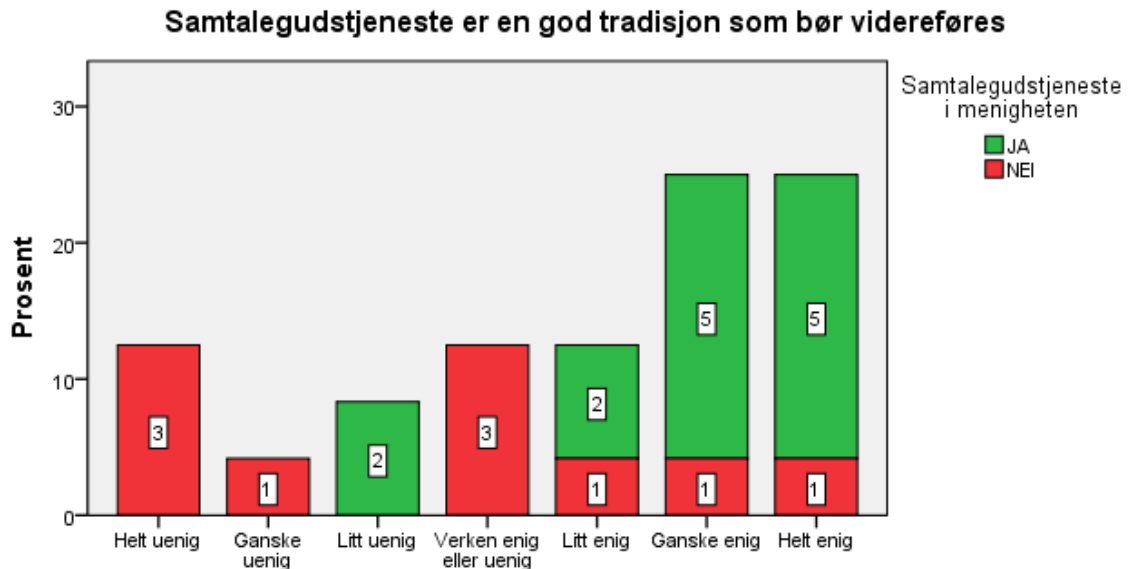
Samtalegudstjeneste er det samme som overhøringsgudstjeneste, men i en snillere utgave tilpasset vår tid.

«Samtalegudstjeneste er det samme som overhøringsgudstjeneste, men i en snillere utgave tilpasset vår tid» har noe av det samme saksinnholdet som forrige påstand, men i langt mer positive ordelag. Med tanke på holdninger til samtalegudstjeneste er den ganske nøytral. Figur

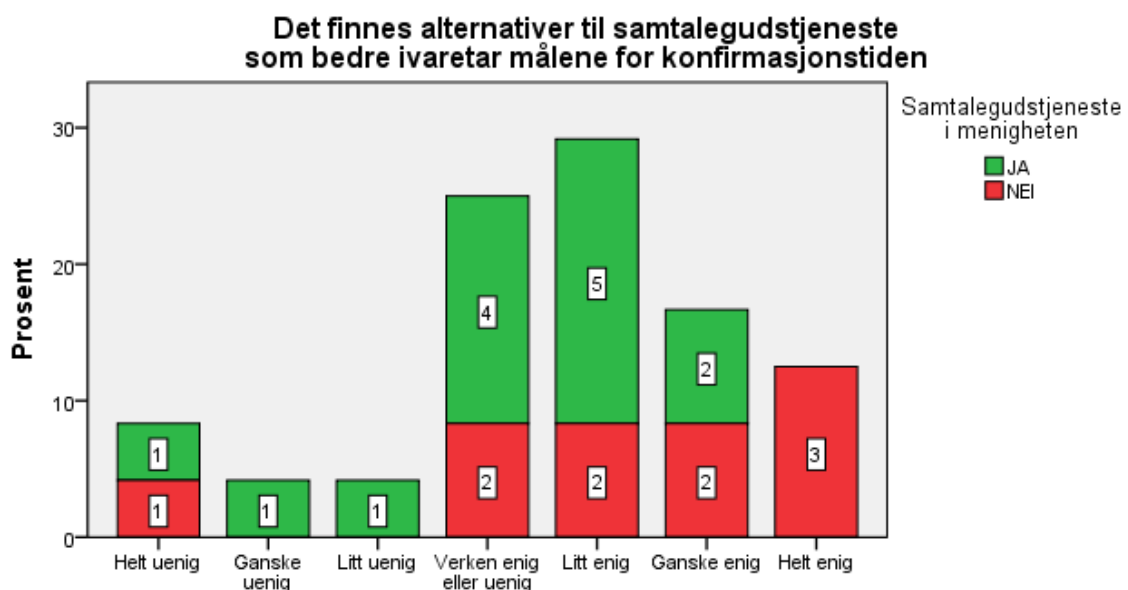
18 viser at svarene her er mye mer delt enn på de to første påstandene, med én topp på «helt uenig» og én topp på «litt enig».

Figur 19

Figur 19 viser resultatene for den fjerde av påstandene. «*Samtalegudstjeneste er en god tradisjon som bør videreføres*» er en positivt ladet påstand. Svarene er noe jevnere fordelt enn på den første påstanden, siden noen flere er uenige i denne påstanden. Tendensen er en positiv holdning til samtalegudstjenesten. To personer med samtalegudstjeneste i menigheten skiller seg ut fra de andre ved å være «Litt uenig».

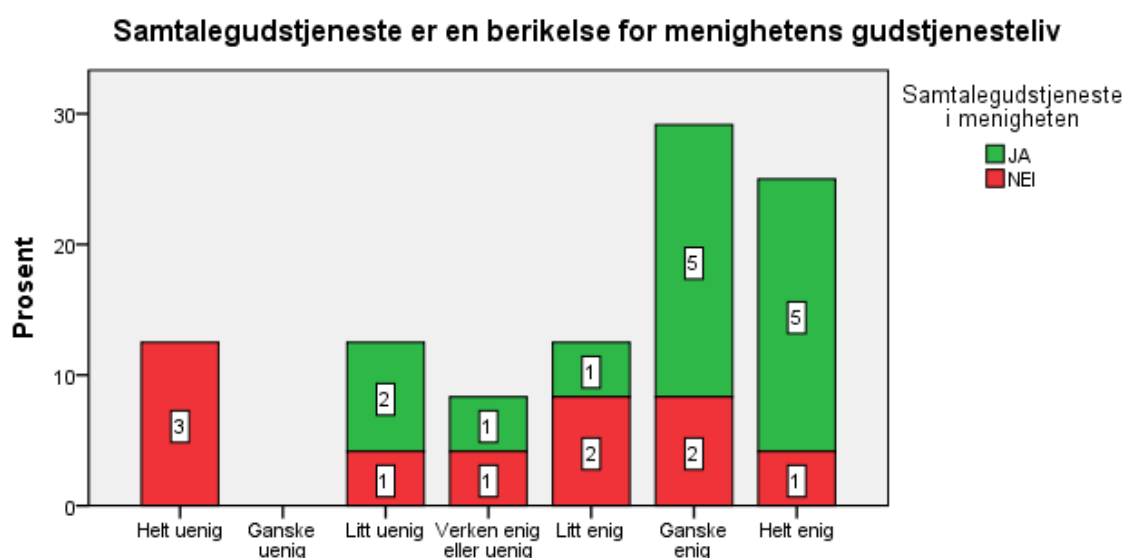
Figur 20

«*Det finnes alternativer til samtalegudstjeneste som bedre ivaretar målene for konfirmasjonstiden*» er en påstand som i pene ordelag er negativ til samtalegudstjeneste i den

forstand at noe annet kan være bedre. I Figur 20 utmerker personene uten samtalegudstjeneste i menigheten seg med at de fleste er enige i påstanden. Mange av personene med samtalegudstjeneste i menigheten er også enige i påstanden. Samtidig kommer alternativet «Verken enig eller uenig» høyt opp.

Figur 21

«Samtalegudstjeneste er en berikelse for menighetens gudstjenesteliv» er også en udelt positiv påstand, i det minste for samtalegudstjenesten sin del. Figur 21 viser at de fleste personene med samtalegudstjeneste i menigheten er enige i påstanden. Også en del av personene uten samtalegudstjeneste i menigheten er enige i denne påstanden, men like mange er uenige. Til sammen et klart utslag på den positive siden.

Svarene på to av påstandene skiller seg ut fra svarene på de andre påstandene ved at de ikke har et tydelig utslag mot en av sidene. Den tredje påstanden (Figur 18) har mange svar både på «Helt uenig» og «Litt enig». Den femte påstanden (Figur 20) har mange svar mot midten av skalaen.

De fire påstandene som har et tydelig utslag mot en av sidene i skalaen kan til sammen gi en god pekepinn på hvor positivt eller negativt innstilt hver av respondentene er til samtalegudstjeneste. Ved å regne ut gjennomsnittet av respondentenes svar på disse fire påstandene kan vi plassere hver respondent på en skala fra 1 til 7 der et lavt tall indikerer en negativ holdning til samtalegudstjeneste og høyt tall indikerer en positiv holdning til samtalegudstjeneste. Denne skalaen kan vi igjen bruke til å sammenligne holdninger med andre data fra undersøkelsen.

Tabell 7 viser holdnings-skalaen i forhold til hvilken stilling respondenten er ansatt i. Her ser vi at de 14 sokneprestene er fordelt utover hele skalaen fra 1 til 7, mens de 8 kateketene er fordelt over et mindre område på skalaen, fra 2,5 til 7. Gjennomsnittlig er kateketene litt mindre positive til samtalegudstjeneste enn det sokneprestene er, med en differanse på 0,36 på skalaen.

Tabell 7

Holdning til samtalegudstjeneste (gjennomsnitt per respondent på påstandene 1, 2, 4 og 6)		1 = veldig negativ, 4 = nøytral, 7 = veldig positiv			
		Antall	Laveste score	Gjennomsnitt	Høyeste score
Ansatt i stilling	Sokneprest	14	1,0	5,11	7,0
	Kateket	8	2,5	4,75	7,0
	Andre stillinger	2	4,0	5,50	7,0
	Total	24	1,0	5,02	7,0

Vi går videre og sammenligner sokneprestene og kateketene i forhold til om de jobber i en menighet med samtalegudstjeneste eller ikke. Vi har allerede sett at respondentene med samtalegudstjeneste i menigheten stor grad er positive til samtalegudstjenesten. I Tabell 8 ser vi at sokneprestene og kateketene som jobber med samtalegudstjeneste er omtrent like positive til samtalegudstjeneste (de to respondentene med andre stillinger er ikke tatt med).

Tabell 8

Ansatt i stilling	Holdning til samtalegudstjeneste (gjennomsnitt per respondent på påstandene 1, 2, 4 og 6)	1 = veldig negativ, 4 = nøytral, 7 = veldig positiv				
		Antall	Laveste score	Gjennomsnitt	Høyeste score	
Sokneprest	Samtalegudstjeneste i menigheten	JA	8	4,0	5,69	7,0
		NEI	6	1,0	4,33	7,0
Kateket	Samtalegudstjeneste i menigheten	JA	5	3,0	5,65	7,0
		NEI	3	2,5	3,25	4,75

Blant de som ikke jobber med samtalegudstjeneste sprer de 6 sokneprestene seg ut over hele holdningsskalaen med et gjennomsnitt på 4,33. De 3 kateketene konsentrerer seg mer mot midten av skalaen med et gjennomsnitt på 3,25. En differanse på 1,08 mellom sokneprestene og kateketene i denne gruppen er betydelig større enn differansen mellom sokneprestene og kateketene totalt fra forrige tabell og verd å merke seg. Samtidig må vi merke oss at dette er en sammenligning av veldig få respondenter i hver gruppe.

Totalt er gjennomsnittet for alle de 14 respondentene som jobber med samtalegudstjeneste 5,77 på holdningsskalaen, mot 3,98 for alle de 10 som ikke jobber med samtalegudstjeneste. Det er ikke uventet at de som jobber med samtalegudstjeneste er såpass mye mer positive enn de som ikke jobber med samtalegudstjeneste. Likevel finnes det noen interessante unntak. Hele 5 av respondentene som ikke jobber med samtalegudstjeneste havner på den positive halvdel av holdningsskalaen. Vi ser i Tabell 8 at én av disse er helt på topp med en veldig positiv holdning til samtalegudstjeneste. I motsatt retning ser vi at én av respondentene som jobber med samtalegudstjeneste havner på den negative halvdel av holdningsskalaen.

4.3.3 Begrunnelser for samtalegudstjeneste

Spørsmålet om begrunnelser for å gjennomføre samtalegudstjeneste gikk kun til de som hadde svart ja på «*Kaller dere dette en samtalegudstjeneste?*» i spørreskjemaet. Da er vi nede i 13 respondenter på dette spørsmålet. To av disse har vurdert alle begrunnelsene som like viktige (den ene har svart «litt viktig» og den andre «veldig viktig» på alle spørsmålene). Vi ser bort fra disse to og ser på de 11 gjenværende i Tabell 9. Skalaen går fra 1 for «Helt uvesentlig» og opp til 6 for «Veldig viktig».

Tabell 9

Begrunnelser for samtalegudstjeneste	Ansatt i stilling		
	Sokneprest (6)	Kateket (5)	Total (11)
	Gjennomsnitt		
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er lærerikt for konfirmantene.	5,17	5,00	5,09
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er tradisjon.	4,17	5,20	4,64
Vi har samtalegudstjeneste for å få en god avslutning på konfirmantundervisningen.	4,17	5,20	4,64
Vi har samtalegudstjeneste fordi konfirmantforeldrene skal se hva konfirmantene har lært.	4,00	4,20	4,09
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er miljøskapende for konfirmantene.	3,33	4,40	3,82
Vi har samtalegudstjeneste fordi menigheten skal se hva konfirmantene har lært.	4,00	3,20	3,64
Vi har samtalegudstjeneste fordi det står i planen at vi skal ha det.	3,50	3,60	3,55

Begrunnelsen *fordi det er lærerikt for konfirmantene* scorer høyest, med en score på 5,09. En score på 5 tilsvarer «Ganske viktig». Her er begge de representerte yrkesgruppene ganske enige. På delt andre plass finner vi begrunnelsene *fordi det er tradisjon og for å få en god avslutning på konfirmantundervisningen*. Blant kateketene er disse to begrunnelsene på en delt førsteplass, men sokneprestene har rangert dem på andre plass med så god margin at de havner der også på totalen.

På fjerdeplass finner vi begrunnelsen *fordi konfirmantforeldrene skal se hva konfirmantene har lært*, med en score på 4,09. En score på 4 tilsvarer «Litt viktig». Gjennomsnittet for sokneprestene og kateketene er ganske likt.

I likhet med de to begrunnelsene på andre plass er forskjellen stor mellom gjennomsnittet for sokneprestene og kateketene på begrunnelsene på femte- og sjette plass. Kateketene rangerer begrunnelsen *fordi det er miljøskapende for konfirmantene* langt høyere enn det sokneprestene gjør, som har denne på sisteplass. Motsatt er det for begrunnelsen *fordi menigheten skal se hva konfirmantene har lært*. Den har kateketene på sisteplass, mens sokneprestene har rangert den langt høyere på skalaen enn det kateketene har gjort.

Begrunnelsen *fordi det står i planen at vi skal ha det* kommer kanskje noe overraskende dårligst ut i rangeringen med en score på 3,55. Det er tilnærmet lik midtpunktet på skalaen som er 3,5. Denne begrunnelsen var også den eneste der respondentene spredte seg ut over hele skalaen fra «Helt uvesentlig» til «Veldig viktig». Ingen av de andre begrunnelsene ble rangert som «Helt uvesentlig» av noen av respondentene. Det er kun to respondenter som rangerer plan-begrunnelsen som viktigere til tradisjons-begrunnelsen. Resten rangerer den som mindre eller like viktig.

4.4 Sammenhenger

4.4.1 Menighetsstørrelse og oppgaver

Vi tar utgangspunkt i størrelsesinndelingen av menighetene som vi kom frem til tidligere for å se om størrelsen på konfirmantkullet kan ha noe å si for hvilke oppgaver som er i bruk. Siden noen respondenter har registrert gudstjenester for mer enn én menighet på samme skjema legger vi til konfirmantsnittet for disse menighetene. Tabell 10 viser fordelingen av de 30 menighetene i størrelsesgruppene før og etter at konfirmantsnittet i de 8 andre menighetene er lagt til. Tre av menighetene havner nå én størrelsesgruppe høyere enn der de var plassert i utgangspunktet.

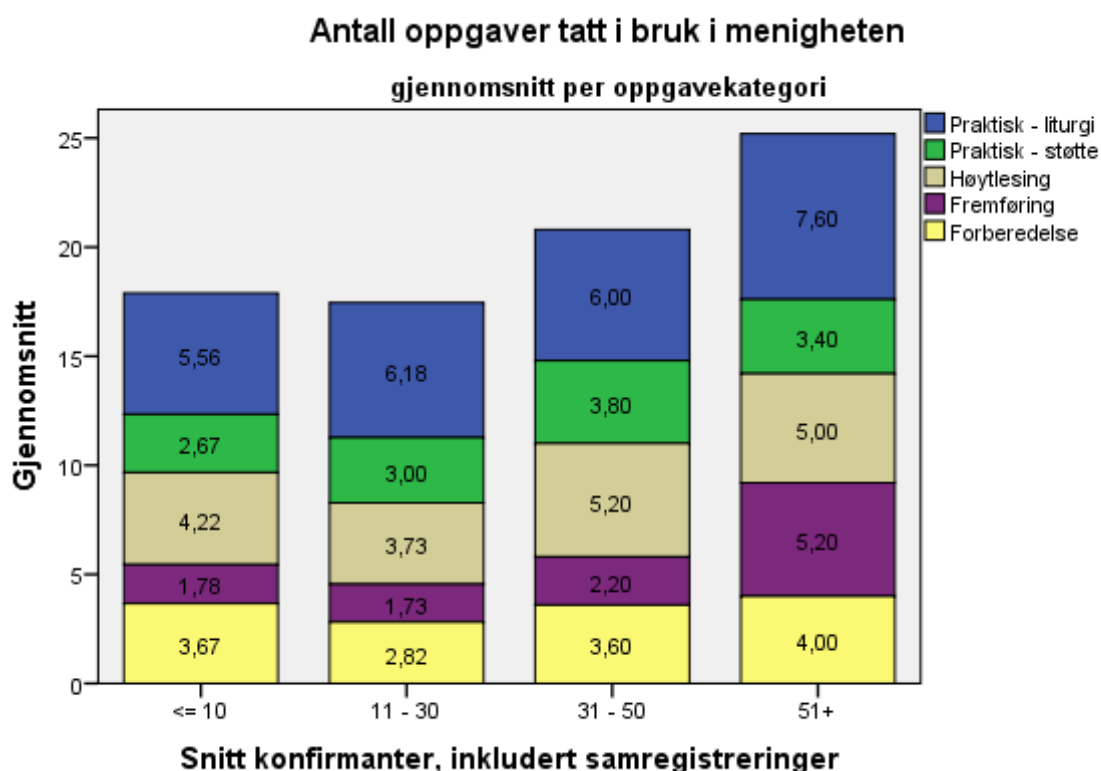
Tabell 10

	Antall menigheter per gruppe						Total
	<= 10	11 - 30	31 - 50	51 - 70	71 - 90	91 +	
Snitt konfirmanter	10	11	4	1	2	2	30
Snitt konfirmanter, inkludert samregistreringer	9	11	5	1	1	3	30

De tre høyeste gruppene er det har det lite hensikt å analysere siden det her er snakk om kun 1 eller 3 menigheter i hver gruppe. Derfor slår vi disse sammen til 1 gruppe når vi går videre. Den består da av 5 menigheter med et stort spenn i konfirmantsnitt, fra 51 konfirmanter og oppover. Da jobber vi med en inndeling på 9, 11, 5 og 5 menigheter.

Figur 22 viser hvor mange av de forhåndslistede oppgavene som er i bruk i menighetene. Med unntak av gruppen med de minste menighetene ser vi en viss økning i antall oppgaver i bruk i forhold til størrelse.

Figur 22

Gruppen med de største menighetene utmerker seg ved at de gjennomsnittlig har tatt i bruk flere oppgaver i kategoriene *Praktisk – liturgi*, *Fremføring* og *Forberedelse* enn menighetene i de andre gruppene. Menighetene i gruppen 11-30 konfirmanter har gjennomsnittlig litt færre

oppgaver i bruk i kategoriene *Høytlesing*, *Fremføring* og *Forberedelse* i forhold til alle de andre gruppene.

Vi kan også se på oppgaver per konfirmant i menigheten. Det er en kalkulert variabel på grunnlag av oppgaver per konfirmant i gudstjenestene. I dette tallet er også tatt med oppgaver som ikke var en del av de forhåndslistede oppgavene. I tillegg til den tidligere omtalte feilkilden i variabelen *Oppgaver per konfirmant i en gudstjeneste* (angående oppgaver som er registrert men som ikke er i bruk hver gang) er det noen ytterligere feilkilder i utregningen fra gudstjeneste til menighet.

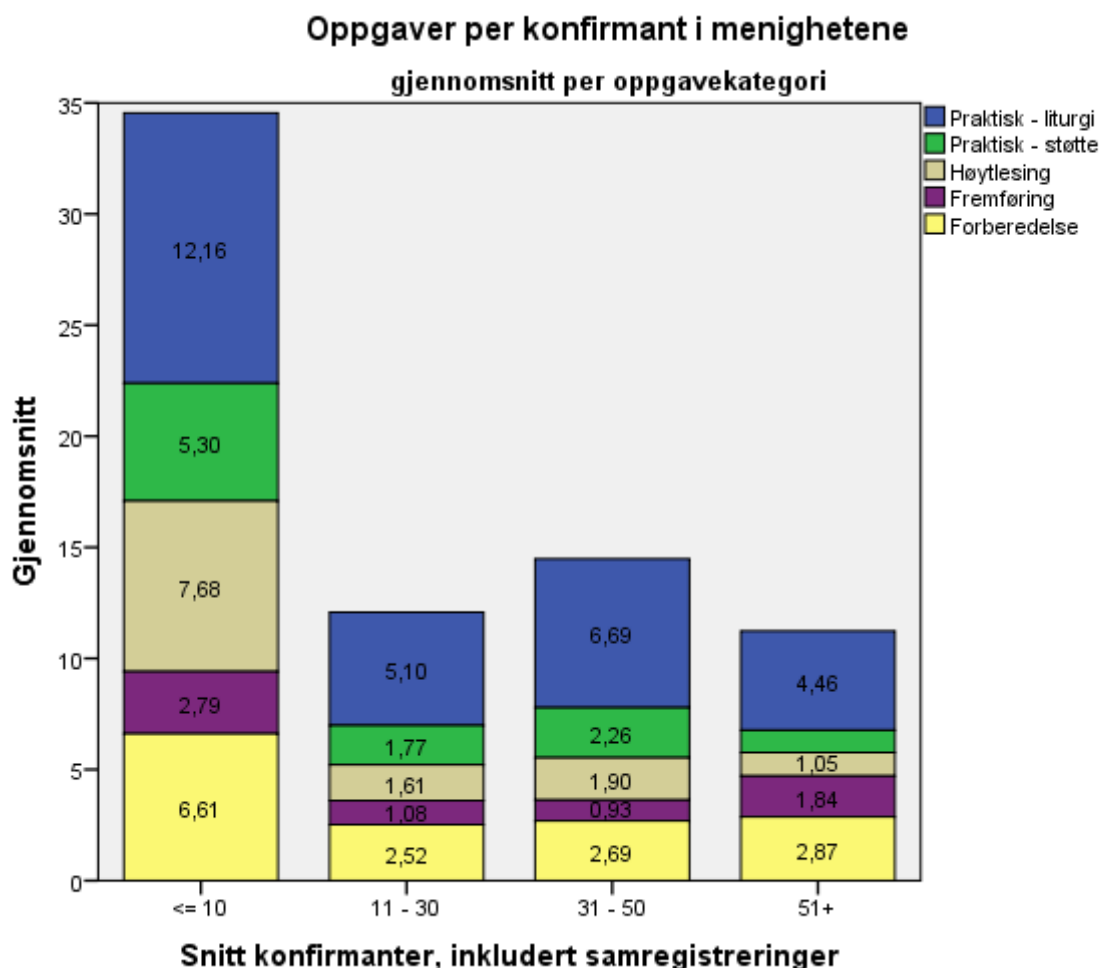
Først må vi regne ut hvor stor andel av menighetens konfirmanter som er med ved en enkelt gjennomføring av gudstjenesteopplegget. Det gjør vi ved å ta antall konfirmanter som medvirker i gudstjenesten og dele på antall konfirmanter i menigheten (inkludert antallet konfirmanter i andre menigheter som er registrert i samme skjema). En feilkilde er at snittet for antall konfirmanter i menigheten ikke nødvendigvis stemmer med det antallet konfirmanter respondentene har registrert til sammen på gudstjenestene sine. Resultatet er en prosentandel som er litt usikker. For en del menigheter blir resultatet at over 100 % av konfirmantene er med på en enkelt gjennomføring, men de tallene kan justeres etter neste utregning.

Denne prosenten må ganges med antall gjennomføringer i menigheten og deles på antall deltakelser for hver konfirmant for å finne ut hvor stor andel av menighetens konfirmanter som deltar på gudstjenesteopplegget til sammen gjennom året. I tillegg til menighetene som havnet over 100 % i forrige utregning havner noen flere av menighetene over 100 % etter denne utregningen. I tillegg til usikkerheten i forrige utregning ligger feilen i at en del av respondentene ser ut til å ha tatt godt i når de har oppgitt antall gjennomføringer i menigheten på noen av gudstjenesteoppleggene. Prosenten kan nå justeres ned til 100 % for de gudstjenesteoppleggene som har havnet over 100 %. Verdiene under 100 % har vi ikke mulighet til å sjekke, så vi må fortsette med usikkerheten.

Denne prosentandelen ganges med antall oppgaver per konfirmant i én gjennomføring av et gudstjenesteopplegg og deretter med antall deltakelser for hver konfirmant. Da har vi tallet for antall oppgaver per konfirmant i menigheten på hvert gudstjenesteopplegg. Tallene for alle gudstjenestene i samme menighet summeres for å finne totalt antall oppgaver per konfirmant i menigheten. Disse tallene vises i Figur 23 som gjennomsnittsverdier per oppgavekategori fordelt på de fire størrelsesgruppene. Her er det én av menighetene i første gruppe som trekker

gjennomsnittsverdiene for gruppen kraftig opp, men selv uten denne ville gruppen med de minste menighetene utmerket seg med betydelig flere oppgaver per konfirmant.

Figur 23

Ved å sammenligne Figur 22 og Figur 23 kan vi se noen tendenser. Menighetene med 10 eller færre konfirmanter har tatt i bruk marginalt flere oppgaver enn menighetene i gruppen over og færre oppgaver enn menighetene som er enda større. Likevel har de langt flere oppgaver per konfirmant enn noen av de andre menighetene. Det er mulig enten ved å gi hver konfirmant flere oppgaver på én gudstjeneste eller ved å gi hver konfirmant oppgaver på flere gudstjenester. Med såpass høye tall i denne gruppen må flere av disse menighetene ha både flere oppgaver per konfirmant i én gudstjeneste og flere gudstjenester med oppgaver for hver konfirmant.

Vi var inne på at menighetene med 11-30 konfirmanter hadde færre oppgaver i bruk enn menighetene med flere konfirmanter. De har også færre oppgaver per konfirmant i menigheten enn gruppene med mindre og større menigheter. Det kan se ut til at

konfirmantene er involvert i noe mindre grad i gudstjenestearbeidet i disse menighetene sammenlignet med menigheter med litt mindre eller litt større konfirmantkull, men forskjellene er så små og usikkerheten såpass at vi ikke kan si noe sikkert om det.

Gruppen med 31-50 konfirmanter har tatt i bruk flere oppgaver enn menighetene med færre konfirmanter, men har færre oppgaver per konfirmant enn gruppen med de minste menighetene og litt flere oppgaver per konfirmant enn gruppene over og under. Gruppen med 51 eller flere konfirmanter har tatt i bruk enda flere oppgaver, men har færrest antall oppgaver per konfirmant av alle gruppene. I denne gruppen er det også slik at 8 av 12 gudstjenester er registrert med «oppgaver som kan fordeles, men ikke alle brukes hver gang». Dette er en betydelig større andel enn i de andre størrelsesgruppene. Antall oppgaver per konfirmant kan derfor være enda lavere i de største menighetene.

4.4.2 Ansatt og oppgaver

Tabell 11 viser fordelingen av sokneprester, kateketer og andre stillinger i forhold til hvor mange konfirmanter de har ansvaret for. Det vil si det summerte konfirmantsnittet for alle menighetene der respondenten er hovedansvarlig for konfirmantarbeidet. De 4 respondentene som har konfirmantansvaret i mer enn 1 menighet forandrer antallet i hver gruppe i forhold til tallene per menighet i Tabell 10.

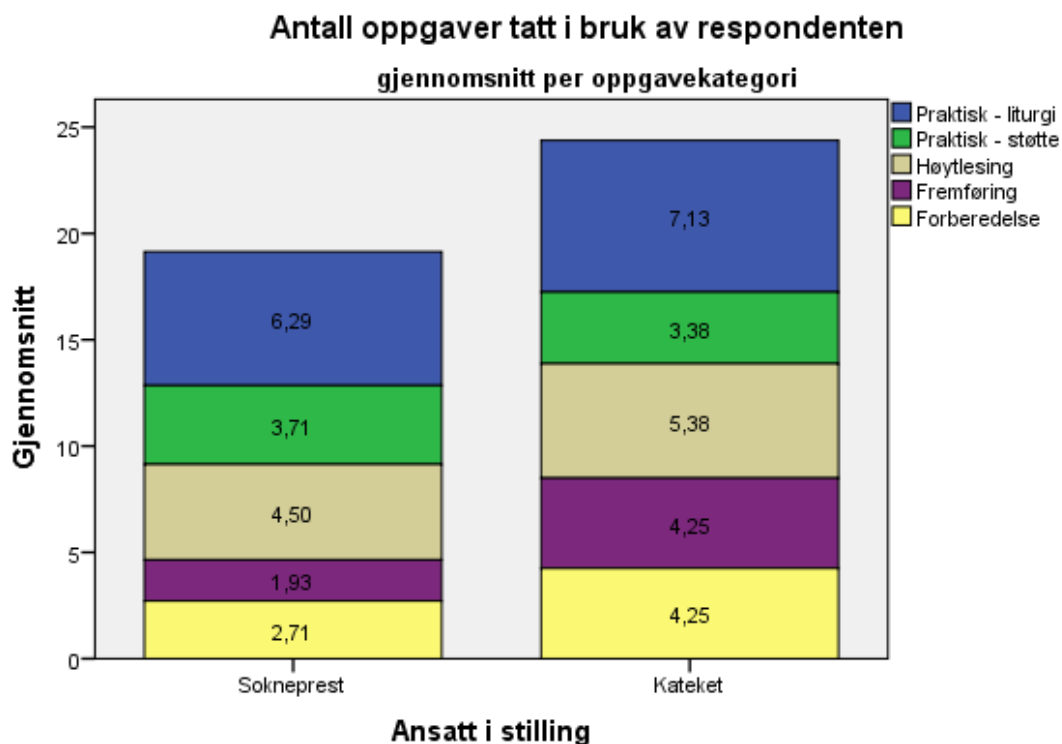
Tabell 11

Antall konfirmanter som respondenten har ansvar for		Antall respondenter per gruppe						
		Total	<= 10	11-30	31-50	51-70	71-90	91 +
Ansatt i stilling	Sokneprest	14	3	9	2	0	0	0
	Kateket	8	0	1	1	1	2	3
	Andre stillinger	2	0	1	1	0	0	0
	Total	24	3	11	4	1	2	3

Her ser vi at 6 av de 8 kateketene har ansvar for mer enn 50 konfirmanter, men ingen av de 14 sokneprestene har ansvaret for så mange. På grunn av denne forskjellen må vi ta menighetsstørrelse med i betraktningen når vi sammenligner disse to yrkesgruppene. Figur 24 viser at kateketene i gjennomsnitt har tatt i bruk flere oppgaver enn sokneprestene i 4 av de 5 oppgavekategoriene. Forskjellen er særlig tydelig i oppgavekategoriene *Fremføring* og *Forberedelse*. Mønsteret kan vi kjenne igjen fra Figur 22 der gruppen med de største menighetene (mer enn 50 konfirmanter) har tatt i bruk flere oppgaver enn de mindre

menighetene. Dermed er det vanskelig å konkludere om forskjellen skyldes antallet konfirmanter eller ulike egenskaper ved kateketene og sokneprestene.

Figur 24

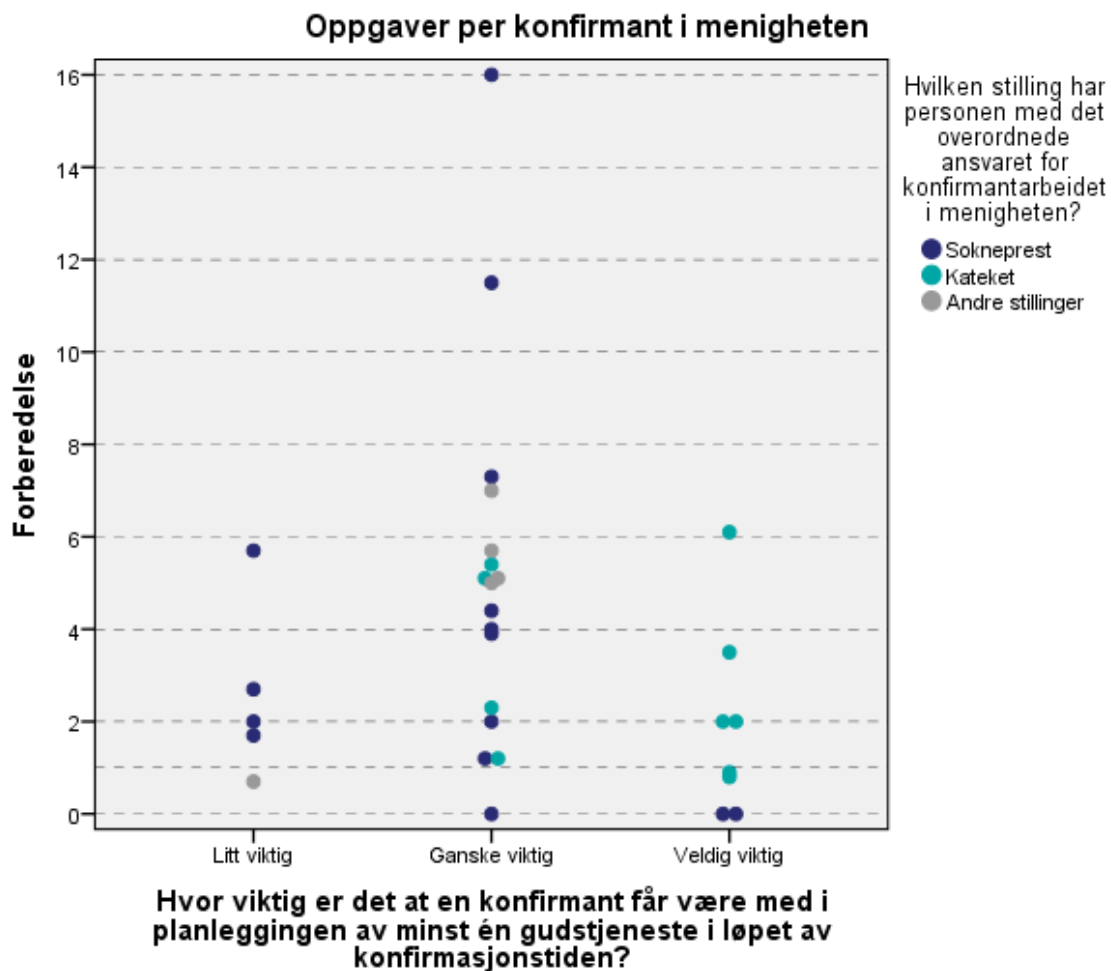

4.4.3 Holdninger og oppgaver

På spørsmålet om hvor viktig det var at en konfirmant får være medvirkende i gjennomføringen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden så vi tidligere at det kun var 3 respondenter som svarte ganske viktig. Resten svarte veldig viktig. Dette er for lite spredning for å lete etter sammenhenger. På det andre spørsmålet var svarene litt mer differensiert og respondentene fordelte seg slik at det er hensiktsmessig å gjøre en sammenligning.

Dette spørsmålet handlet om viktigheten av at konfirmanter får være med i planleggingen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden og da er det oppgavekategorien forberedelse som er mest interessant her. Figur 25 viser oppgaver per konfirmant i menigheten i oppgavekategorien *Forberedelse* i forhold til dette spørsmålet. Det er noe overraskende at antall oppgaver per konfirmant ikke stiger i forhold til hvor viktig respondentene synes dette er. På den annen side er spørsmålsstillingen «minst én» og ikke «flest mulig».

Figur 25

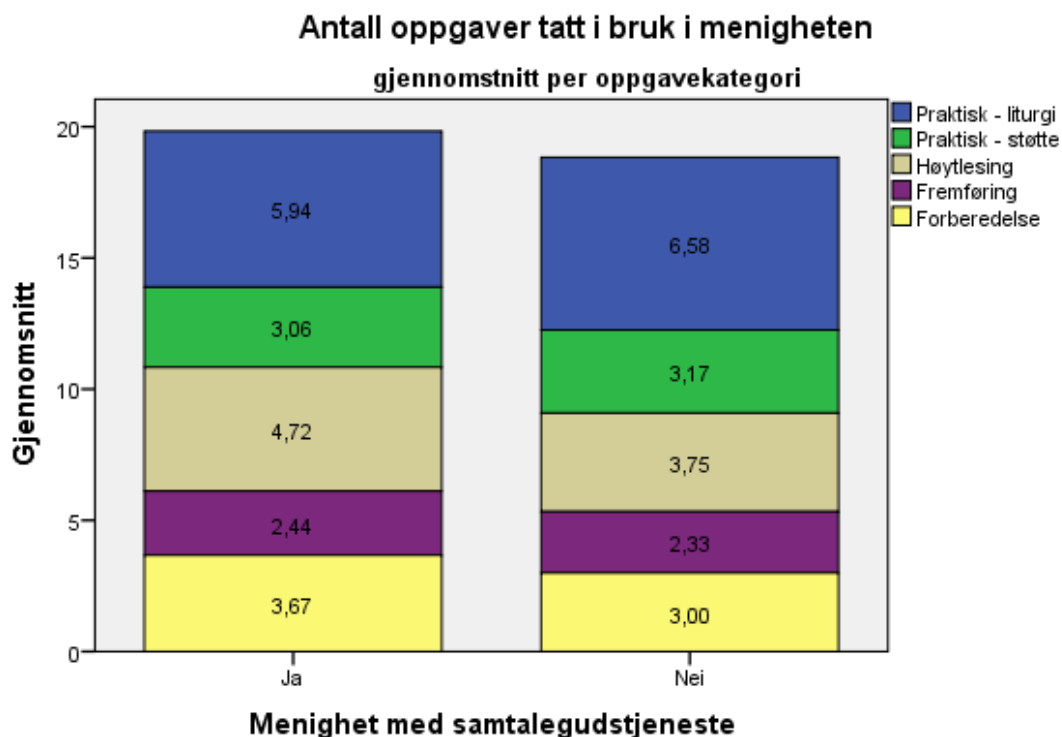
Vi ser at 3 menigheter ligger på 0 oppgaver per confirmant, selv om de har vurdert disse oppgavene som ganske eller veldig viktig. Ytterligere 3 menigheter ligger på under 1 oppgave per confirmant. Hvis tallene er korrekte vil det si at ikke alle confirmantene i disse menighetene får forberedende oppgaver. Vi kan heller ikke være sikker på at menighetene som ligger på over 1 oppgave per confirmant faktisk har fordelt disse oppgavene jevnt på confirmantene slik at alle confirmantene tar del i planleggingen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden, men jo høyere verdien er, jo større er sannsynligheten for at alle confirmantene har en slik oppgave en gang i løpet av konfirmasjonstiden.

4.4.4 Samtalegudstjeneste og oppgaver

I hele gjennomgangen av de fem oppgavekategoriene (delkapittel 4.2) så vi på forskjeller mellom menigheter med og uten samtalegudstjeneste. Vi fant frem til 14 typiske samtalegudstjeneste-oppgaver og fant videre frem til noen gudstjenester som så ut til å erstatte samtalegudstjeneste i noen menigheter uten samtalegudstjeneste.

Figur 26 viser at menighetene med og uten samtalegudstjeneste ligger omtrent likt når det gjelder gjennomsnittlig antall oppgaver i bruk i menigheten. Menighetene med samtalegudstjeneste ligger litt høyere i de tre nederste oppgavekategoriene, mens menighetene uten samtalegudstjeneste tar igjen det meste av forspranget med de to øverste oppgavekategoriene.

Figur 26

Tabell 12 viser en betydelig forskjell mellom menigheter med og uten samtalegudstjeneste når det gjelder antall oppgaver per konfirmant i menigheten. Totalt er forskjellen på 5,9 oppgaver per konfirmant, men den menigheten som trekker snittet kraftig opp ligger i gruppen uten samtalegudstjeneste. Uten denne reduseres forskjellen til 0,2 oppgaver per konfirmant i favør menigheter med samtalegudstjeneste, slik vi ser det i høyre del av tabellen. Der ligger menighetene uten samtalegudstjeneste litt høyere enn menighetene med samtalegudstjeneste i de fire nederste oppgavekategoriene, men blir tatt igjen på oppgavekategorien *Praktisk – liturgi*.

Tabell 12

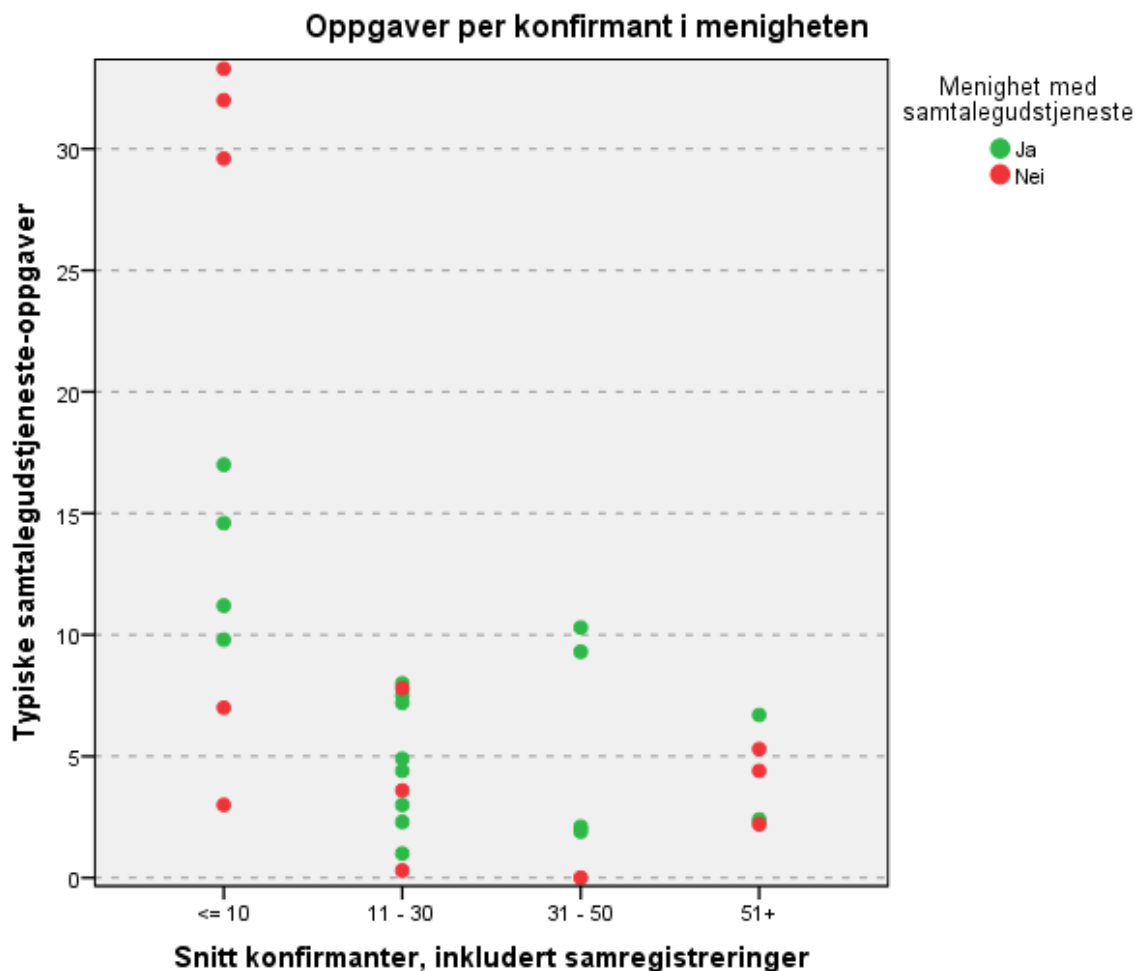
	Oppgaver per konfirmant i menigheten (gjennomsnitt)					
	Alle menigheter			Alle menigheter, unntatt ekstremcase		
Menighet med samtalegudstjeneste	Ja	Nei	differanse	Ja	Nei	differanse
Praktisk - liturgi	6,69	8,40	-1,71	6,69	4,92	1,77
Praktisk - støtte	2,13	3,76	-1,63	2,13	2,29	-0,16
Høytlesing	2,53	4,67	-2,14	2,53	2,98	-0,44
Fremføring	1,60	1,84	-0,23	1,60	2,00	-0,40
Forberedelse	3,76	3,94	-0,18	3,76	4,30	-0,54
TOTAL	16,72	22,62	-5,90	16,72	16,49	0,23

Vi skal også ta med oss tallene for de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene. Vi var innom i avsnitt 4.2.7 at gjennomsnittet for samtalegudstjenestene var på 7,5 av disse 14 oppgavene i bruk per gudstjeneste. Noen av oppgavene brukes også på andre gudstjenester i disse menighetene. Derfor er gjennomsnittet for menighetene med samtalegudstjeneste at de har tatt i bruk 8,4 av de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene. Gjennomsnittet for menighetene uten samtalegudstjeneste er at de har tatt i bruk 7,1 av disse oppgavene. Det er en differanse på 1,3 oppgaver.

Når det gjelder oppgaver per konfirmant er gjennomsnittet for menigheter med samtalegudstjeneste 6,9 typiske samtalegudstjeneste-oppgaver per konfirmant i menigheten. I Figur 27 ser vi at tre av menighetene uten samtalegudstjeneste ligger i en egen klasse når det gjelder typiske samtalegudstjeneste-oppgaver per konfirmant. To andre i samme gruppe ligger rett over gjennomsnittet for menigheter med samtalegudstjeneste. De to menighetene uten samtalegudstjeneste som ligger på null og i nærheten av null ligger også lavere enn alle menighetene med samtalegudstjeneste.

Det er de minste menighetene som får til flest oppgaver per konfirmant, også når vi ser på tallene for de typiske samtalegudstjeneste-oppgavene. Siden det maksimale antallet oppgaver per konfirmant i en gudstjeneste var 8 (se Figur 15) kan vi se at flere av menighetene gir konfirmantene slike oppgaver på flere gudstjenester.

Figur 27

Det er også interessant at de 3 respondentene som ikke jobber med samtalegudstjeneste og som scoret høyest på holdningsskalaen, har konfirmantansvaret i de 4 menighetene uten samtalegudstjeneste som kommer høyest opp på antall typiske samtalegudstjeneste-oppgaver per confirmant.

Vi ser litt nærmere på de 5 menighetene uten samtalegudstjeneste som ligger over gjennomsnittet for menigheter med samtalegudstjeneste for å se hvilke gudstjenester de har tatt i bruk til konfirmanter. Én av de tre med flest oppgaver får dette til ved å la konfirmanter medvirke flere ganger i gudstjenester i kategorien *Ministranttjeneste*. De to andre på topp har registrert gudstjenester som er plassert i kategorien *Flere ulike gudstjenester*. Navnet på disse er registrert i spørreskjemaet som «Presentasjonsgudstjeneste og vanlige gudstjenester». Her medvirker konfirmanter flere ganger i ulike gudstjenester.

Måten å gjennomføre det på ser ut til å ligge nært opp til det vi har kategorisert som *Ministranttjeneste*, men inkludert medvirkning i presentasjonsgudstjenesten.

Den ene av de to menighetene uten samtalegudstjeneste som havner rett over gjennomsnittet for menighetene med samtalegudstjeneste har konfirmantene som medvirkende i 1 lysmesse og 1 temagudstjeneste der konfirmantene har flere oppgaver i hver av disse to gudstjenestene. Den andre av disse menighetene har konfirmantene som medvirkende i 1 lysmesse, 1 ministranttjeneste og 1 ungdomsgudstjeneste. Her er det 1-2 oppgaver per konfirmant på de to første og litt flere oppgaver per konfirmant på ungdomsgudstjenesten.

Disse fem menighetene supplert med de utpekte gudstjenestene i avsnitt 4.2.7 gir oss til sammen sju menigheter som i stor grad har overført eller tatt i bruk typiske samtalegudstjeneste-oppgaver på en eller flere andre gudstjenester som de ikke kaller samtalegudstjenester. De 5 siste menighetene uten samtalegudstjeneste bruker disse oppgavene i mindre grad.

5 DRØFTING

5.1 Involvering av konfirmentene

5.1.1 Ulike typer gudstjenester

Det er tre gudstjenestekategorier som skiller seg ut som mest brukt blant menighetene i undersøkelsen, *Ministranttjeneste*, *Samtalegudstjeneste* og *Lysmesse*. Kategoriseringen er ikke gjort av respondentene selv, men på bakgrunn av innsamlede opplysninger. Dette innebærer derfor en tolkning av resultatene. I noen få tilfeller er tolkningen litt usikker, men de fleste gudstjenesteoppleggene var enkle å kategorisere.

Den største kategorien, *Ministranttjeneste*, inneholder alle gudstjenesteopplegg der konfirmentene medvirker i vanlige gudstjenester. Det er mulig at ikke alle respondentene vil være fornøyd med at deres gudstjenesteopplegg blir kalt ministranttjeneste, men det var nødvendig å samle alle disse gudstjenesteoppleggene i én kategori. Et fellestrekk ved disse er at alle gjennomføres som menighetens hovedgudstjeneste i menighetens faste gudstjenestelokale. Et annet fellestrekk er at alle gjennomføres flere ganger i menigheten. En del av dem innebærer også flere gjennomføringer for hver konfirmand. Antall konfirmanter per gjennomføring er også ganske likt for de fleste gudstjenesteoppleggene i denne kategorien. Kun tre av dem har mer enn åtte konfirmanter per gjennomføring. Disse tre kunne kanskje vært plassert i en egen kategori, men valget falt på å beholde dem i denne kategorien.

Plasseringen av gudstjenesteopplegg i kategorien *Samtalegudstjeneste* sa seg selv på bakgrunn av opplysningene som var samlet inn. To menigheter hadde registrert samtalegudstjenesten på samme skjema som andre gudstjenester. Disse ble derfor ikke plassert i denne kategorien, men i kategorien *Flere ulike gudstjenester*.

Etter den konstruerte kategorien *ministranttjeneste* og den selvsagte kategorien *Samtalegudstjeneste* finner vi kategorien *lysmesse*, som er konsekvent navngitt hos alle respondentene.

Det var opplyst i spørreskjemaet at en presentasjonsgudstjeneste kun skulle registreres dersom konfirmentene medvirker med andre ting enn ved selve presentasjonen. Tilsvarende skulle konfirmasjonsgudstjenesten kun registreres dersom konfirmentene medvirker med andre ting enn ved selve forbønnshandlingen (inkludert lystenning og andre ting tilknyttet

forbønnshandlingen). Dette kan ha ført til en underrapportering av presentasjonsgudstjenester og konfirmasjonsgudstjenester.

Kun én menighet har registrert presentasjonsgudstjeneste som et eget opplegg med konfirmantmedvirkning. På tre av gudstjenesteoppleggene i kategorien *Flere ulike gudstjenester* er presentasjonsgudstjeneste nevnt som ett av flere opplegg.

Egen erfaring tilsier at mange har inngangsprosesjon og kanskje også utgangsprosesjon i konfirmasjonsgudstjenestene. Ingen av menighetene har rapportert dette. Det kan bety at mitt inntrykk ikke stemmer overens med praksis i de menighetene som har registrert gudstjenester, men det kan også bety at prosesjon inn og ut på konfirmasjonsdagen er såpass vanlig at det ikke er vurdert som nødvendig å fylle ut en ny side i skjemaet bare for prosesjonen sin del. Uansett kan vi si at dersom det gjelder noen av menighetene i det hele tatt så er det i hvert fall få av menighetene som bruker konfirmanter til andre oppgaver på konfirmasjonsdagen.

5.1.2 Ulike typer oppgaver

Konfirmantoppgavene var delt inn i fem kategorier. Dette gjorde både spørreskjemaet og presentasjonen av oppgavene mer oversiktlig. Oppgavene i hver av kategoriene har sine fellestrekk. De *praktiske* oppgavene er oppgaver der konfirmanten slipper å si noe høyt foran menigheten. Disse er delt i inn i *liturgiske oppgaver* og *støttefunksjoner*. De liturgiske oppgavene er godt synlige i gudstjenesten, konfirmantene er med der det skjer. Støttefunksjonene er ikke knyttet opp mot selve liturgien og er mindre synlige i gudstjenesten enn de liturgiske oppgavene. Et unntak er kanskje kirkevert-oppgavene, der konfirmantene nødvendigvis er synlig for alle som kommer til gudstjenesten. De andre oppgavene i denne kategorien blir brukt i langt mindre grad. Kanskje oppleves de ikke som spennende eller synlige nok til at flere menigheter tar dem i bruk til konfirmantene. Disse oppgavene ligger nok i større grad på ansatte eller andre medvirkende i gudstjenesten, hvis oppgavene er i bruk i det hele tatt.

I kategoriene *høytlesning* og *fremføring* finner vi oppgaver som gjerne krever mer av konfirmantene enn de praktiske oppgavene. Høytlesning krever en viss vilje og evne til å lese noe foran en (stor) forsamling. Konfirmantene som skal lese bør få utlevert teksten sånn at de får øvd på den, de kan godt få med seg teksten hjem i forkant. De bør også få prøve å lese i mikrofonen før gudstjenesten starter.

Fremføringsoppgavene krever en del øving i forkant. Det betyr at disse oppgavene er mer krevende for menigheter å gjennomføre, siden ansatte eller andre konfirmantledere må engasjeres i å gjennomføre nødvendige forberedelser med konfirmantene. Kanskje er dette grunnen til at disse oppgavene ikke gjennomføres i så mange menigheter. De er heller ikke nødvendige for å gjennomføre en gudstjeneste, men kan kanskje tilføre gudstjenesten «det lille ekstra». Noen av disse oppgavene er i tillegg egnet til å sysselsette mange konfirmanter.

En del av oppgavene i kategorien *forberedelser* kan også sysselsette mange konfirmanter. Flere av disse oppgavene er det mulig å ta med alle konfirmantene på, eller man kan dele konfirmantene inn i grupper som jobber med hver sine oppgaver som skal gjøres eller fremføres i gudstjenesten, et såkalt gudstjenesteverksted. Å gjøre i stand gudstjenesterommet til gudstjenesten kan for eksempel være å lage utsmykking, eller det kan være så praktisk som å plassere stoler. Det siste alternativet har noe av den samme praktiske karakteren som å henge opp salmenummer eller rydde etter gudstjenesten, som er noen av de tilføyde oppgavene i denne kategorien. De kunne kanskje vært kategorisert annerledes.

Det er interessant å se at alle de forhåndslistede konfirmantoppgavene er i bruk i menighetene i Møre, selv om noen oppgaver kun er i bruk i et fåtall menigheter, den minst populære i kun to menigheter. De 10 mest brukte oppgavene er i bruk i minst 20 av de 30 menighetene som har registrert gudstjenester.

5.2 Holdninger

De to spørsmålene om holdning til medvirkning var ganske likt formulert, men med en vesentlig forskjell mellom medvirkning i gjennomføringen og medvirkning i planleggingen av gudstjenesten. Når disse to spørsmålene stod på samme sted var det for å gjøre det lett for respondentene å skille dem fra hverandre. Det var overraskende at forskjellen mellom svarene i det første og det andre spørsmålet var såpass små.

5.2.1 Påstandene

3 av de 6 påstandene var positive utsagn om samtalegudstjeneste, 2 var mer eller mindre negative og 1 var ganske nøytral. Hvordan respondentene svarer avhenger av hvordan de tolker påstandene. Noen av påstandene er kanskje tolket forskjellig fra respondent til respondent, og kanskje også forskjellig fra det som var tenkt da påstandene ble utarbeidet.

Den første påstanden, «*Samtalegudstjeneste er en god læringsarena for konfirmantene*», sier ikke noe om hva som læres i en samtalegudstjeneste. Det er ikke spesifisert noen andre steder

i spørreskjemaet og det ble heller ikke spurt hva respondentene tenkte om dette. Hva respondentene har lagt i læring vet vi derfor ikke.

Den andre påstanden har fått en fjerdedel av respondentene til å svare midt på skalaen, med teksten «Verken enig eller uenig» (Figur 17). Når respondentene velger dette alternativet kan det bety at de enten ikke ønsker eller ikke greier å ta stilling til påstanden. Denne påstanden kan ha vært for usaklig eller upresis til at disse respondentene har valgt side.

Den femte påstanden (Figur 20) er både mer presis og saklig, men har like mange «nøytrale» svar. En mulig forklaring kan være at respondentene ikke har tenkt over spørsmålet før og dermed finner det vanskelig å svare. Det at såpass mange respondenter uten samtalegudstjeneste i menighetene er enige i at «*Det finnes alternativer til samtalegudstjeneste som bedre ivaretar målene for konfirmasjonstiden*» kan bety at de mener å ha tatt i bruk nettopp slike alternativ. Interessant er også at en del respondenter sier seg enig i både denne og den første påstanden. Med andre ord uttrykker disse respondentene at samtalegudstjeneste er en god læringsarena for konfirmantene, men at det samtidig finnes alternativer som bedre ivaretar målene for konfirmasjonstiden.

Påstanden «*Samtalegudstjeneste er det samme som overhøringsgudstjeneste, men i en snillere utgave tilpasset vår tid*» kan strengt tatt sies å inneholde to påstander der setningen før kommaet må være hovedpåstanden. Det går i teorien an å være enig i første del av setningen og uenig i den andre delen. Det kan forklare det store utslaget på «Litt enig» og at veldig få er «Ganske enig» eller «Helt enig», slik vi ser det i Figur 18. Samtidig dempes den første delen setningen av den andre delen sånn at påstanden ikke blir så bastant. Likevel er det også et stort utslag på «Helt uenig». Det er interessant med tanke på at den historiske gjennomgangen har vist oss at samtalegudstjenesten uten tvil har sine røtter i overhøringsgudstjenesten. Det kan bety at flere ikke er klar over denne forbindelsen eller at samtalegudstjenester nå til dags er så forskjellig fra det folk tenker om overhøringsgudstjeneste at en sammenligning oppfattes som meningsløs.

Påstanden om at «*Samtalegudstjeneste er en god tradisjon som bør videreføres*» slår uten videre fast at samtalegudstjeneste er tradisjon og ber respondentene ta stilling til om det er en god tradisjon (og gode tradisjoner bør videreføres). Vi kan se denne i sammenheng med begrunnelsen «*Vi har samtalegudstjeneste fordi det er tradisjon*», som kom på en delt andreplass over begrunnelser for samtalegudstjeneste. De to respondentene som er litt uenige

i påstanden har også rangert begrunnelsen med tradisjon høyt. Det kan indikere at disse følger tradisjonen selv om de mener at tradisjonen ikke er så god.

Den siste påstanden, «*Samtalegudstjeneste er en berikelse for menighetens gudstjenesteliv*», er i tråd med uttalelsen fra Konfirmantutvalget som vi siterte flere ganger i avsnitt 2.2.5. I det siste sitatet derfra leser vi blant annet at samtalen med konfirmantene «kan bli et av de store øyeblikk i menighetens liv». Vår påstand kan sies å være en smule mer avdempet, men allikevel en positiv merkelapp for samtalegudstjenesten. Mange av respondentene er enige i påstanden (Figur 21). Dette bryter med mitt eget inntrykk av at faste kirkegjengere gjerne skygger banen når det er samtalegudstjeneste. Samtidig har jeg også et inntrykk av at folk gjerne er positivt overrasket de gangene de har opplevd en samtalegudstjeneste. Med dobbelt så mange konfirmanter som den største menigheten i undersøkelsen har vi plassert en del av samtalegudstjenestene utenfor menighetens hovedgudstjeneste for å spare menigheten for samtalegudstjeneste flere søndager på rad.

Det viste seg at det ble vanskelig å korrigere for responssett når vi tar høyde for ulik tolkning av påstandene, men med kun ett aktuelt responssett er det et mindre problem. Påstandene kunne kanskje vært jobbet mer med og det kunne vært like mange positive som negative påstander. Likevel var det mulig å lage en holdningsskala av de fire påstandene med samme mønster i svarene. Resultatet viste at kateketene i gjennomsnitt er litt mindre positive enn sokneprestene til samtalegudstjeneste. Blant respondentene uten samtalegudstjeneste er de få kateketene i gjennomsnitt litt negative til samtalegudstjeneste mens sokneprestene i gjennomsnitt så vidt er på over på den positive siden av skalaen.

5.2.2 Begrunnelsene

Vi har få respondenter å sammenligne også i vurderingen av de ulike begrunnelsene for å gjennomføre samtalegudstjeneste. Vi kan muligens se spor av litt ulikt fokus blant kateketene i forhold til blant sokneprestene. Kateketene vurderer forhold som tradisjon, god avslutning og miljøskaping som viktigere begrunnelser enn det sokneprestene gjør.

Konfirmantene sin læring settes høyest som begrunnelse. Det stemmer overens med at mange var enige i påstanden om at samtalegudstjeneste er en god læringsarena for konfirmantene. Fra historien har vi sett at læring ikke har vært det fremste fokuset i samtalegudstjenesten. Innlæringen skulle stort sett være gjort før samtalegudstjenesten, som fungerte som en slags eksamen. Det nærmeste vi kommer en tanke om læring for konfirmantene er det vi siterte fra

trosopplæringsplanen i avsnitt 2.1.1, der det blant annet er uttrykt at det er positivt for konfirmanter å være medvirkende i gudstjenester.

Som nevnt er det overraskende at begrunnelsen *fordi det står i planen at vi skal ha det* kommer dårligst ut i rangeringen av begrunnelsene. Kan det bety at trosopplæringsplanen har liten innvirkning på hvordan menighetene utformer konfirmanterarbeidet sitt? Det er mulig, men samtidig er ikke gjennomsnittet lavere enn midt på skalaen.

Fordi det står i planen og fordi det er tradisjon er begrunnelser som kan oppfattes som forpliktende på menigheten. Man bør følge en plan, og det er vanskelig å bryte en tradisjon hvis folk flest oppfatter det som en god tradisjon. Hos omtrent halvparten av respondentene med samtalegudstjeneste er tradisjons-begrunnelsen rangert som viktigere enn plan-begrunnelsen. De andre begrunnelsene er av en litt annen art. De kan være viktige argumenter for å gjennomføre samtalegudstjeneste, men ikke forpliktende på samme måte.

5.3 Sammenhenger

5.3.1 Størrelse og oppgaver

Det ser ut til at menighetene med 10 eller færre konfirmanter per kull har andre muligheter enn de større menighetene. Her kan konfirmanter få flere oppgaver per gudstjeneste og gjerne også medvirke på flere gudstjenester enn konfirmanter i menigheter med større konfirmanterkull. Menigheter med store konfirmanterkull må enten involvere mange konfirmanter i én gudstjeneste eller dele kullet utover flere gudstjenester. Med mange konfirmanter i én gudstjeneste blir det færre oppgaver per konfirmant. Gudstjenester med mange medvirkende er ressurskrevende og det er et grenser for hvor mange slike gudstjenester en menighet kan gjennomføre. Deler man kullet ut over flere gudstjenester blir det flere oppgaver per konfirmant, men fremdeles ikke så mange som i menighetene med få konfirmanter. Ved å dele kullet må man gjennomføre samme gudstjenesteopplegg flere ganger dersom det skal bli likt for alle konfirmanter. Her er også antall mulige gjennomføringer i menigheten en begrensning. Det kan både være med tanke på antall mulige gudstjenestedager, ressursbruk og hvilke andre grupper eller temaområder man vil involvere i gudstjenestearbeidet.

Antall oppgaver som er tatt i bruk øker fra menighetene med 11-30 konfirmanter til menighetene med 31-50 konfirmanter og videre til menighetene med 51+ konfirmanter. Det kan være fordi det er nødvendig å ta flere oppgaver i bruk for å ha nok oppgaver til alle

konfirmantene i en gudstjeneste. Den antakelsen stemmer med de lave tallene på oppgaver per konfirmant i disse menighetene.

Det er også en grense for hvor mange konfirmanter man på en fornuftig måte kan ha som medvirkende i én gudstjeneste. Når en menighet har 90 konfirmanter på én gudstjeneste ser det nesten ikke ut til at den grensen finnes, men dette er et spesielt tilfelle. Grensen vil nok variere fra menighet til menighet med en viss sammenheng med hvor mange og hvilke oppgaver man tar i bruk i menigheten.

5.3.2 Ansatt og oppgaver

Vi ser antydninger til litt ulik tenkning hos kateketer i forhold til sokneprester, men det er vanskelig å si om dette har innvirkning på hvordan de involverer konfirmanter i gudstjenestearbeidet. Vi har også funnet forskjeller i antall oppgaver som er tatt i bruk av sokneprester og kateketer, men sammenhengen kan like gjerne være knyttet til menighetsstørrelse som stilling.

5.3.3 Holdninger og oppgaver

Når ingen av respondentene har svart at medvirkning i planlegging er uvesentlig, men alle har vurdert dette fra litt viktig og oppover, er det interessant at en femdel av menighetene ikke ser ut til å følge dette opp i praksis (Figur 27). Det kan selvfølgelig skyldes feil i opplysningene som er samlet inn. For eksempel at noen av respondentene har tolket spørsmålet på en annen måte eller at noen oppgaver ikke har blitt registrert i skjemaet. Det kan også være at noen av respondentene tenker annerledes om hvilke oppgaver som gjenspeiler det å være med i planleggingen av en gudstjeneste. Men hvis opplysningene stemmer så er det noen menigheter som har et sprik mellom det hovedansvarlig for konfirmasjonstiden tenker er viktig og hvordan man faktisk involverer konfirmantene i gudstjenestearbeidet.

5.3.4 Samtalegudstjeneste eller ikke?

Vi identifiserte noen typiske samtalegudstjeneste-oppgaver. Det kunne vært brukt strengere eller mildere kriterier for hvilke oppgaver som ble plukket ut som typiske for samtalegudstjeneste, men de benyttede kriteriene resulterte i et greit antall oppgaver å jobbe med. Til sammen ble ni oppgaver identifisert på denne måten. Disse ble supplert med fem oppgaver som ikke var i nærheten av å bli identifisert som typiske på bakgrunn av statistikken, men som vi kan kalle typiske på bakgrunn av det vi har funnet i planer, liturgi og historie om hva samtalegudstjenesten tradisjonelt har vært.

5.4 Metodiske begrensninger

I tillegg til det som er drøftet hittil når det gjelder utformingen av spørreundersøkelsen må vi ta en oppsummerende gjennomgang av undersøkelsens reliabilitet og validitet. Denne gjennomgangen støtter seg på presentasjonen i *Social research methods* (Bryman 2012, 46-48 og 168-181).

5.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om resultatene er til å stole på. For det første om målingene er stabile over tid. Hvis vi rent hypotetisk tenker oss at undersøkelsen etter kort tid ble gjort på nytt i de samme menighetene og respondentene utrolig nok var villige til å gjøre jobben én gang til. Ville vi da fått de samme svarene? Tallene for gudstjenestene og konfirmantmedvirkning ville høyst sannsynlig være ganske like. En feilkilde for disse tallene kan være at en respondent overser en av konfirmantoppgavene i listen, for eksempel ved at det oppgis null konfirmanter på drama, mens man i virkeligheten faktisk har en gruppe konfirmanter som fremfører et dramastykke i gudstjenesten. Det kan også være at respondenten rett og slett skriver eller trykker feil i forhold til det vedkommende hadde ment å rapportere. Holdningsspørsmålene kan være mer utsatt for variasjon ved en hypotetisk re-test. En liten antydning til dette så vi hos noen av de få respondentene som svarte for flere menigheter, at de varierte i svarene på noen av holdningsspørsmålene. Går det for lang tid mellom test og re-test kan også konfirmantopplegget i hver enkelt menighet være forandret.

Det andre aspektet ved reliabilitet kalles *intern reliabilitet*. Det handler om spørsmålene som er ment å måle et *begrep* (engelsk: *concept*) faktisk måler det samme. I vårt tilfelle har vi begrepet *holdning til samtalegudstjeneste*. Det viste seg at fire av de seks holdningsspørsmålene stemte så godt overens at det kunne lages en holdningsskala av dem.

Det tredje aspektet ved reliabilitet handler om tilfeller der flere observatører er inne i bildet. Disse kan gjøre ulike valg når de tolker og kategoriserer data. For dette prosjektet sin del er ikke dette tilfellet. Men hvis vi ser på hver av respondentene som en slags observatør av sitt eget arbeid, er vi inne på en mulig feilkilde i datainnsamlingen. Vi har allerede drøftet at særlig holdningsspørsmålene kan tolkes på ulike måter. Tolkningen kan variere fra respondent til respondent. Rapportering av tallene for konfirmantmedvirkning gir lite rom for ulike tolkninger, men respondentene kan ha tenkt ulikt når det gjelder hvilke gudstjenester de skal rapportere. Vi var inne på at få presentasjonsgudstjenester og ingen

konfirmasjonsgudstjenester var registrert. Vi kan ikke utelukke at noen gudstjenesteopplegg er utelatt fordi de ikke er ansett som ønsket eller relevant for undersøkelsen.

Tallene for konfirmantmedvirkning kunne også vært samlet inn med andre metoder, for eksempel ved at én person observerte alle gudstjenestene. Det hadde utelukket ulike tolkninger fra respondent til respondent når det gjaldt rapporteringen av tallene, men det hadde naturligvis vært uhyre arbeidskrevende.

En annen feilkilde er databehandlingsfeil. Det kan for eksempel være regnefeil i kalkulerte variabler eller trykkfeil ved manuell behandling av verdier. Det siste inkluderer feil i manuell kategorisering og eventuelle tastefeil. Regnefeil kan lukes ut ved å gjøre en kontrollregning og sammenligne resultatet. Manuelle feil kan lukes ut ved å dobbeltsjekke.

Tallene fra respondenten kan vi ikke være sikre på at stemmer, men vi må stole på at respondentene har svart så nøyaktig som mulig. Vi har også vært inne på at noen verdier er korrigert, der respondenten åpenbart har skrevet feil tall og det var mulig å finne riktig tall ved hjelp av andre variabler.

Holdningsspørsmålene kan være påvirket av at undersøkelsen ikke er fullstendig anonym. Det at man kjenner personen som står bak spørreundersøkelsen og vet at navnet på menigheten kan kobles med svarene kan føre til at man ønsker å fremstå på en positiv måte. Denne effekten hadde nok vært sterkere ved et intervju.

5.4.2 Validitet

Validitet handler om hvor sikre vi kan være på at sammenhengene og konklusjonene stemmer med virkeligheten. Validitet kan deles i fire aspekter, som blir presentert i fortsettelsen. (Bryman 2012, 46-48).

Målingsvaliditet (engelsk: *measurement validity*) er i slekt med *intern reliabilitet* som vi har vært inne på. Her går det ikke på om spørsmålene måler det samme, men om de også måler det begrepet de er ment å måle. Vurderingen er at de fire holdningsspørsmålene som viste høy intern reliabilitet også måler det de skal måle, nemlig holdning til samtalegudstjeneste.

Intern validitet (engelsk: *internal validity*) går på om konklusjoner om årsakssammenhenger er gyldige. Det er kartlagt noen sammenhenger i denne undersøkelsen, men det er vanskelig å si noe om sikkert om årsak og virkning. Slike konklusjoner i denne undersøkelsen ville derfor hatt liten intern validitet.

Ekstern validitet (engelsk: *external validity*) handler om generalisering. Kan resultatene generaliseres til andre enn de som har svart på undersøkelsen? Materialet i undersøkelsen er 96 menigheter i Møre bispedømme. Spørsmålet er om de 30 menighetene (som har svart på vegne av totalt 38 menigheter) er representative for alle menighetene i Møre. Det faktum at vi har en god spredning i forhold til størrelse blant menighetene som har svart, og en god fordeling mellom sokneprester og kateketer blant respondentene, taler for en god ekstern validitet. Vi vet imidlertid ikke om det er andre faktorer som skiller menighetene som har svart fra menighetene som ikke har svart. Det kan for eksempel være at menighetene som ikke har svart er mindre fornøyd med konfirmantmedvirkningen i sitt gudstjenestearbeid og dermed ikke har ønsket å bidra. Uvissheten om andre mulige faktorer taler for en mindre god ekstern validitet.

Et eksempel på dette er når vi vet at 17 (44,7 %) av 38 menigheter ikke har registrert samtalegudstjeneste. Hvis undersøkelsen har god ekstern validitet, kan vi anta at menighetene som ikke har svart på undersøkelsen har omtrent samme fordeling som menighetene som har svart. Hvis undersøkelsen har dårlig ekstern validitet kan prosenten både være mye høyere eller mye lavere. Samtidig kan vi med et såpass lite materiale finne en maksimumsgrensene for avviket. Vi vet at 17 (17,7 %) av 96 menigheter i Møre bispedømme ikke har registrert samtalegudstjeneste. Selv dersom alle menighetene som ikke har svart faktisk skulle vise seg å ha samtalegudstjeneste, har vi likevel en ikke ubetydelig prosentandel som ser ut til ikke å ha det.

Til slutt kan vi spørre om resultatet kan generaliseres til hele landet dersom det kan generaliseres til bispedømmet. Andre bispedømmer kan ha ulik kultur eller ulike forutsetninger for gudstjenestelivet og konfirmantarbeidet. Derfor er tvilen om generaliserbarhet enda større hvis vi sikter mot hele landet.

Økologisk validitet (engelsk: *ecological validity*) handler om hvor anvendelig resultatene er for det virkelige liv. Det kan i første rekke gå på om undersøkelsen er foretatt i en unaturlig setting. Å svare på en spørreundersøkelse er ikke dagligdags, men å fylle ut et skjema på internett er slett ikke uvanlig. Å sitte på en arbeidsplass og fylle ut et spørreskjema er ikke så langt unna det å sitte samme sted og planlegge gjennomføring av en gudstjeneste med konfirmanter. Det kan i andre rekke også handle om det vi kan kalle relevans og nytteverdi. Resultatene i denne undersøkelsen kan være nyttige, særlig hvis de setter i gang en refleksjon hos leseren.

5.4.3 Videre forskning

Det hadde vært interessant om noen ville gjennomført en tilsvarende undersøkelse i et annet bispedømme, for å se om resultatene ville samsvare med resultatene i denne undersøkelsen. Dersom samtalegudstjenesten skulle vise seg å være på vei ut av Den norske kirke vil noen av holdningsspørsmålene være uaktuelle. Andre holdningsspørsmål kunne gått på hvorfor man lar konfirmanter medvirke i gudstjenester og hva man ønsker konfirmantene skal sitte igjen med. En oppfølging av dette hadde vært å forske på hva konfirmanten selv mener de sitter igjen med etter å ha vært medvirkende i gudstjenester på ulike måter.

Denne undersøkelsen gir også mulighet til å forske videre på enkeltmenigheter med en kvalitativ forskningsstrategi, for eksempel ved observasjon eller intervju i forbindelse med en gudstjeneste med konfirmantmedvirkning. På den måten kan man få bedre kunnskap om bakgrunnen for interessante observasjoner i spørreundersøkelsen.

6 AVSLUTNING

6.1 Oppsummering

Det er mange mulige konfirmantoppgaver i en gudstjeneste. Hvilke oppgaver som er i bruk i den enkelte menighet varierer selvfølgelig, men menighetene i Møre bispedømme har til sammen tatt i bruk alle de forhåndslistede konfirmantoppgavene og flere til. De 10 mest populære oppgavene fordeler seg på 6 praktiske oppgaver, 3 høytlesingsoppgaver og 1 forberedende oppgave. De praktiske oppgavene er *inngangsprosesjon*, *lystenning forbønn*, *samle inn takkoffer*, *dåp: helle i dåpsvann* og to ulike oppgaver som *kirkevert*. Høytlesingsoppgavene er *første/andre lesing (bibeltekst)*, *forbønn* og *samlingsbønn*. Den forberedende oppgaven er *innspill til forbønn*. Forbønn seiler opp som det leddet i gudstjenesten som brukes mest i involveringen av konfirmanter i gudstjenestearbeidet, med både innspill i forkant og lesing og lystenning i gudstjenesten.

Menighetene involverer konfirmantene i mange ulike typer gudstjenester, med *ministranttjeneste*, *samtalegudstjeneste* og *lysmesse* som de vanligste. Flere av menighetene som ikke har noe de kaller samtalegudstjeneste involverer konfirmantene på samme måte i andre gudstjenester som det menighetene med samtalegudstjeneste gjør på samtalegudstjenestene. Det er gjennomsnittlig få forskjeller mellom menigheter med og uten samtalegudstjeneste når det gjelder konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet.

Den tradisjonelle samtalegudstjenesten med spørsmål fra presten og svar fra konfirmantene er funnet i svært få menigheter. En del menigheter har dette som en av mange oppgaver i en gudstjeneste. Holdningene til samtalegudstjeneste varierer, noen er negative, men flere er positive. Kanskje er samtalegudstjenesten på vei ut, men det å involvere konfirmantene som ministranter i gudstjenesten er like viktig i konfirmasjonstiden. Det vises også i svarene fra respondentene. Kanskje er behovet for en avsluttende og oppsummerende gudstjeneste før konfirmasjonsdagen et viktig anliggende, uavhengig av hva gudstjenesten kalles.

Antall konfirmanter i menigheten ser ut til å ha sammenheng med hvordan konfirmantene blir involvert i gudstjenestearbeidet. Det kan være på grunn av kapasitet når det gjelder ressurser, antall gudstjenester man kan ta i bruk eller antall konfirmanter man kan engasjere på én gudstjeneste. Hvilken stilling som er hovedansvarlig for konfirmantarbeidet har også sammenheng med størrelsen på menigheten.

6.2 Tanker om praksis

Forhåpentligvis er denne oppgaven interessant for alle som jobber med samtalegudstjeneste. Noe av målet har vært å starte en refleksjon, både hos forfatteren og leseren. Hvorfor har vi samtalegudstjeneste, eller hvorfor har vi det ikke? Må gudstjenesten hete samtalegudstjeneste? Må en samtalegudstjeneste inneholde en samtale? Finnes det andre måter å organisere konfirmantmedvirkning på?

Videre kan man spørre seg hvilke målsettinger man har med konfirmantmedvirkning i gudstjenestene og hvordan man best mulig kan oppnå disse målene. Hvilke oppgaver er best egnet for konfirmantene? Hvor mange oppgaver bør hver konfirmant ha i løpet av en gudstjeneste og i løpet av konfirmasjonstiden? Finnes det oppgaver hittil ikke har vært brukt til konfirmantene i menigheten som man kan tenke seg å ta i bruk?

Samtidig må man passe på balansen mellom konfirmanter og andre grupper i menigheten. Hvor stort fokus skal konfirmantene ha i menighetens gudstjenesteliv? Er det andre grupper enn konfirmantene bør involveres som medliturger? Finnes det oppgaver som det er best for menigheten at andre enn konfirmantene utfører?

7 KILDELISTE

- Bispemøtet, (upublisert): *BM protokoll 1917-1970* (digitaliserte protokoller i søkbar pdf-fil), oversendt fra Bispemøtet etter forespørsel.
- Bryman, Alan (2012): *Social Research Methods*, 4th ed., Oxford University Press.
- Den norske kirke (1893): *Alterbog for Den norske kirke*, Kristiania: Grøndahl & Søns Forlag.
- Den norske kirke (1920): *Alterbok for Den norske kirke*, Kristiania: Selskapet til kristelige andagtsbøkers utgivelse.
- Den norske kyrkja (1992a): *Gudstenestebok for den norske kyrkja Del I : Gudstenester, Verbum*
- Den norske kyrkja (1992b): *Gudstenestebok for den norske kyrkja Del II : Kyrkjelege handlingar, Verbum*
- Eide, Sindre (2010): *Duften av nardus : Barn og unge som ministranter og medliturger i gudstjenesten*. Oslo: IKO-Forlaget AS
- Elstad, Hallgeir (2007): Den individualiserte religionen: eit historisk perspektiv på konfirmasjonen, i: Johnsen, Elisabeth Tveito (red.): *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*, Oslo: Det praktisk-teologiske seminar, s 145-156.
- Hansen, Kenneth (2011): Samtalegudstjenesten, i: *Nytt norsk kirkeblad, nr.5/2011, s.15-18*, Oslo: Det praktisk-teologiske seminar.
- Holien, Anny (2011): *Gudstjenesten - "et sted å være, et sted å lære" : en studie av hvordan noen gudstjenesteledere lar barn delta*, masteroppgave, Det teologiske Menighetsfakultet.
- Kirkerådet (1979): *Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke*, Oslo: Verbum.
- Kirkerådet (1998): *Håndbok til Plan for konfirmasjonstiden*, Kirkens informasjonstjeneste.
- Konfirmantutvalget (1952): *Konfirmasjon og konfirmantforberedelse : innstilling fra det av bispemøtet 1949 nedsatte utvalg til å utrede spørsmålet om konfirmantforberedelsen : med en uttalelse fra bispemøtet 1951*, Oslo: Forlaget Land og Kirke.

Konfirmasjonsforordningen (1736): Kong Christian den Siettes II. Forordning, Angaaende den tilvoxende Ungdoms Confirmation og Bekreftelse udi deres Daabes Naade. Hentet fra: Jensen, Oddvar Johan (red.): *Kirkehistorisk arkiv ved Norsk Lærerakademi*. URL: http://www.fagsider.org/kirkehistorie/lover/1736_konf.htm.

Kyrkjerådet (1998): *Plan for konfirmasjonstida i Den norske kyrkja*, Kirkens informasjonstjeneste

Kyrkjerådet (2010): *Gud gir – vi deler : Plan for trusopplæring i Den norske kyrkja*, Den norske kyrkja.

Kyrkjerådet (2011): *Gudsteneste for Den norske kyrkja*. Stavanger: Eide forlag AS

Liturgibloggen (2010): *Litt historie om Den Norske Kirkes alterbøker*, ukjent forfatter. URL: <https://alterbok.wordpress.com/litt-historie-om-den-norske-kirkes-alterbøker/>

NSDs kirke database: Statistikk fra Møre bispedømme. Tilrettelagt og oversendt fra Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste etter forespørsel.

Støttelitteratur:

Johannessen, Asbjørn (2009): *Introduksjon til SPSS*, 4. utgave, Oslo: Abstrakt forlag AS.

Johannessen, Asbjørn; Tuft, Per Arne og Christoffersen, Line (2010): *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*, 4. utgave, Oslo: Abstrakt forlag AS.

8 VEDLEGG

Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Vedlegg 2: Spørreskjema

Invitasjon til spørreundersøkelse

«Konfirmantmedvirkning i gudstjenestearbeidet»

Kort om prosjektet

Undertegnede skriver en masteroppgave ved Det teologiske menighetsfakultet (MF) der hovedproblemstillingen er:

Hvordan involveres konfirmantene i gudstjenestearbeidet i menighetene i Møre Bispedømme?

Denne invitasjonen til å delta i undersøkelsen sendes derfor ut til alle menighetene i bispedømmet med et håp om at flest mulig har anledning til å svare.

Hver menighet har med dette brevet fått en e-post med en unik lenke til å besvare et nettbasert spørreskjema. Lenken må derfor ikke sendes til en annen menighet, men kan godt sendes videre til andre ansatte i samme menighet dersom mottakeren av e-posten ikke er hovedansvarlig for konfirmantarbeidet i menigheten.

Mer utfyllende om prosjektet

Konfirmanter kan involveres i gudstjenestearbeidet på mange måter. Selv om samtalegudstjeneste er nevnt i trosopplæringsplanen så er det ikke alle menigheter som kaller disse gudstjenestene for en samtalegudstjeneste. Andre navn på gudstjenester med konfirmantmedvirkning kan for eksempel være ministrantgudstjeneste, ungdomsgudstjeneste eller lysmesse.

Den første og største delen av undersøkelsen går ut på å registrere hvilke gudstjenesteopplegg menigheten gjennomfører der konfirmanter er medvirkende i løpet av eller i forkant av gudstjenesten. For hvert gudstjenesteopplegg registreres et navn på gudstjenesten og noen få opplysninger om opplegget, blant annet hvor mange konfirmanter som deltar, hvor mange ganger en konfirmant deltar på et sånt opplegg og hvor mange ganger menigheten gjennomfører opplegget i løpet av et år. Deretter registreres hvor mange konfirmanter som gjennomfører ulike oppgaver. Det er ønskelig at all konfirmantmedvirkning i menighetens gudstjenestearbeid blir registrert. Spørreskjemaet har plass til å registrere inntil 5 gudstjenesteopplegg.

Del to av undersøkelsen inneholder noen få spørsmål om konfirmantansvarlig sine tanker om konfirmantmedvirkning i gudstjeneste generelt og om samtalegudstjeneste spesielt. I **del tre** av undersøkelsen registreres noen få opplysninger om menighetens konfirmantansvarlig: stilling, utdanning, fartstid i stillingen og eventuelt annen yrkeserfaring med konfirmanter.

Opplysningene i spørreskjemaet kobles sammen med størrelse på menigheten (antall medlemmer og antall døpte og konfirmerte de siste årene). Disse opplysningene er hentet fra NSD sin kirkebase og trengs derfor ikke å registreres i spørreskjemaet.

Resultatene av undersøkelsen blir publisert i en masteroppgave som er planlagt fullført i løpet av sommeren 2015. Undertegnede håper resultatene vil være av interesse for mange av de som deltar i studien.

Personvern

Det er bare undertegnede og veileder som vil ha tilgang på datamaterialet fra spørreundersøkelsen. E-postadressen som invitasjonen er sendt til vil ikke være en del av datamaterialet.

Opplysningene om konfirmantansvarlig i del 3 av undersøkelsen er opplysninger som indirekte kan identifisere personen bak opplysningene. I masteroppgaven vil hverken enkeltpersoner eller enkeltmenigheter kunne identifiseres. Slike mulige identifiserende opplysninger vil bli presentert gruppevis, som for eksempel yrkesgrupper og menigheter gruppert etter størrelse.

Etter prosjektet er slutt vil opplysninger fra del 1 av undersøkelsen bli tatt vare på sammen med navn på menigheten for bruk i eventuelle oppfølgingsstudier. Opplysninger fra del 2 og del 3 vil bli slettet.

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.

Frivillig

Selv om det er ønskelig at flest mulig svarer så er det selvfølgelig helt frivillig å delta i undersøkelsen. Ved å fylle ut spørreskjemaet så samtykker du/dere til å delta i undersøkelsen. Ønsker man å trekke seg etter at skjemaet er sendt inn så ta kontakt med undertegnede.

Det vil bli sendt en purring (i form av en vennlig påminnelse og ny oppfordring til å delta) til de menighetene som ikke har fylt ut spørreskjemaet i løpet av 2 uker etter denne invitasjonen.

Kontakt

Har du spørsmål i forbindelse med undersøkelsen så nøy ikke med å ta kontakt.

E-post: [e-postadresse]

Telefon: [mobilnummer]

Veileder: Torgeir Sørensen, Postdoktor, Det teologiske menighetsfakultet.

Med vennlig hilsen
[fullt navn]
masterstudent
([stilling])
i [menighetsnavn] menighet)

Det nettbaserte spørreskjemaet er her presentert med skjermbilder fra en nettleser. Skjemaet består av 8 sider der 4 sider inneholder selve spørsmålene i undersøkelsen og de siste 4 sidene er informasjon, startspørsmål, filterspørsmål og en takk for besvarelsen. De 4 hovedsidene er delt opp i flere skjermbilder.

Side 1: Startside med informasjon

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Takk for at du vil ta deg tid til å svare på denne undersøkelsen. Øverst på siden ser du hvilken menighet du svarer for, samt litt teknisk informasjon. I første del av undersøkelsen kan du registrere inntil 5 gudstjenesteopplegg der konfirmanter er medvirkende.
Presentasjonsgudstjeneste skal **KUN** registreres dersom konfirmantene medvirker med andre ting enn ved selve presentasjonen.
Konfirmasjonsgudstjeneste skal **KUN** registreres dersom konfirmantene medvirker med andre ting enn ved selve forbønnshandlingen (inkludert lystenning og andre ting tilknyttet forbønnshandlingen).
Gå til startspørsmålet ved å trykke på **Neste**-knappen.

[Neste ▶](#) [Avslutt og tøm undersøkelsen](#)

Navn på menigheten står på hver side i skjemaet.

Side 2: Startspørsmål

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Startspørsmål

*** Har menigheten gudstjenester der konfirmanter på en eller annen måte medvirker i planlegging og/eller gjennomføring av gudstjenesten?**
Velg ett av alternativene

Nei, våre konfirmanter medvirker aldri ved gudstjenester.

Ja (gå videre til registrering av gudstjenesteopplegg)!

Ja, men alle oppleggene er allerede registrert under en annen menighet (skriv inn den andre menighetens navn):

? Medvirkning er i denne undersøkelsen definert som alle oppgaver i (eller i forbindelse med) en gudstjeneste som er noe mer enn vanlig deltakelse i gudstjenesten. Det at konfirmanter fyller ut oppgaveark eller gjør notater er heller ikke medvirkning.

[◀ Forrige](#) [Neste ▶](#) [Avslutt og tøm undersøkelsen](#)

Side 3: Del 1 – 1. side (3 skjermbilder)

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
 For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
 Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
 Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Gudstjeneste 1 - opplysninger

På denne siden registreres opplysninger om det første gudstjenesteopplegget (inntill 5 gudstjenesteopplegg kan registreres).
 Hvilke oppgaver konfirmanter har i gudstjenesten fylles ut på neste side.

Presentasjonsgudstjeneste skal KUN registreres dersom konfirmanter medvirker med andre ting enn ved selve presentasjonen.
Konfirmasjonsgudstjeneste skal KUN registreres dersom konfirmanter medvirker med andre ting enn ved selve forbønshandlingen (inkludert lystenning og andre ting tilknyttet forbønshandlingen).

*** Navn på gudstjenesteopplegget:**

? Gi gudstjenesten en tittel, for eksempel ministranttjeneste, samtalegudstjeneste, ungdomsgudstjeneste, osv...

Kort beskrivelse av gudstjenesteopplegget (frivillig):

? Skriv gjerne inn en kort beskrivelse dersom navnet ikke er beskrivende nok.

*** Kaller dere dette en samtalegudstjeneste?**

Ja Nei

*** Gjennomføres gudstjenesteopplegget som menighetens hovedgudstjeneste?**

Ja Nei

? Definisjon: Hovedgudstjenesten er menighetens hovedsamling på søn- og helligdager, slik dette er forordnet av biskopen.

*** Hvor gjennomføres gudstjenesteopplegget?**
Velg ett av alternativene

Menighetens faste gudstjenestelokale (kirke, bedehus etc.)
 Forsamlingslokale på leirsted
 Annet forsamlingslokale (samfunnshus, idrettshall etc.)
 Utendørs
 Annet:

*** Antall konfirmanter som er medvirkende ved denne gudstjenesten:**
Kun tall er tillatt i dette feltet.

? Gjelder medvirkning både ved forberedelser og gjennomføring. Hver konfirmant telles kun 1 gang.

* **Hvor mange ganger i løpet av konfirmasjonstiden medvirker en enkelt konfirmant ved en slik gudstjeneste? Kun tall er tillatt i dette feltet.**

? Med andre ord: Sett fra konfirmanten sitt ståsted, hvor mange ganger er han/hun med på dette? Kanskje kjører menigheten konfirmanter gjennom det samme opplegget flere ganger?

* **Hvor mange ganger gjennomføres dette gudstjenesteopplegget i løpet av konfirmantåret. Kun tall er tillatt i dette feltet.**

? Med andre ord: Sett fra de ansatte sitt ståsted, hvor mange ganger repeteres dette? Hvis man for eksempel deler konfirmantkullet i 3 grupper som gjennomfører hver sin gudstjeneste med et tilnærmet likt opplegg så er svaret 3.

* **Hvor lang tid før konfirmasjonsdagen gjennomføres dette gudstjenesteopplegget? Velg ett av alternativene**

Dagen før
 Mindre enn 1 uke før
 Mindre enn 2 uker før
 Mindre enn 1 måned før
 Mindre enn 3 måneder før
 Mindre enn 6 måneder før
 Annet:

? Velg det mest presise alternativet. Velg "Annet" dersom gudstjenesten er mer enn 6 måneder før eller repeteres flere ganger i løpet av året.

Side 4: Del 1 – 2. side (6 skjermbilder)

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Samtalegudstjeneste FRILUFT: konfirmantoppgaver

På denne siden registrerer du omtrent hvor mange konfirmanter som har ulike oppgaver i denne gudstjenesten. For hver oppgave er det en skala som går fra null og opp til det antallet medvirkende konfirmanter som ble ført inn på forrige side.

Ta tak i markøren og juster den til riktig tall (et tall dukker opp over markøren).
- Er det ingen som har oppgaven så drar du markøren helt til venstre.
- Er det en oppgave som alle konfirmantene er med på så drar du markøren helt til høyre til maks-antallet.

På de oppgavene der det er vanskelig å huske antall så holder det med et omtrentlig tall.
Det kan for eksempel være lett å huske at 1 konfirmant bar korset, men litt verre å huske hvor mange som var med og dramatiserte. Hvis du for eksempel oppgir 8 og det egentlig var 11 (eller omvendt) så går det bra.

En kommentar til tallene som skrives inn: hvor er de hentet fra? Velg ett av alternativene

Tall fra et planleggingsdokument
 Tall fra forrige gjennomføring
 Konfirmantoppgaver som kan fordeles (men ikke alle brukes hver gang)
 Annet:
 Ubesvart

? Det tredje alternativet passer for gudstjenester med mange repetisjoner (f.eks 10 nye konfirmanter hver søndag) der oppgavene varierer fra gang til gang.

* **Praktiske oppgaver - liturgi: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?**

Inngangsprosesjon 60

Dekking av alter 0

Navn på gudstjenesteopplegget står som overskrift

Nederst i bildet: eksempel på bruk av skyvekontroll

* Praktiske oppgaver - liturgi: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?

Inngangsprosesjon	<input type="range"/>
Dekking av alter	<input type="range"/>
Evangelieprosesjon	<input type="range"/>
Lystenning forbønn	<input type="range"/>
Samle inn takkoffer	<input type="range"/>
Bønnevandring - bemanne en bønnestasjon	<input type="range"/>
Utgangsprosesjon	<input type="range"/>
Dåp: helle i dåpsvann	<input type="range"/>
Dåp: tenne dåpslys	<input type="range"/>
Dåp: tørke hodet på dåpsbarnet	<input type="range"/>
Nattverd: frambæring av nattverdelementene	<input type="range"/>
Nattverd: løfte nattverdelementene under innstiftelsesordene	<input type="range"/>
Nattverd: utdeling av brød og/eller vin	<input type="range"/>

* Praktiske oppgaver – støttefunksjoner: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?
Klikk og dra i skyvekontroll-håndtakene for å angi svar.

Kirkevert: Ønske velkommen	<input type="range"/>
Kirkevert: Dele ut salmebøker	<input type="range"/>
Telle gudstjenestedeltakere	<input type="range"/>
Telle nattverddeltakere	<input type="range"/>
Bære ut/inn særkalker	<input type="range"/>
Ring med kirkeklokkene	<input type="range"/>
Styre lyd (miksepult)	<input type="range"/>
Styre PowerPoint (eller tilsvarende)	<input type="range"/>

* Høytlesning: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?
Klikk og dra i skyvekontroll-håndtakene for å angi svar.

Samlingsbønn	<input type="range"/>
Første/Andre lesning (bibeltekst)	<input type="range"/>
Evangeliet	<input type="range"/>
Preken	<input type="range"/>
Lede trosbekjennelsen	<input type="range"/>
Kunngjøringer	<input type="range"/>
Forbønn	<input type="range"/>
Takkebønn etter nattverden	<input type="range"/>
Utsendelse (gå i fred)	<input type="range"/>
Svar på spørsmål fra (eller samtale med) prest/kateket/konfirmantlærer	<input type="range"/>

*** Fremføring: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?**
Klikk og dra i skyvekontroll-håndtakene for å angi svar.

Dans	<input type="range"/>
Drama	<input type="range"/>
Korsang	<input type="range"/>
Forsanger	<input type="range"/>
Solosang	<input type="range"/>
Instrument	<input type="range"/>
Vise tegn eller bevegelser til bønn eller salme	<input type="range"/>

*** Forberedelser: Hvor mange konfirmanter har disse oppgavene?**
Klikk og dra i skyvekontroll-håndtakene for å angi svar.

Valg av salmer	<input type="range"/>
Utarbeide drama	<input type="range"/>
Innspill til preken	<input type="range"/>
Skrive preken	<input type="range"/>
Innspill til forbønn	<input type="range"/>
Skrive forbønn	<input type="range"/>
Svare på spørsmål til samtale	<input type="range"/>
Gjøre i stand gudstjenesterommet til gudstjenesten	<input type="range"/>

Andre oppgaver som ikke er med i skjemaet over (beskriv oppgaven og ca. antall konfirmanter som gjør dette).

Annet praktisk - liturgi:	<input type="text"/>
Annet praktisk - støtte:	<input type="text"/>
Annen høytlesning:	<input type="text"/>
Annen fremføring:	<input type="text"/>
Annen planlegging:	<input type="text"/>

Side 5: Filterspørsmål: flere gudstjenester å registrere?

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål).
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

1 gudstjenesteopplegg registrert:
- Samtalegudstjeneste FRILUFT

*** Har du flere gudstjenesteopplegg å registrere?**
Velg ett av alternativene

Ja: registrer neste nå.
 Nei, ikke flere gudstjenesteopplegg å registrere: gå videre til del 2 av undersøkelsen

Allerede registrerte gudstjenesteopplegg er listet opp.

Side 6: Del 2 (3 skjermbilder)

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjelkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Vurderinger

I del 2 av undersøkelsen (denne siden) skal noen spørsmål og påstander vurderes.

*** Svar på disse to spørsmålene ved hjelp av skalaen fra "Helt uvesentlig" til "Veldig viktig".**

	Helt uvesentlig	Ganske uvesentlig	Litt uvesentlig	Litt viktig	Ganske viktig	Veldig viktig
Hvor viktig er det at en konfirmand får være medvirkende i gjennomføringen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvor viktig er det at en konfirmand får være med i planleggingen av minst én gudstjeneste i løpet av konfirmasjonstiden?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*** Vurder disse påstandene om samtalegudstjeneste på skalaen fra "Helt uenig" til "Helt enig".**

	Helt uenig	Ganske uenig	Litt uenig	Verken enig eller uenig	Litt enig	Ganske enig	Helt enig
Samtalegudstjeneste er en god læringsarena for konfirmanter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samtalegudstjeneste er bare et forsøk på å presse en gammel ordning inn i noe nytt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samtalegudstjeneste er det samme som overhøringsgudstjeneste, men i en snillere utgave tilpasset vår tid.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samtalegudstjeneste er en god tradisjon som bør videreføres.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Det finnes alternativer til samtalegudstjeneste som bedre ivaretar målene for konfirmasjonstiden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samtalegudstjeneste er en berikelse for menighetens gudstjenesteliv.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

*** Hvor viktig er disse begrunnelsene for å gjennomføre samtalegudstjeneste?**

	Helt uvesentlig	Ganske uvesentlig	Litt uvesentlig	Litt viktig	Ganske viktig	Veldig viktig
Vi har samtalegudstjeneste fordi det står i planen at vi skal ha det.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er tradisjon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste fordi menigheten skal se hva konfirmanter har lært.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste fordi konfirmandforeldrene skal se hva konfirmanter har lært.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er lærerikt for konfirmanter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste fordi det er miljøskapende for konfirmanter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vi har samtalegudstjeneste for å få en god avslutning på konfirmandundervisningen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

← Forrige
Neste →
Avslutt og tøm undersøkelsen

Nederste spørsmål vises ikke for respondenter som ikke har registrert samtalegudstjeneste.

Side 7: Del 3 (2 skjermbilder)

Konfirmanter som medliturger

Denne besvarelsen gjelder Spjellkavik TESTmenighet.

Teknisk informasjon:
For å komme videre til neste side så må alle spørsmål på gjeldende side besvares.
Det er mulig å navigere frem og tilbake i undersøkelsen uten at svarene forsvinner (noen svar kan påvirke senere spørsmål)
Det er mulig å lukke nettleseren for så å komme tilbake og fylle ut resten av skjemaet senere ved å følge lenken i tilsendt e-post. Den siden du stod på vil ikke være lagret, men alle foregående sider vil være lagret.

Konfirmantansvarlig

Til slutt noen opplysninger om den som har det overordnede ansvaret for konfirmantene i menigheten. Denne siden er 3. del (siste del) av undersøkelsen.

*** Hvilken stilling har personen med det overordnede ansvaret for konfirmantarbeidet i menigheten?**
Velg ett av alternativene

- Sokneprest
- Prest/kapellan
- Kateket
- Menighetspedagog
- Diakon
- Annen stilling:

*** Hvilken utdanning har denne personen?**
Velg ett av alternativene

- Teologi (profesjonsstudium)
- Kateket (4-årig, gammel ordning)
- Kateket (mastergrad)
- Menighetspedagog eller tilsvarende (bachelorgrad)
- Diakon (mastergrad)
- Vet ikke / ønsker ikke å svare
- Annen utdanning:

Har denne personen tidligere arbeidserfaring fra konfirmantarbeid i annen menighet?
Velg ett av alternativene

- Nei, dette er min første jobb med konfirmantarbeid
- Ja: 0-5 måneder
- Ja: 6-11 måneder
- Ja: 1-2 år
- Ja: mer enn 2 år
- Ubesvart

Har du kommentarer til undersøkelsen eller opplysninger du brenner inne med så skriv det ned her (frivillig):

◀ Forrige
Lever besvarelse
Avslutt og tøm undersøkelsen

Side 8: Takk for besvarelsen

Takk for at du tok deg tid til å besvare denne spørreundersøkelsen. Skulle det være behov for det så er det mulig å forandre svarene du nå har sendt inn ved å igjen følge lenken i tilsendt e-post, så lenge undersøkelsen pågår.